

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav speciálněpedagogických studií

Bc. Lenka Copková

Obor: Logopedie

**Individuální podpora komunikační schopnosti jako možnost rozšíření
přípravy studentů na výkon profese logopeda**

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Alena Říhová, Ph. D.

Olomouc, 2014

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, jen s použitím uvedených zdrojů citovaných dle normy ČSN ISO 690 a souhlasím se zveřejněním dle § 47b zákona 111/1998 Sb. o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů.

V Olomouci dne 22. dubna 2014

Lenka Copková

Dovoluji si na tomto místě poděkovat především PhDr. Aleně Říhové, Ph.D., vedoucí mé práce a skvělému člověku, za cenné rady, ochotu, čas, trpělivost a důvěru. Děkuji také všem respondentům, kteří si našli čas a zúčastnili se našeho výzkumu. V neposlední řadě děkuji mé jedinečné rodině za podporu v mých studiích i dosavadním životě.

Obsah

Úvod.....	6
Teoretická část.....	9
1 Logopedie jako vědní obor.....	10
1.1 <i>Stručný historický vhled.....</i>	<i>12</i>
1.2 <i>Postavení logopedie v systému věd.....</i>	<i>13</i>
1.3 <i>Současný pragmalingvistický trend.....</i>	<i>14</i>
2 Logopedie jako studijní obor.....	16
2.1 <i>Boloňský proces.....</i>	<i>16</i>
2.2 <i>Vliv Boloňského procesu na studium logopedie.....</i>	<i>17</i>
2.3 <i>Studium logopedie v ČR.....</i>	<i>18</i>
2.3.1 <i>Akreditační komise a její nové standardy.....</i>	<i>19</i>
2.4 <i>Studium logopedie na Univerzitě Palackého v Olomouci.....</i>	<i>20</i>
2.4.1 <i>Jednooborová logopedie v kontextu posledních změn.....</i>	<i>20</i>
2.4.2 <i>Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a speciální pedagogika.....</i>	<i>24</i>
2.4.3 <i>Jiné formy studia na UP Olomouc.....</i>	<i>26</i>
2.5 <i>Studium logopedie na Masarykově univerzitě v Brně.....</i>	<i>29</i>
2.5.1 <i>Odborná praxe logopedická a surdopedická (na MU).....</i>	<i>31</i>
2.6 <i>Studium logopedie na dalších vysokých školách.....</i>	<i>34</i>
2.6.1 <i>Univerzita Hradec Králové.....</i>	<i>34</i>
2.6.2 <i>Ostravská univerzita v Ostravě.....</i>	<i>36</i>
2.6.3 <i>Univerzita Karlova v Praze.....</i>	<i>37</i>
2.7 <i>Postgraduální studium.....</i>	<i>39</i>
2.7.1 <i>Postgraduální studium ve zdravotnictví.....</i>	<i>39</i>
2.7.2 <i>Postgraduální studium ve školství.....</i>	<i>41</i>
3 Logopedie v praxi.....	43
3.1 <i>Rezortní organizace.....</i>	<i>43</i>
3.1.1 <i>MŠMT.....</i>	<i>43</i>
3.1.2 <i>MZ.....</i>	<i>46</i>
3.1.3 <i>MPSV.....</i>	<i>47</i>
3.2 <i>Cílové skupiny.....</i>	<i>47</i>
3.2.1 <i>Dle typu NKS.....</i>	<i>47</i>
3.2.2 <i>Dle věku.....</i>	<i>52</i>
3.3 <i>Logopedická intervence.....</i>	<i>54</i>

Výzkumná část	58
4 Dotazníkové šetření mezi studenty	59
4.1 <i>Realizace výzkumu</i>	<i>59</i>
4.2 <i>Metodologie výzkumu</i>	<i>60</i>
4.3 <i>Formulace výzkumného problému a výzkumné otázky</i>	<i>61</i>
4.4 <i>Analýza výsledků</i>	<i>62</i>
4.5 <i>Závěr</i>	<i>79</i>
5 Dotazníkové šetření mezi rodiči a příbuznými osob s NKS	82
5.1 <i>Realizace výzkumu</i>	<i>82</i>
5.2 <i>Metodologie výzkumu</i>	<i>83</i>
5.3 <i>Formulace výzkumného problému a výzkumné otázky</i>	<i>84</i>
5.4 <i>Analýza výsledků</i>	<i>86</i>
5.5 <i>Závěr</i>	<i>97</i>
6 Dotazníkové šetření mezi logopedy v Olomouckém kraji	100
6.1 <i>Realizace výzkumu</i>	<i>100</i>
6.2 <i>Metodologie výzkumu</i>	<i>100</i>
6.3 <i>Formulace výzkumného problému a výzkumné otázky</i>	<i>103</i>
6.4 <i>Analýza výsledků</i>	<i>105</i>
6.5 <i>Závěr</i>	<i>114</i>
Závěr	117

Seznam grafů, tabulek a obrázků

Seznam použitých zkratk

Použité zdroje

Seznam příloh vázaných v práci

Úvod

„Práce není jakákoliv činnost, ale jen ta, která mění svět.“ (Václav Bělohradský)

Dovolujeme si předložit diplomovou práci s názvem *Individuální podpora komunikační schopnosti jako možnost rozšíření přípravy studentů na výkon profese logopeda*.

Význam řeči, jazyka, mluvy, slova (def. dále) v lidském životě je nepopíratelný. Vnímáme je jako kulturní dědictví, nástroj, v němž je kódována literatura, hudba i dějiny. Řeč a jazyk chápeme jako naučený systém dorozumívacích prostředků nezbytných pro život ve společnosti (Krahulcová, 2013). Václav Havel s poetikou sobě vlastní již téměř před 25 lety napsal „...na počátku bylo slovo, praví se na první stránce jedné z nejdůležitějších knih, které známe. V této knize to znamená, že zdrojem veškerého stvoření je Slovo Boží. Neplatí to však přeneseně i o veškerém konání lidském? Není to snad i v našem případě slovo, které je nejvlastnější zdroj toho, čím jsme, ba samotným základem toho způsobu vesmírného bytí, kterému říkáme člověk? Duch, lidská duše, naše sebeuvědomění, schopnost zobecňovat a myslet v pojmech, chápat svět jako svět a ne jenom jako své okolí a posléze i naše schopnost vědět, že umřeme, a přesto žít, není to všechno snad zprostředkováno či přímo tvořeno také slovem?“ (in Česká logopedie 1996, s. 10).

Je-li slovo, řeč, jazyk nebo chcete-li komunikace obecně nositelem takového osobního, kulturního a společenského významu, jaký dopad na společnost, kulturu a jedince samého má její narušení?

Narušená komunikační schopnost (NKS) je základním termínem soudobé české (a slovenské) logopedie. Chápeme ji jako rušivé působení některé z rovin řeči (nebo více rovin současně) vzhledem ke komunikačnímu záměru jedince (Lechta, 1990).

Pakliže za NKS pokládáme narušení nejen v rovině foneticko-fonologické (ono úzké pojetí logopedie je dodnes veřejností vnímáno a pejoratizováno rovnicí *logopedie* = *tdubka*, *tdubka*), ale i v rovině morfologicko-syntaktické, lexikálně-sémantické a pragmatické (tj. rovině sociálního kontaktu), je zcela zřejmé, že současná logopedie klade mnohem větší nároky na celý terapeutický, respektive *intervenční* tým.

V první řadě je klade na samotného **logopeda** – z pohledu pregraduálního vzdělání a dalšího postgraduálního vzdělávání, potřeby přehledu na logopedickém poli, orientace v aktuálních trendech, terminologii, legislativě atd. Dále na **lékaře** – zejména pediatry (kteří by měli s logopedy úzce spolupracovat, ovšem zatím se tak příliš neděje – viz

např. studie Weilové in Vitásková a kol., 2013; Říhové in Vitásková, Říhová, 2014), neurology (logopedická problematika u vrozených i získaných orgánových poruch, spolupráce s logopedem, možnosti intervence, včasnost intervence, stále ještě nová možnost/nutnost zapojení logopeda v problematice dysfagie), foniatry, psychiatry a další. Větší nároky jsou kladeny i na ostatní nelékařské profese – **ergoterapeuty**, **fyzioterapeuty**, rehabilitační sestry aj. V neposlední řadě je třeba počítat se zapojením **pedagogů** (ve škole, speciálních pedagogů, andragogů, gerontagogů...), ale hlavně **rodičů** (resp. rodinných příslušníků) a **klientů** samotných. To vše s velkými požadavky na ochotu, trpělivost a především na čas všech zúčastněných.

Napsání této práce bylo motivováno osobní zkušeností autorky, která od prvního ročníku studia jednooborové *Logopedie* na Univerzitě Palackého měla možnost individuálně docházet k osobám s různým typem narušené komunikační schopnosti (konkrétně afázie, dyslalie, symptomatické poruchy řeči u jedince s poruchou autistického spektra aj.). Tuto formu nepovinné mimoškolní praxe autorka hodnotí jako velmi pozitivní zkušenost, která pomáhala formovat její vztah ke studiu, osobám s NKS i logopedii jako takové.

S postupem času a narůstajícím množstvím studijních povinností již pro autorku nebylo možné uspokojit poptávku rodičů a rodinných příslušníků osob s NKS po individuální práci (resp. logopedické asistenci) s těmito osobami. Zároveň jsme zaznamenali další poptávky po studentech (na webových stránkách, e-mailovou poštou, na nástěnkách školy apod.). Vznikl tak nápad určité organizované služby, respektive nabídky ze strany Univerzity Palackého, který by umožňoval veřejnosti získat studenta oboru logopedie (resp. dalších oborů s logopedií) pro individuální spolupráci.

Úvodní myšlenka byla autorkou formulována již na počátku roku 2012 a konzultována s PhDr. Alenou Říhovou, Ph.D. přibližně v téže době. Problematiku jsme promýšleli a dospěli jsme k názoru, že by bylo vhodné provést výzkumné šetření, abychom zjistili, zda by byl o podobnou službu zájem a následně jsme byli schopni nastavit její parametry. To je tedy předmětem této práce.

Po formální stránce je práce členěna do dvou hlavních částí – teoretické a výzkumné, každá je pak tvořena třemi hlavními kapitolami.

Teoretická část se věnuje logopedii ze tří možných pohledů – logopedii jako vědnímu oboru, logopedii jako studijnímu oboru a logopedické intervenci – tedy logopedii v praxi.

Praktická (výzkumná) část bude pak dle fází výzkumu dělena na hlavní kapitoly – výzkumné šetření mezi studenty, mezi veřejností a mezi logopedy v Olomouckém kraji. Všechny tři výzkumné fáze budou realizovány formou dotazníkového šetření ať již formou přímé distribuce (studenti) nebo interaktivní formou (veřejnost a logopedi).

Předkládaná práce si klade za cíl **prezentovat výsledky tří fází výzkumného šetření**, které, jak doufáme, potvrdí naši domněnku, že je námi navrhovaná služba (resp. nabídka, program...) vítaná, a sice se záměrem podnítit diskuzi a snahu podobnou službu na podkladě našich výsledků realizovat.

Dílčím cílem zejména teoretické části práce je **zmapování pregraduálního studia logopedie v České republice** (především na UP Olomouc a Masarykově univerzitě v Brně, ale i na jiných vysokých školách) s důrazem na poslední změny v koncepcích a praktickou formu výuky (odborné praxe).

Teoretická část

V této části práce se budeme věnovat teoretickým východiskům, přičemž vycházíme z trojího pojetí logopedie (vědní obor, studijní obor a logopedie v praxi).

První kapitola teoretické části práce se věnuje logopedii jako vědní disciplíně, která má svůj objekt zkoumání, pojmový aparát, metody, postupy a cíle. Nelze pominout ani její současné postavení v systému věd, historii (pro potřeby této práce jen formou skutečně stručného historického vhledu) a současný trend.

Druhou kapitolu věnujeme pojetí logopedie jakožto studijního oboru, připravujícího budoucí školské i klinické logopedy. Pokusíme se shrnout formy pregraduálního studia logopedie v České republice v kontextu posledních změn. Dotkneme se i jiných forem studia (např. v rámci celoživotního vzdělávání) a krátce zmíníme také to, co čeká úspěšné absolventy magisterského oboru v rámci jejich postgraduální přípravy ve zdravotnictví (dle pokynů MZ o výkonu nelékařské profese *Klinický logoped*) i ve školství (dle posledních metodických doporučení MŠMT).

Teoretickou část práce uzavře třetí kapitola věnující se logopedii jako aplikované disciplíně, oné praktické logopedii, se kterou se veřejnost setkává a ke které by měly spět poznatky vědecké logopedie a na kterou jsou připravováni studenti logopedie. Zmapujeme působení logopeda v rámci rezortu ministerstva zdravotnictví (MZ), ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) a ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Zde též charakterizujeme pozici logopedického asistenta. Část kapitoly věnujeme též logopedické intervenci a cílovým skupinám, se kterými se logoped setkává (dle dělení NKS prof. Lechty s přihlédnutím k aktuálním trendům – např. zařazení skupiny klientů s poruchami polykání a myofunkčními poruchami do péče logopeda apod.).

1 Logopedie jako vědní obor

„Klíč ke vší vědě je otazník.“ (Honoré de Balzac)

Věda je „...zvláštní forma společenského vědomí, představující ucelený soubor poznatků, který se neustále rozšiřuje, zpřesňuje a zdokonaluje.“ (Kujal a kol., 1967, s. 346). Vědu chápeme jako „...souhrn všech činností a výsledků takových činností, které jsou spojeny se získáváním, formulací a aplikací informací označovaných jako poznání...zahrnuje jak **podmínky** získávání poznání (věd. ústavy, laboratoře, ...), tak i používané **metody** (experimenty a jejich hodnocení, shromažďování faktových informací...), **pojmosloví** používané v konkrétním společenství vědců i závazné pro celý vědecký obor...“ (Blecha a kol., 1998, s. 427).

Logopedie je ve vědeckých publikacích tradičně pojímána jako relativně mladá vědní disciplína. Termín logopedie vznikl z řeckého *logos* (tj. slovo, řeč) a *paidea* (tj. výchova) – tedy výchova řeči (např. Klenková, 2006).

Podle antických filosofů je myšlení a řeč v tak úzkém spojení, že *logos* znamená i řeč i myšlení. „Protože myšlení pracuje stejnými prostředky jako řeč, je mezi oběma naprostá souhra.“ (Sovák, 1978, s. 47)

Sovák definuje logopedii jako „...nauku o výchově základních složek sdělovacího procesu tj. řeči a sluchu, jakož i o prevenci a terapii jeho vývojových vad či získaných poruch“ (Sovák a kol., 2000, s. 179).

Dle Lechty (1990, s. 15) je to „...špeciálnopedagogická veda. Zaoberá sa výchovou osob s narušenou komunikačnou schopnosťou a prevenciou tohto narušenia“. Nejnovější definice Lechty pak pojímá logopedii jako vědu, „...která zkoumá narušení komunikační schopnosti u člověka z hlediska příčin, projevů, důsledků, možností diagnostiky, terapie, prevence i prognózy“ (Lechta in Škodová, Jedlička, 2007, s. 22).

Z uvedených definic nám vyvstává pojem *narušená komunikační schopnost* (NKS), jakožto jeden z hlavních termínů užívaných v současné české (a slovenské) logopedii.

Komunikační schopnost jedince je dle Lechty (1990, s. 19) narušena „...ak niektorá rovina (alebo niekoľko rovín súčasne) jeho jazykových prejavov posobí interferenčne vzhľadom na jeho komunikačný zámer. Pritom môže ísť o foneticko-fonologickú, syntaktickú, morfológickú, lexikálnu, pragmatickú rovinu jazykových prejavov, resp. môže ísť o verbálnu i neverbálnu, hovorenú i grafickú formu individuálnej komunikácie, jej expresívnu i receptívnu zložku.“

Termín NKS nahrazuje v odborném styku (dříve) užívané termíny *vady řeči* a *poruchy řeči*. S těmi je však možné se v mnoha pracích dosud setkat a jsou povšečně chápány jako synonyma (např. *Defektologický slovník*, 2000). Pokud již autor tyto dva termíny odlišuje, chápe nejčastěji poruchu řeči jako záležitost dočasnou, reverzibilní a vadu řeči jako trvalou, ireverzibilní.

Narušení komunikační schopnosti obsahuje dle Peutelschmiedové (2005, s. 9) více než pouhou vadu či poruchu řeči a představuje pojem naplněný „*zdravým a potřebným optimismem, že výchozí stav není konečný, bezperspektivní, determinující*“.

A konečně sousloví *narušení komunikační schopnosti* nás odkazuje na fakt, že problém může být v jakékoliv složce, rovině celé komunikace (ne tedy jen v řeči, obecně chápáné spíše jako vnější řeč – mluva) (ibd.).

Vědní obor logopedie tedy pracuje s těmito (základními) pojmy:

- **Komunikace** – z lat. *communicatio* tj. spojování, sdělování. Obecně jde o schopnost uplatňovat výrazové prostředky (slovní, verbální – mluvené či psané a neslovní, neverbální, nonverbální, mimoslovní) k vytváření, udržování a pěstování interpersonálních vztahů (Sovák a kol., 2000).
- **Komunikační schopnost** – „*schopnost člověka vědomě a podle patřičných norem používat jazyk jako systém znaků a symbolů v celé jeho komplexnosti a ve všech jeho formách, a to za účelem realizování určitého komunikačního záměru*“ (Lechta in Lechta a kol., 2010, s. 282).
- **Řeč** – specificky lidská (nikoliv vrozená) schopnost vědomě užívat jazyk sloužící ke sdělování pocitů, přání a myšlenek. Úzce souvisí s kognitivními procesy a myšlením (též *vnitřní řeč*) (Klenková, 2006). Setkáváme se také s termínem *mluva*, resp. *zevní řeč*, *mluvená řeč*, což je zvuková realizace řeči mluvidly (koordinovaný proces respiračních, fonačních a artikulačních orgánů řízených CNS) (Sovák a kol., 2000).
- **Jazyk** – „*znaková dorozumívací soustava, je prostředkem formulace myšlenek a lidské komunikace*“ (Kolektiv autorů, 1998, s. 199). Jazyk je jevem a procesem společenským. Úzce souvisí s řečí – „*aby mohl člověk česky promluvit (řeč), musí česky umět (jazyk)*“ (Klenková, 2006, s. 28).

1.1 Stručný historický vhled

„Kdybychom více četli, nemuseli bychom tolik objevovat.“ (M.Sovák)

Chápeme-li logopedii jako emancipující se mladou vědní disciplínu, hovoříme o našem tradičním českém pojetí logopedie v kontextu jejího vývoje ve 20. (a 21.) století.

Pokud bychom z tohoto vývoje vědního oboru slevili a nahlíželi na dějiny logopedie jako na *dějiny péče o osoby s NKS*, našli bychom první uvědomělé počátky již v antice u Isokrata, který byl svým způsobem prvním logopedem (Sovák a kol., 2000). Tento Gorgiův žák, sofista a řečník, který měl slabý hlas, byl prvním, kdo použil pojem logopedie ve smyslu výchova řeči. Určitý čas měl také svou řečnickou školu (Sovák, 1978).

Historii zájmu o osoby s NKS dělí autoři tradičně do sedmi etap (srov. Kerekretiová, 2009; Klenková, 2006; Lechta in Škodová, Jedlička, 2007).

První etapa je charakterizována obdivným uctíváním komunikační schopnosti formou zaklínání, obřadů apod. Objevuje se snaha o zachycení, zvěčnění jazyka, řeči a slova, krystalizující v podobě vzniku písma (první písemné důkazy přibližně z 3. tisíciletí př.n.l.). **Druhá etapa** (přibližně od 14. stol. př.n.l.) se vyznačuje písemnými zmínkami o (bohatých) osobách s NKS (zejm. koktaví, neslyšící) a prvních snahách o intervenci, kultivaci řeči (Démostenes, Sokrates, Cicero aj.). **Třetí etapu** tradičně popisujeme jako etapu počátků systematického pěstování komunikační schopnosti. Učenci té doby (1. – 15. stol. n.l.) popisují fyziologii hlasu, sluchu, patologii řeči, nemoci nosu, krku, jazyka, úst i snahy o nalezení terapie koktavosti, nemluvnosti. Pro **čtvrtou etapu** (16. – 17. stol.) jsou typická vědecká pojednání (Mercurialis) a sporadické tendence k zavedení systematické péče. Počátky skutečně organizované péče zaznamenáváme poměrně nedávno, až v **etapě páté** (18. – 19. stol.). To bylo dle Lechty (in Kerekretiová, 2009) umožněno na podkladě dvou bází, a sice kulturně-etické (kterou představuje myšlenkový směr *osvícenství*) a technicko-ekonomické (zejm. díky průmyslové revoluci).

Jestliže jsme hovořili na počátku této kapitoly o době vzniku logopedie jako vědní disciplíny, měli jsme na mysli právě **etapu šestou** (19. – 20. stol.), resp. **sedmou** (20. stol. – dodnes). Zatímco v devatenáctém století a na počátku století dvacátého dochází k utváření východisek a vědeckých základů logopedie (monografie, učebnice, časopisy, Kussmaul, Gutzmann), od 20. let 20. stol. hovoříme již o **logopedii jako vědním oboru**. Naší *mladé* vědě tak již bude brzy 100 let. V té době jsou dále publikovány

monografie, učebnice, vytváří se systém vzdělávání logopedů (1926 – vysokoškolské vzdělávání v Hamburku, 1967 logopedie jako samostatný pětiletý obor u nás, 1991 samostatná katedra logopedie v Československu...), jsou zakládány odborné organizace (např. 1924 IALP), později Sovák zakládá Logopedický ústav (1946) a publikuje *Úvod do logopedie a Logopedie – vědecké základy naší logopedie* (1978)...To vše v kontextu rodící se globální informační společnosti (zavedení televizního vysílání, později vznik videa, mikroprocesoru, počítače, internetu) a zrodu tzv. totální komunikace, tedy možnosti *spojení 5 miliard mozků*.

(srov. Sovák in Edelsberger a kol., 1956; Sovák, 1978; Peutelschmiedová, 2005; Klenková, 2006; Lechta in Škodová, Jedlička, 2007; Kerekrétiová, 2009;).

1.2 Postavení logopedie v systému věd

„...bez zbytečných postojů nadřazenosti a nedůvěry.“ (M. Sovák)

Logopedie je ve světě zařazována různě. Ve Francii patří mezi obory paramedicínské, ve Švýcarsku jako obor lingvistický nebo psychologický, v Polsku je tradičně chápána jako aplikovaná fonetika (Vitásková, Peutelschmiedová, 2005).

Vývoj logopedie je poznamenán dvěma základními liniemi – linií filosofickou a linií biologickou. Zatímco lékaři spíše řeší fyziologii, patologii a léčebné metody, filosofové řeč zajímá po stránce formální, obsahové, fonetické (Klenková, 2006).

Z filosofické linie se postupně oddělovaly společenskovědní disciplíny jako jazykověda, rétorika, psychologie, lingvistika, pedagogika i speciální pedagogika. Ve společenských vědách zaznamenáváme tři trendy – fonetický, psychologický a pedagogický. Zástupcem fonetického zájmu o řeč je zakladatel české fonetiky **Chlumský**, dále **Hála**, **Ohnesorg** (pedolinguistika, dílo *Fonetika pro logopedy*), **Janota** a další. Z pedagogů jmenujme **Galla** (ředitel pražského ústavu pro hluchoněmé), **Malého**, **Synka**, **Veselého**, **Kratochvíla** či **Proška** (Klenková, 2006).

Linie biologická, nebo chcete-li lékařská, vyúsťuje v obory medicínské, např. otorinolaryngologie a foniatrie, neurologie, pediatrie, psychiatrie, plastická chirurgie aj. Zástupcem této linie je například **Amman** (1669 – 1724) nazývaný též *otec logopedie*, **Hermann Gutzmann**, který dal základ foniatrii. U nás jmenujme alespoň **Jankeho** (díla *O vzniku koktavosti, Vady řeči a jak se jich chrániti*). Dále zmiňme **Miloslava Seemana** – zakladatele foniatrického oddělení na klinice prof. Kurvirta v Praze (též žák Gutzmannův), který prohlašoval foniatrii za vědu lékařskou a logopedii a surdopedii za obory pedagogické, ovšem s dodatkem, že „*není předmět logopedie a foniatrie různý*“.

Oba obory se liší jen přístupem k problému...“ (Seeman in Vitásková, Peutelschmiedová, 2005, s. 128). A v neposlední řadě nesmíme pominout zřejmě největší osobnost české, resp. československé logopedie 20. století, zakladatele naší speciální pedagogiky a logopedie a Seemanova žáka – **Miloše Sováka** (1905 – 1989) (srov. Sovák in Edelsberger a kol., 1956; Sovák, 1978; Vitásková, Peutelschmiedová, 2005; Klenková, 2006; Lechta in Škodová, Jedlička, 2007).

Dnes již slábne trend přesného vymezování oboru vůči ostatním. Na programu je naopak hledání společných zájmů a prolínání oborů. O tom ostatně referuje i Sovák (1978a, s. 8) „...logopedie hledá, a jako každá věda ve vývoji, musí hledat spojitosti, konfrontace a koneckonců i spolupráci s vědami jinými, v první řadě s vědami lékařskými, s pedagogikou, s psychologií, lingvistikou, fonetikou apod. ... dodáváme, že předpokladem spolupráce je dobrá delimitace, oboustranně zbavená prestižních přežitků a zbytečných postojů nadřazenosti či nedůvěry.“ U nás je dnes logopedie nejčastěji označována jako interdisciplinární obor na pomezí věd společenských, přírodních a medicínských (Vitásková, Peutelschmiedová, 2005).

1.3 Současný pragmlingvistický trend

Quo vadis, logopedie?

V rámci inkluzivního humanizačního trendu počátku 21. století mění logopedie (i ostatní příbuzné obory) svůj předmět zájmu. Dřívější předmět zájmu – *defekt*, postižení jako takové – viz například všeříkající název kapitoly *Organizování péče o vady sdělování...* (Sovák, 1978) či *Péče o vady a poruchy sdělování* (Sovák, 1984) se nám již dnes zdá neadekvátní. Ostatně, pojato ad absurdum, proč pečovat o vady? Vycházejí z **human-first** přístupu (člověk na prvním místě) odborná veřejnost přesouvá orientaci na člověka samého. V popředí již tak není stigmatizující charakteristika „postižení“, nýbrž člověk samotný – plnohodnotná životaschopná lidská bytost se svými právy a povinnostmi (srov. Zászkaliczky in Lechta a kol., 2010; Lechta, ibd.).

To se přirozeně dotýká i **terminologie**. *Postižený člověk* je tak v dnešní terminologii označován jako *člověk s postižením*, nebo lépe *člověk se specifickými potřebami* (podobně autista → osoba s autismem, resp. PAS, dyslektik → dítě s dyslexií, resp. SPU aj.) (ibd.).

Zároveň se mění i **systém vzdělávání** z před roku 1989, kdy se děti s postižením vzdělávaly veskrze formou segregované, resp. selektivní výchovy téměř výlučně

ve speciálních školách dle typu postižení. Nyní je v popředí zájmu odborníků školní integrace, resp. inkluze, vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu – **mainstreaming** (Bazalová, 2006). Významnými dokumenty pro oblast vzdělávání osob se specifickými potřebami v ČR jsou zejména zákon č. 561/2004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)* ve znění pozdějších předpisů; jeho prováděcí vyhlášky č. 72/2005 *o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních* a 73/2005 Sb. *o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných* (novelizovány vyhláškami 116/2011 Sb. a 147/2011 Sb.). Na mezinárodní úrovni jmenujme například dokument *The Salamanca Statement* z roku 1994 (Jurkovičková a kol., 2008).

Z výše zmíněného vyplývá, že změny v pojetí speciální pedagogiky se přirozeně dotýkají i pojetí současné logopedie. Ta si nesmí dovolit ustrnout v rámci praktistického trendu jen jako návod na odstranění vad a poruch řeči, s konkrétními instrukcemi k eliminaci jednotlivých druhů NKS bez kontextu soudobých principů. Zaznamenáváme změnu paradigmatu logopedie z orientace na výslovnost (foneticko-fonologickou rovinu řeči) na holistickou orientaci na všechny jazykové roviny (Klenková a kol., 2007).

Lechta (2011) uvádí, jako protiklad praktistického, trend emancipační. S jeho prosazováním souvisí i rozšiřující se akční rádius logopedického působení. Zahrnuje nejen řadu oblastí, které dříve ani zdaleka nepatřili do předmětu zájmu logopedie, ale i rozšiřování zájmu na všechny věkové skupiny – od narození (někteří autoři uvádějí již od početí, resp. spoluprací s oborem genetika ještě dříve) až po smrt. Moderní koncepce logopedie přesouvají samotný předmět zkoumání z *mluvení, jazyka, řeči* na *komunikaci*; z *individuálního* k *interindividuálnímu*. Setkáváme se s pojmem *pragmalingvistická koncepce*, která na rozdíl od minulosti již nehodlá ignorovat pragmatickou rovinu řeči (u nás se začíná diskutovat až v 90. letech 20. stol.) a zaměřuje se na schopnost sociálního uplatnění komunikace s dopadem na osobnost jedince a samozřejmě i jeho uplatnění v životě.

Domníváme se, že všechny tyto změny bude třeba důsledně zdůrazňovat v komunikaci s veřejností. Na důležitosti tak bude zřejmě nevyhnutelně nabývat logopedická osvěta.

2 Logopedie jako studijní obor

Studijní obor *logopedie* se v České republice realizuje na **vysokých školách** (konkrétně pedagogických fakultách) v rámci studijního programu *Speciální pedagogika* (Fukanová in Škodová, Jedlička, 2007).

V posledních cca 20 letech zaznamenáváme tendence o sjednocení evropského vzdělávání na úrovni vysokých škol, s přirozeným dopadem na vysoké školství České republiky. Synonymem reformy vysokoškolského vzdělávání v Evropě se stal pojem Boloňský proces (*Boloňský proces*, 2014).

2.1 Boloňský proces

V květnu roku 1998 podepsali v Paříži ministři školství Francie, Itálie, Velké Británie a Německa tzv. *Sorbonnskou deklaraci*. Ačkoliv se systémy vysokoškolského studia v těchto zemích výrazně lišily, dohodli se na konkrétních krocích, které měly vést ke sjednocení tohoto studia v Evropě. Tím byly položeny základy otevřeného *Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání* (EHEA – European higher education area). Studijní programy měly být nahrazeny flexibilnější strukturovanou formou. Poprvé se objevuje myšlenka: "*A system, in which two main cycles, undergraduate and graduate, should be recognized for international comparison and equivalence...*" (*Sorbonne Joint Declaration*, 1998; překl. Systém, ve kterém jsou uznány dva hlavní cykly, pregraduální a postgraduální pro mezinárodní srovnání a rovnocennost). Měla tak být mimo jiné usnadněna i mobilita studentů, tzn. možnost absolvovat část studia kdekoli v Evropě. Na základě ohlasů na zmíněnou Sorbonnskou deklaraci se o rok později – v roce 1999 – v italské Bologni sešlo 31 ministrů z 29 evropských zemí a podepsali tzv. *Boloňskou deklaraci*, tedy jakýsi akční plán rozvoje vysokého školství v Evropě.

Základní cíle Boloňské deklarace:

- Zavedení systému srovnatelných stupňů VŠ vzdělání (např. prostřednictvím *diploma supplement*) pro zjednodušení uplatnění absolventa kdekoli v Evropě (stěžejním pojmem je též *mezinárodní konkurenceschopnost*)
- Zavedení nejprve dvou základních cyklů vzdělávání, později (2003 v Berlíně) tří – bakalářského, magisterského a doktorského; přičemž první dva jsou chápány jako *pregraduální*, poslední pak jako *postgraduální*.

- Zavedení kreditového systému – rovněž pro ulehčení mobility.
- Podpora evropské spolupráce, vypracování srovnatelných kritérií a metodologie.

Zároveň se ministři dohodli, že se budou v této věci scházet každé dva roky. Tak následovaly konference v Praze (2001), Berlíně (2003), Bergenu (2005), Londýně (2007), Leuvenu (2009), v Budapešti a Vídni (2010) a Bukurešti (2012). (srov. *Sorbonne Joint Declaration*, 1998; *The Bologna Declaration of 19 June 1999*, 1999; *About Bologna Process – History*, 2010; *Historie Boloňského procesu*, 2011; ...).

2.2 Vliv Boloňského procesu na studium logopedie

Inovativní tendence zaznamenáváme i ve studijním oboru *logopedie*. V zemích Evropské unie se v současné době vzdělávání logopedů velmi liší jak ve struktuře osnov, tak také v úrovni vzdělávání ve smyslu získaného titulu/osvědčení apod. Některé země aktuálně vytvářejí nové kurzy (např. Island, Kypr), některé revidují nebo rozšiřují stávající programy (např. Maďarsko) a v některých státech takzvané SLT programy (*Speech and Language Therapy*) zcela chybí a odborníci se tak jezdí školit do okolních zemí (to je případ např. Lucemburska či Lichtenštejnska). Jsou zde tedy snahy o jistou harmonizaci, vytvoření vyrovnaného systému dle nových norem. Snahu o nastavení a udržování standardů profesního vzdělávání logopedů v Evropě prostřednictvím sdílení osvědčených postupů zaznamenáváme zejména díky mezinárodnímu projektu NetQues (*Network for Tuning Standards and Quality of Education programmes in Speech and Language Therapy = Síť pro sladění standardů a kvality vzdělávacích programů v logopedii napříč Evropou*). Projekt je veden Stálou styčnou komisí ortofonistů/logopedů v Evropské unii (CPLOL). Cílem projektu je, aby lidé s komunikačními obtížemi ve všech státech EU měli přístup ke stejně kvalitním službám poskytovaným vysoce vzdělanými odborníky (*How are speech and language therapists educated across Europe?*, 2011).

Projekt chce zmapovat a popsat všechny oblasti SLT programů včetně odborné přípravy a praxí, na základě těchto informací pak vypracovat standardy pro celou EU; určit, sdílet a rozvíjet osvědčené postupy v SLT vzdělávání; podporovat rozvoj celoživotního vzdělávání, v souladu s Boloňskou deklarací poskytnout možnost školám a profesním organizacím, aby vzájemně spolupracovaly a poskytovat základ pro mobilitu (*What will the NetQues Project do?*, 2011).

Partnery projektu za Českou republiku jsou i Univerzita Palackého v Olomouci a Univerzita Hradec Králové (*Brief presentations of partners, 2011*).

2.3 Studium logopedie v ČR

Studium logopedie vychází z jejího historicky podmíněného vývoje. Vzhledem k faktu, že se tato disciplína u nás vyvíjela jako součást speciální pedagogiky, je i její studium realizováno na fakultách pedagogických (Fukanová in Škodová, Jedlička, 2007). Ve vztahu k vysokoškolskému studiu (nejen) logopedie definujeme pojmy:

- **Prezenční forma studia** – *"Prezenční forma studia umožňuje studentovi vysoké školy pravidelnou účast na přednáškách, seminářích, cvičeních a dalších vzdělávacích aktivitách vedených akademickými pracovníky."* (Stanoviska MŠMT k zákonu o vysokých školách studijní programy, studium, formy studia, doba studia, 2014).
- **Distanční forma studia** – *"Distanční forma studia umožňuje studium s využitím informačních prostředků bez pravidelné účasti na výše uvedených vzdělávacích aktivitách."* (ibd.).
- **Kombinovaná forma studia** – Kombinace předchozích dvou forem dle §44, odst. 4, zák. č. 111/1998 Sb.
- **Bakalářská forma studia** – *"Bakalářský studijní program je zaměřen na přípravu k výkonu povolání a ke studiu v magisterském studijním programu."* (§ 45, odst. 1, zák. č. 111/1998 Sb.). *"Standardní doba studia včetně praxe je nejméně tři a nejvýše čtyři roky."* (ibd., odst. 2). Absolvent této formy studia získává po složení státní závěrečné zkoušky a obhajobě bakalářské práce titul bakalář ve zkratce Bc. (resp. BcA.) psané před jménem (ibd., odst. 3 a 4).
- **Magisterská forma studia** – *"Magisterský studijní program je zaměřen na získání teoretických poznatků založených na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, na zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti;..."* (§ 46, odst. 1, zák. č. 111/1998 Sb.); *"...navazuje na bakalářský studijní program; standardní doba tohoto studia je nejméně jeden a nejvýše tři roky. V případech, kdy to vyžaduje charakter studijního programu, může být udělena akreditace magisterskému studijnímu programu, který nenavazuje na bakalářský studijní program; v tomto případě je standardní doba studia nejméně čtyři a nejvýše šest roků."* (§ 46, odst. 2, ibd.). Absolvent této formy studia získává po složení státní

závěrečné zkoušky a obhajobě diplomové práce titul magistr ve zkratce *Mgr.* (resp. *MgA., Ing., Ing. arch.* v uměleckých a technických oborech a *MUDr., MDDr., MVDr.* v oblasti lékařství, zubního lékařství a veterinárního lékařství – zakončeno rigorózní zkouškou) psané před jménem (*ibid.*, odst. 3 a 4).

- **Víceoborová forma** – kombinace oborů se speciální pedagogikou (většinou učitelské studium);
- **Jednooborová forma** – studium pouze speciální pedagogiky (neučitelské) (Fukanová in Škodová, Jedlička, 2007)

Studijní programy a obory podléhají akreditaci, kterou uděluje MŠMT. Pokud program není akreditován, není možné přijímat uchazeče, uskutečňovat výuku ani zkoušky a není možné udělovat tituly. Akreditaci získává vysoká škola na základě písemné žádosti, kterou posuzuje Akreditační komise. Akreditace se uděluje maximálně na 10 let (§ 79 a § 80, zák. č. 111/1998 Sb.).

2.3.1 Akreditační komise a její nové standardy

Akreditační komise České republiky je zřízena dle zákona o vysokých školách. Má celkem 21 členů, které na návrh ministra jmenuje vláda a jejichž funkční období je 6 let (§ 83, zákon č. 111/1998 Sb.). „*Akreditační komise pečuje o kvalitu vysokoškolského vzdělávání a všestranně posuzuje vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost vysokých škol.*“ (§ 84, *ibid.*).

Akreditační komise vydává Standardy pro studijní programy. „*Standardy charakterizují obecné minimální požadavky Akreditační komise k projednávání žádostí o akreditaci, rozšíření akreditace a prodloužení doby platnosti akreditace studijních programů a jejich oborů.*“ (Mosazná, 2014). Pro studijní obor logopedie platí *Standardy akreditační komise pro studijní program speciální pedagogika* z roku 2012, podle kterých budou akreditovány, bakalářské a magisterské studijní obory (Tab. 1).

Tabulka 1 – Seznam oborů upravovaných Standardy akreditační komise pro studijní program SP

Bakalářské obory	Magisterské obory
Speciální pedagogika předškolního věku – učitelství pro mateřské školy*	Speciální pedagogika – vychovatelství
Speciální pedagogika – vychovatelství	Speciální pedagogika – učitelství
Speciální pedagogika – příprava asistentů pedagoga	Speciální pedagogika – poradenství (neučitelská)
Speciální pedagogika – intervence	Speciální pedagogika - logopedie*
	Speciální pedagogika - logopedie (jednooborová)*

* obory, které mají v profilu absolventa možnost působit jako logoped nebo logopedický asistent (*Standardy akreditační komise pro studijní program speciální pedagogika*, 2012).

- **Speciální pedagogika předškolního věku – učitelství pro mateřské školy** – uplatnění absolventů mimo jiné jako "*asistenti logopedů ve školských a zdravotnických zařízeních určených k edukaci jedinců se zdravotním postižením (stacionáře, dětská centra).*" (Standardy akreditační komise pro studijní program speciální pedagogika, 2012, s. 3).
- **Speciální pedagogika – logopedie** – navazující magisterské studium jednooborové logopedie navazuje na bakalářský program výhradně se zaměřením na logopedii a surdopedii – "*jiná studia jsou nepříjemná pro nezastupitelnost odborných praxí, praktických cvičení*" (ibid., s. 9). Student je připravován na profesi **speciálního pedagoga – logopeda**, jako absolvent by měl ovládat diagnostiku, terapii a tvorbu individuálních plánů ve své oblasti. Státní závěrečná zkouška je konána z předmětů *speciální pedagogika, logopedie, surdopedie a psychologie*. Absolvent nalezne uplatnění v rezortu MŠMT (školy, školská zařízení a školská poradenská pracoviště), MPSV i MZ (nutné další studium).
- **Speciální pedagogika – logopedie (jednooborová)** – nedělené magisterské studium, totožný profil absolventa i SZZ i rezortní uplatnění (ibid.).

2.4 Studium logopedie na Univerzitě Palackého v Olomouci

Studium logopedie je na Univerzitě Palackého realizováno na *Ústavu speciálněpedagogických studií* Pedagogické fakulty, a to především ve formě jedinečného magisterského studijního oboru *Logopedie*. Dále je možné si logopedii zvolit v rámci specializace ve studijním oboru *Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a speciální pedagogika*.

2.4.1 Jednooborová logopedie v kontextu posledních změn

Studium jednooborové logopedie na Univerzitě Palackého v Olomouci prošlo v posledních několika letech významnou změnou. Především došlo ke změně standardní délky studia ze čtyř let na **pět let**. Vitásková (2014, *osobní rozhovor*) vysvětluje změnu tím, že "*... poznatky, které v logopedii nabyly, jsou vlastně takového charakteru, že se to "nevleze" do čtyřletého programu...nabyly disciplíny lingvistické, nabyly disciplíny psychologické, nabyly disciplíny jako fyzioterapie, rehabilitace a další*". Dalším důležitým faktorem byly také **praxe**. Původní model, ve kterém studenti odcházeli v zimním semestru posledního ročníku na dvouměsíční praxi byl již nevyhovující.

Závěrečný čtvrtý ročník byl hodně roztržštěný a zbývalo jen velmi málo prostoru pro teoretickou výuku a spousta předmětů se už neodučila v plné míře. Nyní tedy mají praxe úplně jinou strukturu, probíhají již od prvního ročníku nejen na klinických pracovištích, ale i v sociálních službách školských zařízeních aj. (ibid.).

Letošním akademickým rokem de facto končí éra čtyřleté formy oboru logopedie na UP. Proto i tato kapitola bude charakterizovat zejména formu pětiletou, srovnávanou na důležitých místech s původní podobou studia.

Vitásková (2014) charakterizuje novou formu studia jako jedinečnou svou délkou i strukturou. Je to jediné jednolitě nestrukturované magisterské studium logopedie v ČR. Studium je koncipováno jako pětileté zejména z toho důvodu, že *"...v době, kdy se studium koncipovalo, tak nebyla vůbec vyřešena otázka logopeda – bakaláře, absolventa."* Ačkoli jsou k nalezení dřívější zmínky (např. Vitásková in *Kvalita a spolupráce v speciální pedagogice v súčasnom konkurenčném prostredí.*, 2007) o restrukturalizaci oboru ve smyslu formy "3+2" (tzn. bakalář a magistr), v současné době se zatím o změně stávající pětileté podoby na formu strukturovanou neuvažuje (Vitásková, 2014, *osobní rozhovor*).

Jednooborová logopedie je koncipována jako pětileté studium *"...neučitelské nestrukturované se zaměřením na fyziologii a poruchy komunikace ve všech jejích formách, včetně poruch sluchu,"* které je realizováno pouze v **prezenční** formě (Studijní obory – logopedie, 2013).

Uchazeči musí projít testem studijních předpokladů a individuální **ústní zkouškou**, při které je posuzována srozumitelnost řeči, užívání spisovného jazyka, nepřítomnost NKS, orientace v terminologii, schopnost diskuze a orientace v odborné literatuře.

Absolventi tohoto oboru jsou připraveni pro práci ve **státní i nestátní** sféře *"...v resortu zdravotnictví, včetně logopedických ambulancí (po splnění dalších předpokladů daných platnými normami upravujícími působnost tzv. nelékařských profesí v systému zdravotnictví)." Dále se pak uplatní v zařízeních školských a to "...včetně poradenských pracovišť (jako nepedagogičtí pracovníci)". Mohou působit i v "...institucích resortu sociálních věcí (např. v pobytových zařízeních sociálních služeb), kde mohou provádět logopedickou diagnostiku, poskytovat komplexní logopedickou péči jedincům všech věkových kategorií s narušenou komunikační schopností, včetně sluchového postižení, či provádět specifické terapie zaměřené na narušení orofaciální oblasti."* Jsou dle platné legislativy oprávněni pokračovat *"...v postgraduálním studiu*

ve studijním programu *Speciální pedagogika a v postgraduálním studiu ve zdravotnictví v oboru Klinická logopedie.*" Obsah a organizace studia tak umožňuje všem studentům "...přímou **mezinárodní mobilitu** ... ve shodně koncipovaných oborech v zahraničí." (ibd.).

Studenti jsou během pěti let seznámeni s disciplínami **speciálně pedagogickými** (předměty *Základy speciální pedagogiky, Surdopedie, Psychopedie, Somatopedie, Etopedie, Kombinované vady, Tyflopédie, SPU...*), **pedagogickými** (*Pedagogika předškolního věku,...*), **medicínskými** (*Základy medicínské terminologie v logopedii, Somatologie a somatopatologie, Audiologie, Základy neurologie, Pediatrie, Základy psychiatrie, ORL a foniatrie, Stomatologie a ortodoncie, Rehabilitace a fyzioterapie, ...*), **psychologickými** (*Obecná a vývojová psychologie, Pedagogická a sociální psychologie, Patopsychologie, ...*), absolvují také předměty z oblasti **sociální** (*Raná péče, Sociální deviace, Interkulturní výchova ...*) a dalšími (*Portál UP – vizualizace, 2014*).

Studenti tohoto oboru se s praxemi setkávají již od prvního ročníku, a to v každém semestru. Pro přehlednost uvádíme údaje v následující tabulce:

Tabulka 2 – Přehled praxí v pětileté formě jednooborové logopedie

Roč.	1.		2.		3.		4.		5.	
Sem.	ZS	LS	ZS	LS	ZS	LS	ZS	LS	ZS	LS
Praxe	LOGO stáž v PŠ zařízení (3 dny)	LOGO stáž ve SPP zařízení (3dny)	Průb. LOGO praxe v zař. soc. služeb (10 hod)	Průb. praxe ve SPP SURDO zařízení (10 hod)	Průb. praxe v SPP porad. zařízení (10 hod)	Průb. praxe v SOMA zařízení (1 týd.)	Průb. LOGO praxe (10 hod)	Průb. SURDO praxe (10 hod)	Souv. LOGO praxe (5 týd.)	Souv. LOGO praxe (2 týd.)
	Úvodní exkurze do spec. zařízení (3 dny)	X	Souv. LOGO praxe v zař. soc. služeb (1 týd.)	Stáž v LOGO zařízení (3 dny)	Souv. praxe v SPP porad. zařízení (2 týd.)	Souv. praxe v SOMA zařízení (2 týd.)	Souv. LOGO praxe (3 týd.)	Souv. SURDO praxe (3 týd.)	X	X
	X	X	X	Souv. praxe ve SPP SURDO zařízení (2 týd.)	X	X	X	X	X	X

(tab. vytvořena autorkou dle prezentovaných údajů, roč. = ročník, sem. = semestr, LOGO = logopedická, SURDO = surdopedická, SOMA = somatopedická, PŠ = předškolní, spec. = speciální, SPP = speciálně pedagogické, porad. = poradenské, průb. = průběžná, souv. = souvislá)

V zimním semestru **prvního ročníku** studenty nejprve čeká Logopedická stáž v předškolním zařízení v rozsahu **3 dnů** za semestr. Studenti se seznámí

s problematikou poskytování logopedické péče u dětí předškolního věku. V témže semestru pak absolvují *Úvodní exkurze do speciálních zařízení*, opět v jednotném rozsahu **3 dny** za semestr. Cílem těchto exkurzí je seznámení se se speciálně pedagogickými zařízeními, jejich organizací a oblastmi výchovného působení. V letním semestru pak studenti konají *Logopedickou stáž ve speciálně pedagogických zařízeních*, rovněž v rozsahu **3 dny** za semestr. Cílem stáže je seznámit studenty s vnitřní strukturou, obsahem činnosti vybraných speciálních zařízení a vytvoření základních předpokladů pro budoucí praxe a stáže (*Portál UP – vizualizace*, 2014).

V plánu zimního semestru **druhého ročníku** je nejprve *Průběžná logopedická praxe v zařízeních sociálních služeb* (v rozsahu **10 hodin** za semestr) a dále i *Souvislá logopedická praxe v sociálních zařízeních* (**1 týden** za semestr). Cílem těchto praxí je získání praktických zkušeností a dovedností při logopedické intervenci realizované v prostředí zařízení sociálních služeb. Letní semestr druhého ročníku je z pohledu typu praxí nejnabitější – studenty zde čeká *Průběžná praxe ve SPP surdopedickém zařízení* (**10 hodin** za semestr), *Souvislá praxe v surdopedickém zařízení* (**2 týdny** za semestr) a *Stáž v logopedickém zařízení* (**3 dny** za semestr). Surdopedická praxe vede k získání praktických zkušeností při rozvoji formální i obsahové stránky mluvního projevu sluchově postižených. Cílem logopedické stáže je praktická orientace v problematice potřeb a poskytování logopedické péče a etické aspekty logopedova působení. (ibd.)

Ve **třetím ročníku** – zimním semestru konají studenti praxi ve speciálně pedagogickém poradenském zařízení, a sice nejprve *Průběžnou praxi v SPP poradenském zařízení* (**10 hodin** za semestr) a poté i *Souvislou praxi v SPP poradenském zařízení* (**2 týdny** za semestr). Cílem těchto praxí je přirozeně seznámit studenty s vybranými poradenskými institucemi, jejich fungováním apod. V letním semestru jsou studenti seznámeni s organizací a provozem určeného typu zařízení pro osoby tělesně postižené, nemocné a zdravotně oslabené v rámci *Průběžné praxe v somatopedickém zařízení* (**1 týden** za semestr) a *Souvislé praxe v somatopedickém zařízení* (**2 týdny** za semestr.) (ibd.).

Čtvrtý ročník – zimní semestr je věnován logopedické praxi. Nejprve studenty čeká *Průběžná logopedická praxe* (**10 hodin** za semestr) a poté i *Souvislá logopedická praxe* (**3 týdny** za semestr). V letním semestru pak studenti analogicky absolvují i praxi surdopedickou – *Průběžná surdopedická praxe* (**10 hodin** za semestr) a *Souvislá surdopedická praxe* (**3 týdny** za semestr). V rámci těchto praxí by se již student měl výrazně více prakticky zapojovat do chodu zařízení (ibd.).

V posledním, **pátém absolventském ročníku** pak studenty čeká už jen závěrečná souvislá praxe v klinickém zařízení. V zimním semestru *Souvislá logopedická praxe (5 týdnů)* a v letním *Souvislá logopedická praxe (2 týdny)* (ibd.).

Studenti tohoto oboru tedy absolvují celkem 20 týdnů souvislé praxe, 50 hodin (+ 1 týden bez specifikace hodin) průběžné praxe a 12 dnů na stážích a exkurzích. Z toho je 11 týdnů souvislé logopedické praxe, 20 hodin průběžné logopedické praxe a 9 dnů na logopedických stážích.

Pro porovnání s původní strukturou praxí ve čtyřleté formě uvádíme její rozsah:

Tabulka 3 – Rozsah praxe v původní čtyřleté formě

Roč.	1.		2.		3.		4.	
	ZS	LS	ZS	LS	ZS	LS	ZS	LS
Praxe	Úvodní exkurze do speciálních zařízení (3 dny)	x	LOGO stáž (1 hod/týd)	Exkurze do speciálních zařízení (5 dnů)	PSYCHO a SOMA stáž (1 hod/týd)	Průběžná SURDO praxe (2 hod/týd)	Souvislá LOGO Praxe (8 týd.)	x
	x	x	x	SURDO stáž (1 hod/týden)	x	Souvislá SURDO praxe (3 týdny)	x	x

(tab. vytvořena autorkou dle prezentovaných údajů, roč. = ročník, sem. = semestr, **LOGO** = logopedická, **SURDO** = surdopedická, **SOMA** = somatopedická, **PSYCHO** = psychopedická)

Ve čtyřleté formě absolvovali studenti celkem 8 dnů exkurzí, 4 průběžné praxe a 11 týdnů souvislé praxe. Z toho souvislá logopedická praxe trvala 8 týdnů (oproti 11 týdnům v nové pětileté formě) (*Portál UP – vizualizace*, 2014).

Je tedy patrné, že systém, struktura, náplň i rozsah praxí nabyt na objemu a snad i na atraktivitě a smyslnosti.

Studium je ukončeno státní závěrečnou zkouškou z *Logopedie, Surdopedie, Speciální pedagogiky a základů psychologie* obhajobou diplomové práce. Absolvent získává titul magistr (ve zkratce *Mgr.* psané před jménem) (ibd.).

2.4.2 Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a speciální pedagogika

Rovněž obor *Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a speciální pedagogika* prošel v posledních letech změnou, ne však tak markantní jako v případě jednooborové logopedie. Změna se netýká názvu studijního programu ani studijního oboru, profilu absolventa, obsahu a rozsahu státních závěrečných zkoušek ani doby studia. Naopak

došlo k vyřazení některých předmětů a zařazení nových, ke změně názvu, hodinové dotace, počtu kreditů a způsobu zakončení některých předmětů.

Podrobně se změnami s ohledem na rozsah a zaměření práce nebudeme zabývat. Charakterizujeme nyní pouze aktuální formu tohoto studia s orientací na specializaci logo-surdo (srov. *Portál UP – Vizualizace platná pro 4. a 5. ročník*; 2014 *Portál UP – Vizualizace platná pro 1. ročník*, 2014).

"*Studium je koncipováno jako učitelské jednostupňové se zaměřením na speciální pedagogiku a pedagogiku mladšího školního věku*" (*Studijní obory – Učitelství pro první stupeň ZŠ a speciální pedagogika*, 2013). Je realizováno ve formě prezenční i kombinované a standardní délka studia je 5 let.

Absolventi se mohou uplatnit na prvním stupni základních škol, základních škol praktických a speciálních, základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, v SPC, PPP, střediscích výchovné péče a střediscích rané péče. Dále pak mohou působit i v "...nestátních zařízeních určených pro jedince se zdravotním postižením či znevýhodněním nebo s psychosociálním znevýhodněním." (ibd.).

Studenti se kromě standardních disciplín pro obor *Učitelství 1. stupně* opět setkávají s disciplínami **pedagogickými** (*Základy pedagogiky a dějiny počátků výchovy, Didaktiky...*), **speciálně pedagogickými** (*Základy speciální pedagogiky, Speciálně pedagogická diagnostika, Psychopedie, SPU...*), **medicínskými** (*Somatologie, Somatopatologie, Základy neurologie, Pediatrie, Základy psychiatrie...*), **psychologickými** (*Úvod do psychologie, Vývojová psychologie, Sociální psychologie, Pedagogická psychologie, Patopsychologie...*) aj.

Kromě toho si od třetího ročníku povinně volí **specializaci** a pro nás je důležité, že je možná i volba specializace logopedie-surdopedie se státní závěrečnou zkouškou z těchto předmětů.

Co se praxí týká, opět pokládáme za vhodné zařadit přehled formou tabulky:

Tabulka 4 – Přehled praxí v rámci Učitelství

Roč.	1.		2.		3.		4.		5.	
Sem.	ZS	LS	ZS	LS	ZS	LS	ZS	LS	ZS	LS
Praxe	Úvodní exkurze do spec. zařízení (3 dny)	Náslech. praxe ve spec. školách 1 (10 hod)	Náslech. praxe ve spec. školách 2 (10 hod)	Exkurze do spec. zařízení (5 dnů)	x	Průb. praxe na ZŠ (10 hod)	Průb. praxe na spec. školách 1 (10 hod)	Průb. praxe na spec. školách 2 (10 hod)	Průb. praxe na spec. školách 3 (10 hod)	Průb. praxe na spec. školách (10 hod)
	x	x	x	Náslech. praxe ve spec. školách 3 (10 hod)	x	Souvislá praxe na ZŠ (2 týd.)	Souvislá praxe na spec. školách 1 (3 týd.)	Souvislá praxe na spec. školách 2 (1 týd.)	Souvislá praxe na spec. školách 3 (3 týd.)	Souvislá praxe na spec. školách 4 (3 týd.)

(tab. vytvořena autorkou dle prezentovaných údajů, roč. = ročník, sem. = semestr, spec. = speciálních, náslech. = náslechová, průb. = průběžná, ZŠ = základní škola)

Z tabulky je patrné, že studenti absolvují exkurze v celkovém rozsahu 8 dnů (Úvodní exkurze do speciálních zařízení a Exkurze do spec. zařízení), náslechové praxe v rozsahu 30 hodin (Náslechová praxe ve speciálních školách 1, 2 a 3), průběžné pedagogické praxe v rozsahu 50 hodin (Průběžná praxe na speciálních školách 1 – 4) a souvislé pedagogické praxe v rozsahu 12 týdnů (Souvislá praxe na speciálních školách 1 – 4).

Vzhledem ke studovanému oboru a primárnímu uplatnění absolventů ve školách a školských zařízeních jsou praxe z našeho pohledu dostačující. S ohledem na fakt, že při zvolené specializaci logo-surdo a se státní závěrečnou zkouškou z *Logopedie* a *Surdopedie*, a tedy i možností zařazení do postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, se však domníváme, že zde chybí možnost alespoň volitelné klinické praxe.

2.4.3 Jiné formy studia na UP Olomouc

Pro potřeby této práce (zejména její výzkumnou část) jsou studenti předchozích dvou oborů hlavní cílovou skupinou. To samozřejmě neznamená, že je setkání s předmětem logopedie odepřeno ostatním studentům Pedagogické fakulty, a potažmo celé Univerzity Palackého.

Práce svým rozsahem neumožňuje postihnout všechny obory a předměty, v nichž je logopedie třeba jen zmíněna. Vybíráme tedy alespoň významnou část (obory, v jejichž studijním plánu se vyskytuje předmět logopedie).

Pedagogická fakulta – Ústav speciálněpedagogických studií (ÚSS)

Vycházíme z tradičního pojetí speciální pedagogiky, jejíž součástí je i logopedie jakožto speciální pedagogika osob s narušenou komunikační schopností. Je tedy zřejmé, že se studenti kteréhokoli studijního programu/oboru realizovaného na Ústavu speciálněpedagogických studií s logopedií setkají. A to ve formě prezenční, kombinované, v bakalářském stupni, magisterském i v rámci některých programů celoživotního vzdělávání.

Specificky hovoříme o studijních programech:

- **B 7506 Speciální pedagogika** – bakalářský studijní program realizovaný prezenčně studijními obory *SP – dramaterapie, Speciálně pedagogická andragogika, SP předškolního věku, SP – komunikační techniky, SP – raného věku* a dvouoborová *SP pro 2.st. ZŠ a SŠ*; v kombinované formě je to pak *SP andragogika, SP předškolního věku, SP pro výchovné pracovníky* a dvouoborová *SP pro 2.st. ZŠ a SŠ*;
- **N 7506 Speciální pedagogika** – navazující magisterský studijní program, v prezenční i kombinované formě studijní obory *Speciální pedagogika* a dvouoborová *SP pro 2.st. ZŠ a SŠ*;
- **M 7506 Speciální pedagogika** – magisterský studijní program, prezenčně již výše zmíněná *Logopedie a Učitelství pro 1. st. ZŠ a speciální pedagogika*, kombinovaně pouze *Učitelství*).

(*Předběžný seznam studijních programů a oborů otevíraných v akademickém roce 2013/2014*, 2014)

Kromě vlastních oborů uskutečňuje ÚSS výuku logopedie i pro studenty ostatních kateder. Například realizací předmětu *Fonetika a logopedie 1 a 2* pro studenty oboru *Učitelství pro mateřské školy* nebo předmětu *Logopedie* pro navazující magisterské studium *Předškolní pedagogika* (Portál UP, 2014).

Fakulta tělesné kultury – Katedra aplikovaných pohybových aktivit

Ačkoliv je logopedie *doma* právě na Ústavu speciálněpedagogických studií pedagogické fakulty, nalezneme ji i v rozvrzích studentů jiných fakult. Fakulta tělesné kultury realizuje studijní obory *Aplikované pohybové aktivity* a *Aplikovaná tělesná výchova*. Absolventi těchto oborů jsou připravováni „...pro rozmanité oblasti řízení rekreačních pohybových aktivit dětí, mládeže a dospělých se speciálními potřebami v zařízeních rezortu školství a rezortu sociálních věcí“, tedy i osob s narušenou

komunikační schopností. Ve studijních plánech obou oborů je logopedie zařazena jako povinný předmět (srov. Portál UP, 2014; Studijní obory, 2011).

Fakulta zdravotnických věd (FZV)

Ústav společenských a humanitních věd FZV nabízí svým studentům (zejm. oboru *fyzioterapie*) kontakt s logopedií realizací povinně volitelného předmětu *Základy klinické logopedie* (srov. Studijní obory, 2012; Portál UP, 2014).

Centrum celoživotního vzdělávání

Centrum celoživotního vzdělávání (CCV) Pedagogické fakulty UP je „...akreditovanou a certifikovanou vzdělávací institucí, která poskytuje další vzdělávání pedagogickým i nepedagogickým pracovníkům všech typů škol, školských i výchovných zařízení a ostatním zájemcům i institucím“ (Profil pracoviště, 2013).

Předmět logopedie nalezneme v těchto programech CCV:

1) Studium podle § 2 vyhlášky č. 317/2005 Sb. ke splnění kvalifikačních předpokladů v oblasti speciálněpedagogických věd:

- **Speciální pedagogika pro vychovatele** (akreditace 20516/2013-1-606) – předmět *Základy logopedie*, možnost volby logopedie jako výběrové disciplíny je pak součástí závěrečné zkoušky (*Speciální pedagogika pro vychovatele*, 2013);
- **Speciální pedagogika pro učitele mateřských škol** (akreditace 20516/2013-1-606) – předmět *Základy logopedie* (*Speciální pedagogika pro učitele mateřských škol*, 2013);
- **Speciální pedagogika** (akreditace 42917/2013-1-1030) – studenti mohou volit ze sedmi specializací, mimo jiné i specializaci Logopedie (předměty *Logopedie 1 – 3*), ovšem i ostatní specializace mají ve svém vzdělávacím plánu předmět *Logopedie nevýběrová*; ze zvolené specializace pak student koná i závěrečnou zkoušku (*Speciální pedagogika*, 2013);

2) Studium podle § 6 vyhlášky č. 317/2005 Sb. k získání způsobilosti vykonávat přímou pedagogickou činnost na jiném druhu nebo na jiném stupni škol:

- **Učitelství pro MŠ** (akreditace 20516/2013-1-606) – předmět *Fonetika a logopedie 1* a *Fonetika a logopedie 2* (*Učitelství pro MŠ*, 2013);

3) Studium podle § 8 vyhlášky č. 317/2005 Sb. ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů:

- **Studium pro výchovné poradce** (akreditace 41116/2012-201-844) – předmět *Podpora žáků se zdrav. postižením při vzdělávání se zaměřením na základy SPU a logopedie* (Studium pro výchovné poradce, 2013);

4) Studium podle § 10 vyhlášky č. 317/2005 Sb. k prohlubování odborné kvalifikace:

- **Speciální pedagogika pro učitele, vychovatele a výchovné poradce** (akreditace 42917/2013-1-1030) – předmět *Základy logopedie* (Speciální pedagogika pro učitele, vychovatele a výchovné poradce, 2013);
- **Studium pro výchovné poradce** – doplnění kvalifikace o speciálněpedagogickou problematiku; předmět *Základy logopedie* a závěrečná zkouška z *Logopedie a SPU* (Studium pro výchovné poradce – doplňující modul – doplnění kvalifikace o speciálněpedagogickou problematiku, 2013);
- **Logopedický asistent** – studium dle metodického doporučení MŠMT č.j. 14 712/2009-61 k zabezpečení logopedické péče ve školství, závěrečnou zkoušku student skládá z *logopedie, metodiky logopedické diagnostiky a intervence a logopedické diagnostiky a intervence artikulace řeči* (Logopedický asistent, 2013).

(Programy celoživotního vzdělávání, 2013)

2.5 Studium logopedie na Masarykově univerzitě v Brně

Studium speciální pedagogiky na Masarykově univerzitě v Brně se dle tradičního pojetí děje na Pedagogické fakultě, konkrétně na Katedře speciální pedagogiky (Studijní programy, 2010).

Masarykova univerzita realizuje studium v bakalářském stupni, navazujícím magisterském i doktorském, a to jak v prezenční, tak v kombinované formě. Systém studia je v souladu s výstupy Boloňského procesu koncipován jako dvoustupňový – tříletý bakalářský a dvouletý navazující magisterský stupeň, přičemž jsou tyto dva celky odděleny (absolvent bakalářského stupně není nucen pokračovat v navazujícím magisterském stupni, nalezne uplatnění dle kompetencí získaných v bakalářské formě dle platné legislativy). Navazující magisterské studium však již svým označením přirozeně na bakalářský stupeň úzce navazuje (Studijní programy, 2010).

Student si volí buď program *Učitelství pro základní školy*, resp. *střední školy*, což je dvouoborové studium, z nichž jeden je speciální pedagogika (je primárně bráno jako předstupeň navazujícího magisterského studia) nebo jednooborovou formu studia

Speciální pedagogiky (na kterou lze navázat studiem *Speciální pedagogiky*, *Speciální pedagogiky pro učitele* nebo *Speciální andragogiky*) (Kachlík, 2010).

Koncepce **bakalářského** studijního programu *Speciální pedagogika* je reflexí společenských snah o integraci dětí s SVP do běžných škol a školských zařízení. Student v průběhu studia volí specializaci (**logopedie-surdopedie** nebo psychopedie-somatopedie nebo psychopedie-oftalmopedie nebo etopedie-psychopedie). Úspěšný absolvent tohoto studia (specializace *logo-surdo*) může dále pokračovat v navazujícím studijním programu *Speciální pedagogika*, *Speciální pedagogika pro učitele* nebo *Speciální andragogika* (*Přijímací řízení – Bakalářský studijní program*, 2010).

Tabulka 5 – Studijní programy, Masarykova univerzita, Katedra speciální pedagogiky

Studijní program	Forma	
	Bakalářský	Navazující magisterský
Učitelství pro ZŠ a SŠ (prezenční i kombinované)	Speciální pedagogika (kombinace dvou oborů)	Speciální pedagogika pro učitele (kombinace dvou oborů – jeden je speciální pedagogika)
Speciální pedagogika (prezenční i kombinované)	Speciální pedagogika	Speciální pedagogika
Speciální pedagogika (prezenční i kombinované)	Speciální pedagogika	Speciální pedagogika pro učitele
Speciální pedagogika (prezenční i kombinované)	Speciální pedagogika	Speciální andragogika

(tab. vytvořena autorkou dle výše prezentovaných informací).

Navazující magisterské studium vychází z předchozího bakalářského stupně. Studenti pokračují ve zvolené specializaci z bakalářského programu. V oboru *Speciální pedagogika* a *Speciální pedagogika pro učitele* (dvouoborová) je možné absolvovat studium ve specializaci logopedie-surdopedie se státní závěrečnou zkouškou z obou těchto předmětů a stát se tak dle platné legislativy **speciální pedagogem – logopedem** s možností přijetí k předatestační přípravě v oboru Klinická logopedie (srov. *Přijímací řízení – Navazující magisterské studium*, 2010; *Standardy akreditační komise pro studijní program Speciální pedagogika*, 2012; Škodová in Škodová, Jedlička, 2007, zák. č. 96/2004 Sb.).

Logopedii je však možné studovat i v rámci navazujícího magisterského oboru *Speciální pedagogika pro učitele* ve specializaci *Rozvoj komunikačních schopností u žáků s mentálním postižením*, ovšem pouze v kombinaci s psychopedií, čímž však není splněno základní kritérium pro přijetí do následné specializační přípravy (*Přijímací*

řízení – *Navazující magisterské studium*, 2010; Škodová in Škodová, Jedlička, 2007; zák. č. 96/2004 Sb.).

Ať si student zvolí kterýkoli program, projde dle aktuální koncepce těmito třemi částmi:

- **Všeobecný základ:** zahrnuje studium pedagogiky, metodologie pedagogiky, psychologie (vývojové, sociální, pedagogické), filosofickou antropologii, sociologii, sociální patologii, odbornou terminologii a základy práva. Tato část odpovídá 1. – 2. semestru, tj. 1. ročníku bakalářského studia.
- **Speciálně pedagogický základ:** obsahuje disciplíny - Úvod do speciální pedagogiky, základy speciálně pedagogických disciplín, integrativní speciální pedagogika, speciálně pedagogická diagnostika, patopsychologie, neuropsychologie, medicínská propedeutika, komunikace (komunikační poruchy), metodiky a didaktiky předmětů pro 1. st. speciálních škol a speciálně pedagogické poradenství. Ve studijním plánu je tato část realizována v semestru 2. – 5., tj. od jarního semestru prvního ročníku bakalářského studia až do jeho ukončení.
- **Specializace:** student volí z nabídky – logopedie, surdopedie, psychopedie, somatopedie, oftalmopedie, etopedie, SPU. Odpovídá semestru 6. – 10., tj. konec třetího ročníku bakalářského a celý navazující magisterský stupeň.

(Kachlík, 2010)

2.5.1 Odborná praxe logopedická a surdopedická (na MU)

Studenti oboru *Speciální pedagogika* (specializace logopedie-surdopedie) absolvují v průběhu svého studia odbornou logopedickou a surdopedickou praxi průběžnou i souvislou, a to jak v programu bakalářském, tak navazujícím magisterském. Podmínky absolvování praxe jsou stejné pro kombinovanou i prezenční formu (srov. *Praxe – pokyny prezenční studium*, 2010; *Praxe – pokyny kombinované studium*, 2010).

Bakalářský program

Studenti absolvují **průběžnou praxi** v podzimním semestru druhého ročníku (třetí semestr) a třetího ročníku (pátý semestr). Odbornou **souvislou praxi** pak v jarním semestru druhého a třetího ročníku (čtvrtý a šestý semestr studia).

V podzimním semestru **druhého ročníku** probíhá průběžná praxe v časové dotaci 4 hodiny týdně každý pátek, a sice v místě trvalého bydliště studenta.

Souvislá praxe pak činí dva týdny v logopedickém (v logopedických třídách při běžných mateřských školách, v logopedických mateřských školách a dalších logopedických zařízeních po dohodě s vyučujícím) a dva týdny v surdopedickém zařízení:

- MŠ a ZŠ pro sluchově postižené
- organizacích zajišťujících volnočasové aktivity pro děti se sluchovým postižením
- SPC pro sluchově postižené
- organizacích a klubech pro sluchově postižené
- organizacích pro osoby s hluchoslepotou
- běžné mateřské škole, ve které je integrováno dítě se sluchovou vadou
- běžné základní škole, ve které je integrovaný žák se sluchovou vadou
- středisku Teiresiás (středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky při MU v Brně; dlouhodobější spolupráci formou zajištění asistentské práce, tlumočnických služeb, zapisovatelství pro studenty se sluchovým postižením MU Brno apod., vše dle dohody s pracovníkem střediska Teiresiás.

Student si v ideálním případě opět zajišťuje praxi samostatně v místě bydliště, pakliže se mu to nepodaří, řeší situaci spolu s vyučujícím specializace.

Na pracovišti má student povinnost být 4 hodiny denně (tj. celkem 40 hodin logo praxe a 40 hodin surdo praxe). Seznámí se s chodem pracoviště, personálním obsazením, diagnózami, dokumentací; provádí asistenci pod supervizí, zpracovává pozorování jednoho klienta, vede deník o praxi, na jehož podkladě zpracovává zprávu o průběhu.

Průběžná praxe ve **třetím ročníku** je realizována formou volitelného předmětu a na podmínkách se studenti domlouvají s vyučujícím předmětu na začátku semestru. Souvislá praxe probíhá za obdobných podmínek jako ve druhém ročníku. Trvá ovšem pouze dva týdny a poměr logopedické a surdopedické praxe není přesně stanoven, dojednává se s vyučujícím specializace. Student opět tráví na praxi 4 hodiny denně (tj. celkem 40 hodin). Oproti předchozí praxi ve druhém ročníku vykonává **přímou intervenci** v rozsahu 5 hodin.

(Praxe – pokyny prezenční bakaláři – jednooborové, 2010)

Pro větší přehlednost uvádíme následující tabulku, která je pouze shrnutím předešlého textu:

Tabulka 6 – Přehled praxí v bakalářském studijním programu Speciální pedagogika, specializace logopedie – surdopedie.

	1. ročník		2. ročník		3. ročník	
Typ praxe a časový rozsah	X	X	Průběžná 4hod/každý pátek	Souvislá 2 týdny logo (40 hod) 2 týdny surdo (40 hod)	Průběžná Volitelná, dle dohody s vyučujícím.	Souvislá 2 týdny celkem logo i surdo (40 hod)

(tab. vytvořena autorkou na základě výše prezentovaných informací)

Navazující magisterské studium

Součástí navazujícího magisterského studia je rovněž **souvislá praxe** (již ne průběžná), a to v jarním semestru prvního ročníku, podzimním semestru druhého ročníku a jarním semestru druhého ročníku.

V **prvním ročníku** (jarním semestru) trvá praxe dva týdny, polovina se koná v logopedickém a polovina v surdopedickém zařízení. Celá logopedická praxe probíhá ve vybraných školských a zdravotnických zařízeních (ZŠ logopedické, klinika LOGO, logopedické poradny, léčebna pro dlouhodobě nemocné a další zařízení); zařazení studenta na konkrétní pracoviště se řeší individuálně. Surdopedická praxe probíhá na stejných pracovištích jako v bakalářském programu, plus je možnost praxi absolvovat ve Středisku rané péče. Student je opět na pracovišti 4 hodiny denně (tj. celkem 40 hodin), seznámí se s chodem pracoviště, personálním obsazením, diagnózami, provede náslechy a 5 samostatných výstupů (po konzultaci s uvádějícím pracovníkem). Dále vede deník praxe, zpracovává zprávu o průběhu praxe a kazuistiku vybraného klienta.

V podzimním semestru druhého ročníku trvá souvislá praxe dva týdny (40 hodin celkem) a v jarním semestru tři týdny za totožných podmínek (60 hodin celkem).

(Praxe – pokyny prezenční magistři – jednoobor, 2010)

Tabulka 7 – Přehled praxí v navazujícím magisterském studijním programu Speciální pedagogika, specializace logopedie – surdopedie

	1. ročník		2. ročník	
Údaje o praxi	X	Souvislá 2 týdny – 40 hodin	Souvislá 2 týdny – 40 hodin	Souvislá 3 týdny – 60 hodin

(tab. vytvořena autorkou na základě výše prezentovaných informací)

Absolvuje-li tedy student bakalářský i navazující magisterský program Speciální pedagogika ve zvolené specializaci logopedie-surdopedie na Masarykově univerzitě v Brně, měl by za dobu svého studia absolvovat celkem 260 hodin souvislé praxe, z toho cca polovina by měla být praxe logopedická (tj. cca 130 hod).

2.6 Studium logopedie na dalších vysokých školách

V současné době se setkáváme s trendem nově vznikajících možností studia *Logopedie* i na jiných vysokých školách. Zejména hovoříme o Univerzitě Hradec Králové, Ostravské univerzitě v Ostravě a Univerzitě Karlově v Praze.

2.6.1 Univerzita Hradec Králové

Tato univerzita se prezentuje jako mladá vysoká škola. Je tvořena čtyřmi fakultami (fakultou pedagogickou, přírodovědeckou, filosofickou a fakultou informatiky) a jedním ústavem (Ústav sociální práce) (*Univerzita Hradec Králové – naše univerzita!*, 2014). Bakalářský obor logopedie, resp. **Speciálně pedagogická péče o osoby s poruchami komunikace** je realizován *Katedrou speciální pedagogiky a logopedie Pedagogické fakulty (Katedra speciální pedagogiky a logopedie, 2014)*.

Absolventi tohoto oboru získávají kvalifikaci pro výchovnou práci s dětmi, mládeží i dospělými s poruchami komunikace. Mají možnost uplatnit se v rámci rezortu MŠMT – speciální školství, MPSV – ústavní péče a ministerstva vnitra – vězeňství apod. Zároveň naleznou uplatnění v neziskovém sektoru (*Vyhledávání studijních oborů: Speciálně pedagogická péče o osoby s poruchami komunikace (P-SPKB)*, 2014).

V rámci studia absolvují studenti mimo teoretických pedagogických, speciálně pedagogických a dalších propedeutických disciplín i praxi.

Hned na počátku studia (v prvním semestru) je čeká Úvodní praxe v rozsahu 30 hodin za semestr. Cílem praxe je obeznámení studentů se zařízeními, ve kterých je realizována speciálně pedagogická péče pro různé věkové kategorie osob s poruchami řečové komunikace, sluchu a s kombinovanými vadami.

Na úvodní praxi navazuje Průběžná praxe 1, 2 a 3 (ve třetím, čtvrtém a pátém semestru). Každá z těchto praxí má opět rozsah 30 hodin za semestr a jejich cílem je rozvoj aplikace získaných teoretických poznatků do praxe. První část průběžné praxe absolvuje student v zařízení rezortu MŠMT, MPSV nebo MZ disponujícím logopedickým pracovištěm, které realizuje péči o osoby s poruchami komunikace. Druhou část průběžné praxe koná student v zařízení rezortu MŠMT nebo MPSV realizujícím komplexní speciálně pedagogickou péči o *osoby s poruchami sluchu* (MŠ pro SP, ZŠ pro SP, zařízení sociální péče pro osoby s poruchami sluchové percepce). Poslední část průběžné praxe je realizována v zařízení rezortu MŠMT,

MPSV nebo MZ, jedná se především o předškolní a školní zařízení pro děti s *mentálním a kombinovaným postižením*, zařízení sociální péče, diagnostické ústavy sociální péče, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením.

V závěrečném (šestém) semestru absolvují studenti souvislou odbornou praxi v rozsahu 120 hodin. Souvislá praxe na pracovišti logopedické péče má za cíl poskytnout studentům obsáhlý a intenzivní program v aplikaci teoretických poznatků do praxe. Praxe je realizována v rezortu MŠMT, MPSV či MZ, a sice v zařízení disponujícím logopedickým pracovištěm, které provádí diagnostiku a terapii u osob s poruchami řečové komunikace či poruchami sluchu. Kromě standardních zařízení (MŠ s logopedickým programem, ZŠ a SŠ logopedická či surdopedická, rehabilitační ústavy, zařízení sociální péče) je akceptována i individuální praxe v zařízení s podílem péče přímo v domácím prostředí klienta, také ve středisku rané péče, SPC apod. (*Učební plán: P-SPKB – Speciálně pedagogická péče o osoby s poruchami komunikace*, 2014).

Aktuálně je také třeba s odkazem na webové stránky univerzity (Obr. 1) konstatovat, že univerzita získala akreditaci navazujícího magisterského oboru **Speciální pedagogika – logopedie** (studijní program N 7506 *Speciální pedagogika*) a již nabízí uchazečům možnost podat si do tohoto oboru přihlášku (tj. stav ke dni odevzdání této práce; *Přijímací řízení PdF*, 2014).

Obrázek 1 – Nový obor – Speciální pedagogika – logopedie na UHK

(*Přijímací řízení PdF – základní informace*, 2014).

Studium je konstituováno jako jednooborové dvouleté prezenční studium primárně navazující na výše zmíněný bakalářský studijní obor. Univerzita uvádí profil absolventa tohoto oboru, který je "...plně kvalifikován pro oblast speciálněpedagogické péče o osoby s poruchami komunikace. Nalezne uplatnění **ve všech rezortech**, ve kterých je

rozvíjena diagnostická a terapeutická činnost s těmito osobami, která vyžaduje komplexně vzdělaného odborníka v oborech logopedie a surdopedie. ... Je oprávněn k vedení a garantování speciálněpedagogických programů pro osoby s poruchami komunikace v předškolních zařízeních, programech mimoškolní výchovné péče u dětí mladšího školního věku, poradenských pracovištích v systému péče o handicapované děti, v systému logopedické péče v **rezortu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a ministerstva práce a sociálních věcí**, v zařízeních sociální péče o stárnoucí a handicapované osoby, v sociálně – zdravotnických programech pro péči o stárnoucí populaci. ... nalezne uplatnění jako logoped v programech terapeutické péče o osoby s poruchami komunikace v **rezortu zdravotnictví**, v ambulantních a lůžkových zařízeních... Po nástupu do rezortu zdravotnictví se zapojuje do **specializačního studia** oboru Klinická logopedie na Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ Praha), kterým získává specializační vzdělání pro rezort zdravotnictví.". (srov. Vyhledávání studijních oborů: Speciální pedagogika – logopedie (P-SLN), 2014; Speciální pedagogika – logopedie, 2014).

Učební plán tohoto oboru zatím nebyl zveřejněn, není proto možné zde analyzovat praktickou výuku v rámci tohoto oboru. Nicméně je třeba brát v potaz, že absolventi tohoto oboru budou (z pohledu platné legislativy) v budoucnu rovni absolventům jednooborové logopedie na UP i absolventům speciální pedagogiky (logo-surdo) na MU.

2.6.2 Ostravská univerzita v Ostravě

Na OU se studenti s logopedií poprvé setkávají v rámci bakalářského studijního oboru *Speciální pedagogika*. Absolvent tohoto oboru "...získává kvalifikaci **speciálního pedagoga** ... ve školách a mimoškolních zařízeních pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, pro osoby se zdravotním postižením v zařízeních poskytujících sociální služby, kvalifikaci **asistenta pedagoga** ve školách a mimoškolních zařízeních, kvalifikaci **vychovatele** ve školských výchovných a ubytovacích zařízeních pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a ve školských zařízeních pro preventivně výchovnou péči, kvalifikaci **logopedického asistenta** ve třídách zřízených pro děti/ žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a logopedického asistenta v zařízeních poskytujících sociální služby." (Nabízené studijní obory pro přijímací řízení: Speciální pedagogika, 2014).

Studenti tohoto oboru mají ve studijním plánu zařazenu logopedii od letního semestru druhého ročníku a absolvují předměty *Logopedie 1* (význam řeči v procesu socializace, biologické základy řeči, složky řeči, logopedie v systému věd, systém českých hlásek, fyziologie a patologie artikulace, artikulační orgány, hlasová hygiena, logopedická prevence...) a *Logopedie 2* (význam logopedie, historie, kategorie NKS, logopedická intervence, organizace logopedické péče v ČR, ontogenetický vývoj řeči, fyziologické zvláštnosti, jazykové roviny, nejčastější poruchy řeči, orientační diagnostika, metodika reedukace dyslalie, symptomatické poruchy řeči, AAK, integrace...) (*Portál Ostravské univerzity: Programy a obory*, 2014).

V letním semestru pak absolvují i *souvislou logopedickou praxi* v rozsahu 30 hodin. V rámci praxe mají studenti za úkol navštívit školské či zdravotnické zařízení pro děti s vadami řeči, realizovat orientační vyšetření řeči, pokusit se přibližně odhadnout dosažený stupeň ontogenetického vývoje řeči a uplatňovat metodiku vyvozování hlásek u dětí s dyslálií. Studenti absolvují mimo jiné i státní závěrečnou zkoušku z logopedie (*Portál Ostravské univerzity: Programy a obory*, 2014).

V rámci navazujícího magisterského programu *N 7506 – Speciální pedagogika* (obor *Speciální pedagogika*) je možné nově volit též specializaci *logopedie – surdopedie* (Krpčová, 2013). Studenti, kteří si vyberou tuto specializaci, si povinně volí předměty *Logopedická intervence*, *Speciálně pedagogická diagnostika logopedická + předměty surdopedické*. V zimním semestru absolventského ročníku probíhá *průběžná* (26 hodin) a v letním semestru pak i *souvislá speciálně pedagogická praxe* (40 hodin) dle zvolené profilace. Zároveň studenti konají státní závěrečnou zkoušku z logopedie a surdopedie (*Portál Ostravské univerzity: Programy a obory*, 2014).

I absolventi tohoto oboru jsou tedy z pohledu platné legislativy postaveni na roveň absolventům UP, MU a nově i UHK.

2.6.3 Univerzita Karlova v Praze

Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze uvádí mezi svými akreditovanými obory studijní program *Speciální pedagogika* realizovaný stejnojmenným studijním oborem. Obor je strukturován na dvě úrovně – bakalářskou a magisterskou, přičemž je uvedeno, že „**absolvent bakalářského studia** bude mít rozsáhlé vědomosti a dovednosti v odborných základech speciální pedagogiky, bude se dobře orientovat v základních otázkách pedagogiky a psychologie i předmětů univerzitního základu...Získá základní

povědomí o práci pedagoga prostřednictvím úvodu do pedagogiky, sociální pedagogiky a motivační praxe a základních psychologických disciplín. Absolventi najdou uplatnění také ve státní správě, především na místech, kde jde o bezprostřední styk s lidmi, dále jako asistenti v zařízeních pro zájmovou činnost dětí a mládeže nebo se budou realizovat v profesích, jejichž základy tvoří vědomosti a dovednosti odborného základu.“ Prioritou absolventa – bakaláře je však studium v navazující formě. (Akreditované obory – Studijní program: Speciální pedagogika, 2014).

Absolvent navazujícího magisterského studia se uplatní „...ve školských zařízeních včetně zařízení v rámci speciálního školství, v **logopedických poradnách**, v ústavech sociální péče, v domovech důchodců, respektive penzionech pro důchodce, ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, v dětských domovech, v zařízeních pro léčbu závislostí, v orgánech územních, resp. obecních samospráv, ve školských zařízeních nebo zařízeních sociálních služeb zřizovaných neziskovými organizacemi poskytujícími vzdělávání, resp. sociální služby pro osoby se speciálními potřebami (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti), v nadacích, v nevládních organizacích prosazujících zájmy osob se speciálními potřebami, resp. jejich rodin a na úřadech práce.“ (ibd.).

Od tohoto akademického roku (tj. 2013/14) lze volit dvě větve, resp. specializace, a sice buď poradenskou, nebo zaměřenou na **logopedii a surdopedii** (pouze v prezenční formě) (ibd.).

V rámci specializace logopedie-surdopedie absolvuje student **společný základ** (*Speciální pedagogika raného a předškolního věku, Pediatrie, Genetika, Neurologie a psychiatrie, Inklusivní pedagogika, Speciální pedagogika dospělého věku, Gerontologie, esumarizovat poruchy řeči, AAK aj.*) a dále předměty z ucelené soustavy pro **modul Logopedie a surdopedie** (*Narušený vývoj řeči, Diagnostika NKS v raném věku, Surdopedie I, Latina pro logopedy, Diagnostika NKS ve školním věku, NKS školního věku (poruchy fluence řeči, aj.), ORL a foniatrie, Surdopedie II, Diagnostika NKS v dospělém věku, Základy fonetiky a lingvodidaktiky, NKS dospělého věku a Surdopedie III*). Studenti tohoto modulu absolvují také **povinnou praxi** *Oborová praxe logo-surdo I.* (letní semestr 1. ročníku, rozsah – 20 hodin za semestr), *Oborová praxe logo-surdo II.* (zimní semestr 2. ročníku, rozsah 20 hodin) a *Oborová praxe logo-surdo III.* (letní semestr 2. ročníku, rozsah 20 hodin). (Studijní program N7506: Speciální pedagogika, 2013).

Nepodařilo se nám dohledat přesný rozsah a obsah státních závěrečných zkoušek pro tento nový obor, z uvedených informací je však pravděpodobné, že ve zvolené specializaci *logopedie-surdopedie* bude též možné absolvovat SZZ z těchto předmětů, stát se logopedem z pohledu platné legislativy a splnit tak (stejně jako na UP, MU, OU a UHK) předpoklady pro postgraduální vzdělávání v oboru Klinická logopedie.

2.7 Postgraduální studium

„Práce vyžaduje čím dál větší vzdělání; vzdělání čím dál větší práci.“ (Gabriel Laub)

V současné době je postgraduální vzdělání povinné pouze pro absolventy magisterského studia, kteří se rozhodnou pro profesní dráhu klinického logopeda. Logopedi v sociálních službách a ve školství nejsou (zatím) dle platné legislativy povinováni žádným dalším studiem. Což je však nezavazuje potřeby nezbytného dalšího samostatného vzdělávání (např.) dle Stanov Asociace logopedu ve školství, podle kterých je povinností člena „...*dodržovat zásady kolegiality, spolupráce a zvyšovat svoji odbornou úroveň.*“ (Balcar, 2010, bod IV.).

2.7.1 Postgraduální studium ve zdravotnictví

Podmínky k výkonu profese klinického logopeda jakožto nelékařského zdravotnického pracovníka udává § 23 zákona **č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)**. Zde se dozvídáme, že „Odborná a specializovaná způsobilost k výkonu povolání klinického logopeda se získává **absolvováním akreditovaného magisterského studijního oboru speciální pedagogika se státní závěrečnou zkouškou z logopedie a surdopedie...**“ (tedy pětiletého studia logopedie na Univerzitě Palackého nebo strukturovaného studia na MU, OU či UHK) „...a absolvováním **specializačního vzdělávání** v oboru klinická logopedie v trvání 3 let;...“ (odstavec 1, ibd.).

Specializační vzdělávání je organizováno Institutem postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ), což je organizace podřízená Ministerstvu zdravotnictví České republiky (*Historie a současnost IPVZ*, 2014).

Aktuální vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru *Klinická logopedie* je uveřejněn ve Věstníku ministerstva zdravotnictví č. **08/2011**. Cílem vzdělávání v tomto oboru „...je získání potřebných **teoretických znalostí a praktických dovedností** v oblasti prevence, speciálně pedagogické diagnostiky, edukace, reedukace i rehabilitace vad a poruch mezilidské komunikace. Získaná specializovaná způsobilost umožňuje **samostatnou činnost klinického logopeda** pro ambulantní i lůžkovou péči v oblasti poruch a vad mezilidské komunikace.“ (Věstník MZ, 08/2011, s. 119).

Vzdělávací program se sestává z tzv. základního kmene a vlastního specializovaného výcviku. Obě části v minimální délce trvání 18 měsíců, tj. 36 měsíců celkem probíhají při plném pracovním úvazku ve zdravotnictví pod dohledem školitele (atestovaného klinického logopeda). Minimálně šest týdnů (v rámci udané doby) je pak třeba absolvovat na akreditovaném pracovišti (čtyři týdny jako odborná stáž, dva týdny jako specializační stáž) (ibd.).

Kromě povinné praxe (na vlastním pracovišti) a stáží musí uchazeč zároveň absolvovat kurzy a semináře (za které získává kredity) a vést záznam o vyšetřeních, tzv. LOGBOOK (Tab. 8) který „...je přílohou většiny vzdělávacích programů a slouží k záznamu provedených výkonů, absolvované praxe a dalších činností během specializačního vzdělávání. Uvedené výkony potvrzuje školitel a provádí celkové zhodnocení školence.“ (Odpovědi na často kladené otázky, IPVZ, 2014)

Tabulka 8 – Požadované výkony LOGBOOK

Požadované výkony	Počet
Komplexní vyšetření dítěte s poruchou komunikace (všechny věkové stupně)	40 vyšetření
Komplexní vyšetření dospělého s poruchou komunikace	10 vyšetření
Komplexní vyšetření v rámci diferenciální diagnostiky bez věkového omezení	20 vyšetření
Cílené vyšetření u dětí a dospělých (dle vlastního výběru)	10 vyšetření
Vyšetření sluchové percepce standardizovaným testem	20 vyšetření
Vyšetření hrubé a jemné motoriky	20 vyšetření
Vyšetření laterality standardizovaným testem	20 vyšetření
Vyšetření porozumění řeči standardními i specifickými testy	20 vyšetření
Vyšetření vlastní produkce řeči	20 vyšetření
Vyšetření fatických funkcí pomocí dostupných testů	20 vyšetření
Vyšetření demence dostupnými testy	5 vyšetření
Zvukový záznam a jeho fonetický přepis	5 vyšetření
Základy práce s audiovizuální technikou – videozáznam	5 vyšetření
Prezentace (PowerPoint) – aktivní účast na semináři	1 prezentace
Použití softwarového vybavení pracoviště v terapii	5 výkonů

(Věstník MZ, 08/2011, s. 128)

Specializační vzdělávání je ukončeno atestační zkouškou před komisí. Komise je zřízena Ministerstvem zdravotnictví jako jeho poradní orgán a její členové jsou jmenováni ministrem. Úspěšní absolventi získávají diplom o specializaci v oboru (§ 60,

zák. č.96/2004 Sb.). Atestační komise pro obor klinická logopedie zasedá dvakrát ročně na Foniatrické klinice VFN, Praha 2, Žitná 24. Povinnou součástí zkoušky je písemná zkouška, písemná práce, praktická zkouška a ústní zkouška (Škodová in Škodová, Jedlička, 2007).

2.7.2 Postgraduální studium ve školství

V roce 2013 byl vydán Ministerstvem školství *Standard studia k výkonu specializované činnosti speciálního pedagoga v oblasti školské logopedie*, č.j. **MSMT-50027/2013-1**. Toto studium je realizováno podle § 9 odst. 1 písm. E) vyhlášky č. **317/2005 Sb.**, o *dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů*. Smyslem tohoto studia je „prohloubení a rozšíření odborných znalostí speciálních pedagogů získaných vysokoškolským magisterským **studiem speciální pedagogiky se zaměřením na logopedii**, tedy těch, kteří vykonali státní závěrečnou zkoušku z logopedie...” (není tedy nutná státní závěrečná zkouška ze surdopedie). Absolventi získávají „*znalosti a dovednosti, které jsou nutné pro výkon odborných speciálně pedagogických – logopedických činností v oblasti logopedické péče ve školství.*“

Toto studium je tedy určeno pedagogickým pracovníkům – speciálním pedagogům se státní závěrečnou zkouškou z logopedie. Studium je děleno do šesti **modulů** (*Poruchy vývoje řeči – vývojová dysfázie; Motorické poruchy řeči, dysartrie; Poruchy sluchu; Vrozené vývojové vady orofaciální oblasti, palatolalie, hlasové poruchy; Poruchy plynulosti řeči – koktavost a Průřezová témata*). Uváděná celková časová dotace je **250 hodin studia** a studium je ukončeno obhajobou závěrečné písemné práce a závěrečnou zkouškou před komisí (součástí je rozbor zpracované esumarizo). Absolvent získává osvědčení. (ibd.)

Na tomto místě je třeba zmínit též pojem **logopedický asistent**. Tuto pozici upravuje *Metodické doporučení č.j. 14 712/2009-61 k zabezpečení logopedické péče ve školství* (2009), které upravuje podmínky organizačního zabezpečení péče, koordinaci, kvalifikaci a kompetence pracovníků s označením *logoped* a *logopedický asistent*. Logopedickým asistentem se stává:

a) absolvent **bakalářského studijního programu** speciální pedagogika se státní závěrečnou zkouškou z logopedie, nebo

b) absolvent studia pro učitele MŠ, ZŠ, SŠ nebo pro vychovatele „...*doplňného absolvování programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaného vysokou školou a zaměřeného na speciální pedagogiku – logopedii*“, nebo

c) absolvent studia pro učitele MŠ, ZŠ, SŠ nebo pro vychovatele „...*a vzděláním získaným absolvováním kursu zaměřeného na logopedickou prevenci akreditovaného MŠMT v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.*“ (ibid., s. 3). Dále také upravuje *Standard kurzu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřeného na podporu přirozeného rozvoje řeči dětí – primární logopedickou prevenci* (2013). Toto studium je rozděleno na 5 modulů, časová dotace činí 60 hodin studia, z toho 40 hodin přímé výuky formou přednášek a seminářů, konzultací a 20 hodin pedagogické praxe. Studium je ukončeno závěrečným pohovorem a rozbořem zpracované esumarizo, absolvent získává osvědčení.

Kompetence logopedického asistenta, který získal odbornou způsobilost dle a) či b) se liší od kompetencí logopedického asistenta dle c). Blíže bude vysvětleno v kapitole 3.1.

Odbornou způsobilost dle odstavce b) je možné získat v rámci programu celoživotního vzdělávání například na **UP** (v délce trvání 2,5 let, tj. 5 semestrů, ukončeno závěrečnou zkouškou z *Logopedie, Metodiky logopedické diagnostiky a intervence, Logopedické diagnostiky a intervence artikulace řeči* a obhajobou závěrečné písemné práce; absolvent získává osvědčení) či na **UHK** (název programu *Speciální pedagogika – logopedie*, délka trvání 4 semestry, absolvent získává osvědčení) (*Programy DVPP: Speciální pedagogika – logopedie*, 2014). **OU** nabízí v rámci svých programů celoživotního vzdělávání *Rozšiřující studium speciální pedagogiky pro absolventy vysokých škol učitelského směru nebo jiné VŠ s pedagogickým studiem*, které trvá 3 roky a ve třetím ročníku student volí jednu nabízenou specializaci (psychopedie, logopedie, SPU), studium je opět ukončeno závěrečnou zkouškou, zkouškou ze specializace a obhajobou písemné práce (*Informace o vzdělávacích programech a kurzech ve studijním roce 2014-2015*, 2014).

3 Logopedie v praxi

Následující kapitola se zabývá logopedií jakožto aplikovanou disciplínou, praktickou logopedií, se kterou se veřejnost setkává a pro kterou jsou připravováni studenti dle předchozí kapitoly.

3.1 Rezortní organizace

Již dříve jsme zmínili, že je možné se s logopedem setkat v rámci několika rezortů. Konkrétně se jedná o rezort *Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy*, *Ministerstva zdravotnictví* a *Ministerstva práce a sociálních věcí*, a to v zařízeních *státních, nestátních* (městských, okresních, církevních, charitativních) i *soukromých* (např. Fukanová in Škodová, Jedlička, 2007).

3.1.1 MŠMT

Logopedickou péčí v rámci rezortu ministerstva školství upravuje již dříve zmíněné *Metodické doporučení č.j. 14 712/2009-61 k zabezpečení logopedické péče ve školství z roku 2009* (dále *Metodické doporučení*). Zde se setkáváme s pozicí *logopeda, logopedického asistenta a krajského koordinátora pro logopedickou péči*.

Logoped je z pohledu platné školské legislativy speciální pedagog (§ 18, zák. č. 563/2004 Sbírky), absolvent magisterského vysokoškolského studia se zaměřením na speciální pedagogiku – logopedii se státní závěrečnou zkouškou z logopedie, státní závěrečná zkouška ze surdopedie (a znalost znakového jazyka) je požadována pouze pokud logoped pracuje i s dětmi a žáky se sluchovým postižením.

Co se kompetencí logopeda týká, uvádí *Metodické doporučení*, že „... zabezpečuje v souladu se svým pracovním zařazením a při dodržování profesní odpovědnosti a etiky odbornou činnost v prevenci, diagnostice a komplexní logopedické intervenci u žáků s narušenou komunikační schopností a zabezpečuje metodické a konzultační činnosti v oblasti působnosti.“ (2009, Čl. III). Odborná činnost speciálního pedagoga – logopeda spočívá v komplexní logopedické diagnostice a intervenci pro žáky s NKS, konzultační a poradenské činnosti pro rodiče a odbornou veřejnost, zpracovávání zpráv z vyšetření a návrhů na zajištění podmínek ve vzdělávání a metodickém vedení logopedických asistentů (ibid.).

Uplatnění logoped nachází ve speciálních školách či třídách s příslušným zaměřením, v SPC či PPP a v ZŠ s integrovanými žáky s NKS (Fukanová in Škodová, Jedlička, 2007).

Logopedický asistent pracuje vždy pod metodickým vedením logopeda (např. z SPC). Odborné předpoklady získává trojím způsobem (viz 2.7.2), přičemž v prvních dvou případech (*Metodické doporučení*, čl. IV písm. A) a b)) provádí:

- *přímou logopedickou intervencí u žáků se zjištěnou prostou vadou výslovnosti,*
- *logopedem stanovené edukační, resp. reedukační postupy a cvičení u svěřených žáků*
- *vyhledává žáky s narušenou komunikační schopností,*
- *u svěřených žáků činnosti zaměřené na podporu přirozeného rozvoje řeči,*
- *prevenci vzniku poruch řeči a prevenci vzniku čtenářských obtíží,*
- *v rozsahu své působnosti poskytuje zákonným zástupcům žáků s příznaky rizikového vývoje řeči informace o dostupnosti logopedické péče. (ibid., čl. V).*

Logopedický asistent se způsobilostí dle písmene c) čl. IV je pak v podstatě logopedickým preventistou, jehož kompetence jsou následující:

- *zaměřuje se na podporu přirozeného rozvoje komunikačních schopností a dovedností u dětí v předškolním věku a mladším školním věku,*
- *na prevenci vzniku poruch řeči,*
- *na prevenci vzniku čtenářských obtíží,*
- *v rozsahu své působnosti poskytuje zákonným zástupcům žáků s příznaky rizikového vývoje řeči informace o dostupnosti logopedické péče. (ibid.)*

Krajský koordinátor pro logopedickou péči – dle *Metodického doporučení* (Čl.VI) pověřuje krajský úřad koordinací logopedické péče vybrané školské poradenské zařízení, přičemž je vhodné, aby se jednalo o SPC poskytující v kraji logopedickou péči. Předpokládá se úzká spolupráce koordinačního pracoviště se školami, s institucemi působícími ve školství a s institucemi a odborníky z jiných rezortů poskytujícími péči žákům s NKS. To vše proto, aby byla „... *logopedická péče v krajích ČR dostupná v kvalitě a rozsahu, který odpovídá potřebám praxe, to znamená vzdělávacím potřebám žáků s narušenou komunikační schopností, potřebám škol a potřebám orgánů státní správy pro účely koncepčních rozhodování a plánování*

v oblasti vzdělávacích a podpůrných speciálně pedagogických poradenských služeb a jejich financování v daném kraji.“ (ibd., s. 3). To vše by mělo vést k systémovějšímu poskytování logopedické péče, k vyrovnaní rozdílů mezi jednotlivými kraji, sjednocování postupů, optimalizaci sítě poskytovatelů podpůrných služeb a vzdělávací nabídky a zkvalitnění, zpřístupnění a zefektivnění logopedické péče, a tedy i efektivnější využití finančních prostředků státního rozpočtu.

V rámci kompetencí krajského koordinátora zmíníme zejména spolupráci s krajským úřadem (zejm. odbor školství), zřizovateli a řediteli škol a školských poradenských zařízení při zajišťování prevence a logopedické péče, spolupráci a koordinaci činnosti poradenských služeb ve školství, speciálních pedagogů – logopedů, sjednocování postupů, spolupráce s Institutem pedagogicko-psychologického poradenství ČR a dalšími organizacemi, provádění kontrolních vyšetření speciálních vzdělávacích potřeb žáků s NKS aj. (ibd.).

Logopedická péče ve školství je charakterizována jako „...*vysoce specializovaná činnost v oblasti speciální pedagogiky. Je poskytována žákům s narušenou komunikační schopností, tj. žákům s vadami řeči, včetně žáků se specifickými poruchami učení, v celém komplexu, se zřetelem k jejich potřebám a jejich pedagogické a sociální integraci. Je zahájena co nejdříve od okamžiku zjištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka.*“ (ibd., s. 1). Spadá sem i prevence vzniku poruch komunikace (nikoliv jen řeči!) a čtenářských dovedností a zahrnuje i péči o kulturu řečového projevu.

Logopedická péče je poskytována „... v ***mateřských školách, základních školách a středních školách***, především pak v těchto školách nebo třídách samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením, a to v rozsahu stanoveném platnými předpisy a učebními plány příslušných vzdělávacích programů upravených pro potřeby vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Zpravidla se jedná o 1 až 2 vyučovací hodiny logopedie jako předmětu speciálně pedagogické péče týdně. „ (ibd., s. 1). Zároveň logopedickou péči poskytují **školská poradenská zařízení**, zejm. SPC logopedická; v případě PPP se jedná o péči určenou zejm. žákům s SPU bez dalšího postižení. (ibd.)

Cílem logopedické péče ve školství je „...*dosažení co nejvyššího stupně vzdělání se zohledněním reálných možností jedince s narušenou komunikační schopností, s přesahem do oblasti profesní připravenosti a následné uplatnitelnosti na trhu práce.*“ (Vitásková, 2007 in esumari, Vitásková, 2013, s. 46).

3.1.2 MZ

V rezortu ministerstva zdravotnictví se setkáváme s pozicemi *logoped* a *klinický logoped*.

Logopedem je v tomto případě absolvent magisterského studia oboru speciální pedagogika se státní závěrečnou zkouškou ze surdopedie a logopedie, který pracuje pod supervizí klinického logopeda jako *jiný odborný pracovník* ve zdravotnictví (§ 23, odst.1 a 2, zák. č. 96/2004 Sb.). Po splnění základních podmínek může být zařazen do specializační přípravy (viz. 2.7.1) po jejímž úspěšném absolvování se stává klinickým logopedem. Do té doby nesplňuje předpoklady pro udělení licence k provozu vlastní soukromé praxe (např. Fukanová in Škodová, Jedlička, 2007).

Jeho kompetence upravuje vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků Sb. (§ 46). Logoped může pod odborným dohledem klinického logopeda:

- a) provádět základní diagnostické postupy v oboru logopedie,
- b) provádět léčbu, rehabilitaci a reedukaci poruch a vad řeči, sluchu a hlasu,
- c) v rozsahu své odborné způsobilosti vykonávat činnosti při poskytování zdravotní péče o děti a dospělé s vadami a poruchami sdělovacího procesu,
- d) v rozsahu své odborné způsobilosti vykonávat činnosti při dispenzarizaci pacientů s poruchami a vadami řeči, sluchu a hlasu,
- e) v rozsahu své odborné způsobilosti vykonávat činnosti při posudkové činnosti.

Klinický logoped je tedy úspěšný absolvent postgraduální specializační přípravy (viz 2.7.1), který již pracuje samostatně bez odborného dohledu.

Může (dle § 124, 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků Sb.):

- a) provádět logopedickou diagnostiku a diferenciální diagnostiku pro další léčebnou péči a výsledky postupuje dalším odborníkům,
- b) provádět léčbu a rehabilitaci všech poruch a vad řeči a sluchu a hlasu dětí i dospělých,
- c) provádět logopedickou prevenci, výchovu a poradenství s cílem dosažení kvalitního vývoje komunikačních dovedností,
- d) školit zdravotnické pracovníky v oblasti komunikačních možností při poškození centrálního nervového systému,
- e) odborně vést logopedy (§ 46),

- f) *provádět poradenskou činnost v oblasti péče o zdravý vývoj řeči,*
- g) *provádět konziliární a posudkovou činnost.*

Ve zdravotnictví logoped (a klinický logoped) působí ve státních i v soukromých zařízeních, ambulancích, popř. poradnách. Zejména jsou to lůžková oddělení a JIP foniatrických, pediatrických, psychiatrických, neurologických klinik, rehabilitační oddělení, léčebny dlouhodobě nemocných či oddělení plastické chirurgie. S logopedem je také možné se setkat v některých stacionářích, kojeneckých ústavech, zařízeních kombinujících sociální a zdravotnické služby a v lázeňských zařízeních. Typickým příkladem soukromého zařízení je privátní logopedická ambulance, kde působí logoped jako OSVČ (srov. Fukanová in Škodová, Jedlička, 2007; esumari, Vitásková, 2013).

3.1.3 MPSV

Pozici logopeda v rezortu ministerstva práce a sociálních věcí je z našeho pohledu poměrně obtížné vymezit. V literatuře se povětšinou setkáváme jen s tvrzením, že zde mohou působit logopedi, kliničtí logopedi i speciální pedagogové – logopedi (konkrétní kvalifikační předpoklady jsou pak odvislé od typu zařízení) a že je práce logopeda v tomto rezortu náročná především pro častá přidružená postižení těžšího charakteru. Často pak autoři zmiňují nutnost znalosti alternativních a augmentativních komunikačních systémů (srov. Fukanová in Škodová, Jedlička, 2007; esumari, Vitásková, 2013).

Důležitost této pozice bude dle našeho názoru narůstat s ohledem na rozšiřování pole zájmu logopeda na všechny věkové skupiny od raného věku (služba rané péče jako součást sociálních služeb) až po práci se seniory (speciálně pedagogická andragogika, resp. gerontagogika) a bude třeba se touto problematikou mnohem více zabývat.

3.2 Cílové skupiny

Následující kapitola stručně charakterizuje cílové skupiny, na které se logoped v pojetí současné logopedie zaměřuje z hlediska věku klientů a typu NKS.

3.2.1 Dle typu NKS

Máme-li definovat cílovou skupinu působení logopeda dle kategorií narušené komunikační schopnosti, pak je zřejmě nejprůhodnější vycházet z Lechtova (1990; in Škodová, Jedlička 2007; in Klenková, 2006) dělení:

- **Narušený vývoj řeči** (opožděný vývoj řeči; vývojová dysfázie, tj. specificky narušený vývoj řeči) – o **OVŘ** hovoříme, pokud dítě ve 3 letech nemluví, nebo mluví výrazně méně než jeho vrstevníci a příčinou není vada sluchu, zraku, porucha intelektu, vady mluvních orgánů, akustická dysgnózie, PAS aj. **Vývojová dysfázie** je pak centrální porucha řeči, „...specificky narušený vývoj řeči projevující se ztíženou schopností nebo neschopností naučit se verbálně komunikovat, i když podmínky pro rozvoj řeči jsou přiměřené.“ (Škodová, Jedlička, 2007, s. 110).
- **Získaná orgánová nemluvnost** (afázie) – Čecháčková (in Škodová, Jedlička, 2007) definuje **afázii** jako poruchu kortikálních funkcí, která vzniká na podkladu organické léze mozku. Cséfalvay (in Lechta, 2011) uvádí jako nejčastější příčiny cévní mozkové příhody, úrazy mozku, mozkové nádory, záněty mozku, intoxikace a degenerativní onemocnění centrální nervové soustavy.
- **Získaná psychogenní nemluvnost** (mutismus) – v Dvořákové *Logopedickém slovníku* (2007, s. 122) je pojem **mutismus** definován jako *oněmění* a jde podle něj „o poruchu psychogenně podmíněnou bez organického postižení CNS... v praxi obvykle zahrnuje (nepřesně) všechny případy, pro něž je charakteristická náhlá absence artikulované řeči...“. Jde o ztrátu schopnosti verbálně komunikovat s okolím, jejíž problematikou se zabývá nejen logopedie, ale také foniatrie, psychiatrie a psychologie a která není způsobena organickým či funkčním poškozením centrální nervové soustavy (srov. Klenková, 2006; Škodová in Škodová, Jedlička, 2007 aj.).
- **Narušení zvuku řeči** (rinolalie, palatolalie) – **rinolalie** (nebo též huhňavost) znamená poruchu zvuku hlásek při artikulaci závisující na činnosti patrohltanového (velofaryngeálního) uzávěru. Jde o patologicky sníženou nebo zvýšenou nosovost (nazalitu, rezonanci dutiny nosní). **Palatolalie**, jejíž název je odvozen z latinského pojmenování patra – *palatum*, je poruchou řeči, která provází rozštěp patra, popřípadě rozštěp rtu a patra (Lechta, 1990; Klenková, 2006; Kerekrétiová in Lechta, 2011).
- **Narušení fluence řeči** (balbuties, tumultus sermonis) – Lechta (1990, s. 228) definuje **koktavost** (slov. Zajakovost') takto: „*zajakavosť* pokladáme za *esumar komplexního narušenia koordinácie orgánov participujúcich na hovorení, ktorý sa najnápadnejšie prejavuje charakteristickým (tonickým,*

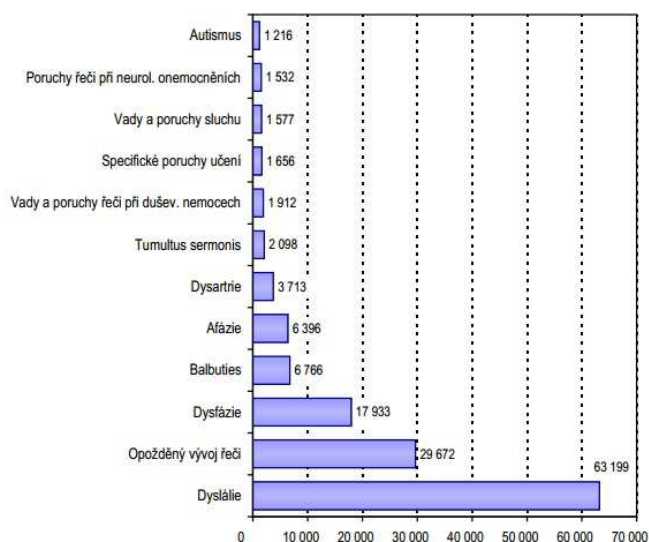
klonickým) prerušovaním plynulosti procesu hovorenia.“ **Breptavost** je (dle MKN-10, F98.6) definována jako „značně rychlá řeč s přestávkami‘ ale bez opakování a váhání. Její tíže vede někdy až k nesrozumitelnosti. Řeč je nerytmická s přeřikáváním‘ s rychlým‘ trhavým proudem slov‘ což obvykle vede k chybnému vyjadřování“.

- **Narušení článkování řeči** (dyslalie, dysartrie) – **dyslalie**, nazývaná také *patlavost*, je nejrozšířenější poruchou komunikační schopnosti a to nejen u dětí a žáků všech typů škol, ale i dospělých osob. Jde o poruchu artikulace, která je charakteristická neschopností vyslovovat správně některé hlásky nebo skupiny hlásek dle normy mateřského jazyka (Salomonová in Škodová, Jedlička, 2007). **Dysartrie** je pak poruchou znamenající „vývojové i získané obtíže při hláskování, vyslovování (nikoli výslovnosti, kdy jsou porušeny jen některé hlásky), narušena je i prozodie řeči (přízvuk, melodie řeči, tempo řeči a pauzy i hlasitost). Jde o expresivní poruchu řeči, která je způsobena zřejmým poškozením mozku a mozkových drah; porucha se projevuje v dyskoordinaci a nesprávném tonu svalů ústrojí dechového, hlasového a artikulačního“ (Dvořák, 2007, s. 52).
- **Narušení grafické stránky řeči** – grafická stránka řeči je obvykle narušena v důsledku specifických poruch učení. Tento pojem v sobě zahrnuje **dyslexii** (specifická porucha čtení), **dysgrafii** (specifická porucha psaní) a **dysortografii** (specifická porucha pravopisu), což jsou poruchy „projevující se obtížemi při užití běžného postupu, za přiměřené inteligence a sociokulturní příležitosti. Jsou podmíněny poruchami v základních poznávacích schopnostech.“ (Matějček, 1995 in: Škodová, Jedlička, 2003, s. 358). Ke specifickým poruchám učení je dále řazena i **dyskalkulie** (specifická porucha početních funkcí), **dyspinxie** (specifická porucha kresebného projevu, většinou ve spojení s dysgrafií), **dysmúzie** (specifická porucha vnímat a produkovat hudbu, zatím velmi sporná a neurčitě definovaná) (Zelinková, 2003).
- **Symptomatické poruchy řeči** – Symptomatické poruchy řeči definuje Lechta (1990) jako narušení komunikační schopnosti, které provází jiné dominantní postižení, popř. nemoc či poruchu. Nejčastěji se symptomatická porucha řeči objevuje u osob s dětskou mozkovou obrnou, s mentálním postižením a osob s PAS. U dětí se zrakovým postižením dochází k poruše komunikace v závislosti

na stupni poruchy. Také děti s postižením sluchu jsou přirozeně v řeči více či méně handicapovány (Klenková, 2006).

- **Poruchy hlasu** – Poruchy hlasu definuje Klenková (2006, s. 180) jako „patologickou změnu individuální struktury hlasu, změnu v jeho akustických kvalitách, způsobu tvoření a používání, přičemž se mohou v hlase vyskytnout i různé vedlejší zvuky.“ Léčbou poruch hlasu se zabývají lékaři – foniatři a otorinolaryngologové, po léčbě následují hlasová cvičení (Kerekrétiová in Lechta, 2011).
- **Kombinované vady a poruchy řeči** – o kombinovaných vadách řeči hovoříme tehdy, vyskytují-li se u jedince současně dva a více typů NKS. Například pokud u osoby s balbuties zároveň diagnostikujeme dyslalii apod. (Škodová, in Škodová, Jedlička, 2011).

Graf 1 – Počet poruch léčených na logo pracovištích (Činnost zdravotnických zařízení, 2013, s. 140).

Graf č. 1 znázorňuje počet poruch (resp. vad) léčených na logopedických pracovištích v roce 2012 jak jej zaznamenal Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR v rámci každoročního statistického šetření. Z uvedeného vyplývá, že nejvíce se v logopedických ambulancích objevují osoby s dyslaliemi (v roce 2012 jich bylo celkem 63 199) a dále opožděným vývojem řeči (29 672) (Činnost zdravotnických zařízení, 2013).

K tomuto výčtu je třeba připojit také **dysfagii – poruchu polykání**. Roubíčková (2014) uvádí, že by zkušený klinický logoped měl být koordinátorem týmu (ORL a foniatr, neurolog, pediatr, internista, gastroenterolog, radiolog, nutriční specialista,

laktační poradce, rehabilitační lékař, fyzioterapeut, ergoterapeut, zubní specialista aj.), který se podílí na léčbě a rehabilitaci poruch polykání.

Poměrně novým předmětem zájmu (nejen) v klinické logopedii jsou osoby s **myofunkční poruchou** (kromě poruch polykání způsobuje také nesprávnou funkci jazyka, rtů a orofaciálního svalstva). IAOM (*Orofacial Myofunctional Disorder*, 2014) uvádí, že výzkumy zaměřené na orofaciální myofunkční poruchy v různých populacích zjistily výskyt 38 % (v populaci celkově) a až 81 % u dětí s poruchami artikulace. Je tedy nasnadě, že bude třeba se touto problematikou v budoucnu zabývat. U logopeda tak bude žádoucí absolvování kurzu k problematice myofunkčních poruch nebo úzká spolupráce s myofunkčním specialistou.

Za zmínku stojí i dělení NKS z pohledu ASHA (*Definitions of Communication Disorders and Variations*, 1993), která oproti našemu tradičnímu dělení vyčleňuje (mimo jiné) samostatnou kategorii – **pragmatické jazykové poruchy**:

- 4 **Communication disorders** (komunikační poruchy) – obtíže v procesu přijímání, odesílání a chápání verbálních, neverbálních i grafických symbolů.
- b) *esuma disorders* (řečové poruchy) – narušení v oblasti artikulace řeči, její plynulosti a/nebo hlasu.
 - o Articulation disorder (porucha artikulace)
 - o Fluency disorder (porucha plynulosti)
 - o Voice disorder (porucha hlasu)
- 4 *Language disorders* (jazykové poruchy) – porucha porozumění a užití jazyka. Může zahrnovat (samostatně nebo v kombinaci) poruchu porozumění:
 - o *esumar language* (formě jazyka) – phonology (fonologii), morphology (morfologii), syntax;
 - o Content of language (obsahu jazyka) – *esumariz* (sémantice);
 - o Function of language (funkci jazyka) – pragmatics (pragmatice).
- 5 *Hearing disorders (poruchy sluchu)* – jako důsledek zhoršené sluchové citlivosti fyziologického auditivního systému:
 - o *esu* (hluchota).
 - o Hard of hearing (nedoslýchavost).

II. Central auditory processing disorders (porucha centrálního sluchového zpracování) – nedostatky ve zpracování zvukových signálů, které nemohou být přičítány poruše periferní sluchové senzitivity či poruše intelektu.

6 **Communication Variations** – komunikační rozdíly, variace...

- a) *Communication difference/dialekt* – rozdílnost v komunikaci, dialekt
- b) *Augmentative/alternative communication* – augmentativní či alternativní komunikační systém.

(*Definitions of Communication Disorders and Variations*, 1993).

S ohledem na rozsah práce není možné se více věnovat jednotlivým kategoriím NKS (ve smyslu etiologie, diagnostiky, terapie, prognózy). K základnímu studiu této problematiky doporučujeme zejména publikace Lechty (např. 1990, 2011).

3.2.2 Dle věku

Současná logopedie se nezaměřuje jen na osoby v dětském věku, jak se veřejnost často mylně domnívá. Moderní logopedie (ostatně jako celá speciální pedagogika) reflektuje potřebu rozšířit své pole působnosti i na věkové kategorie, které v tradičním pojetí nebyly jejím předmětem zájmu. Jedná se zejména o problematiku raného věku a dále intervenci v dospělosti a stáří (srov. Klenková, 2006; Ludíková, 2007; *Koncepce studia speciální pedagogiky*, 2010).

Působnost logopeda dle věku tak můžeme (jen skutečně velmi stručně) vymezit těmito věkovými kategoriemi:

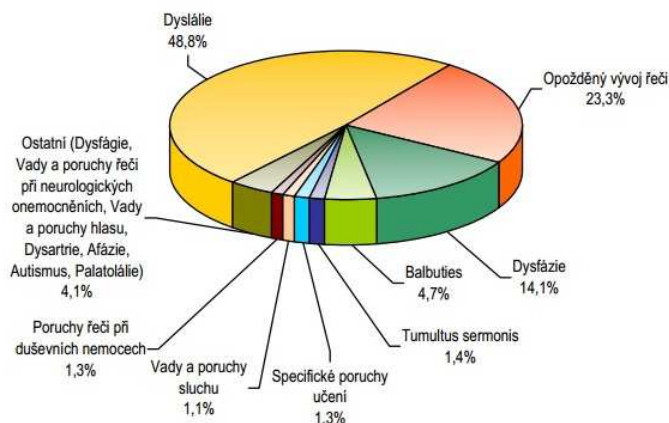
- **Raný věk** (tj. cca 0 – 3, resp. až 7 let) – Ludíková (in Renotiérová, Ludíková a kol., 2005, s. 150) uvádí, že „...v současné době je obecně kladen stále větší důraz na co nejefektivnější využívání raného věku dítěte. Uplatňování tohoto trendu v praxi má velký význam pro děti zdravé a je možno říci, že v případě dětí s postižením sehrává úlohu někdy téměř nenahraditelnou“. Přibývá např. dětí s **problémy v krmení**, což je dáno mimo jiné zlepšující se lékařskou péčí a možností záchrany i extrémně nezralých novorozenců. Na problémy v krmení však velmi úzce navazují obtíže v komunikaci. Proškolený logoped by se měl podílet na **terapeutickém krmení** (náviku správného krmení) u dětí v kojeneckém a batolecím věku. Pro tyto potřeby vypisuje např. *Logopedická společnost Miloše Sováka* kurz věnující se problematice krmení a vlivu na komunikační dovednosti, vytváří se pomůcky apod. (*Problematika krmení u dětí raného věku a jeho vliv na rozvoj komunikačních dovedností*, 2014; *Terapeutické krmení*, 2014 aj.; Klenková, 2006). Říhová (2012)

hovoří o nutnosti stimulace preverbálních dovedností – tj. období cca do jednoho roku věku dítěte – (nejen) u osob s PAS. Na problematiku **rané péče u osob s PAS** je zaměřen i projekt *Analýza současného stavu poskytované péče v raném věku a logopedické intervence u osob s PAS* realizovaný na UP Olomouc (O projektu, 2010). Prostorové podmínky této práce, ani její tematické zaměření nedovolují detailnější popis působení logopeda u dětí v raném věku. Domníváme se, že tento, byť velmi stručný vhled, je pro naše potřeby dostačující.

- **Předškolní věk** (tj. 3 – 6 let) – práce logopeda je charakteristická **stimulací vlastního vývoje řeči** ve všech rovinách (tj. foneticko-fonologické, lexikálně-sémantické, morfologicko-syntaktické a pragmatické), v tomto období je důležitá primární logopedická prevence (viz 3.3). Co se druhů NKS v tomto věkovém období týká, jmenujme zejména dyslalii, vývojovou dysfázii, problematiku incipientní koktavosti, symptomatické poruchy řeči a další (srov. Šimíčková-Čížková a kol., 2005; Klenková, 2006; Průcha, 2011)
- **Školní věk a adolescence** (tj. 6 – 15, resp. 20 let) – kromě některých přetrvávajících předchozích kategorií nastupuje v tomto období zejména problematika specificky narušených školních dovedností (zejm. dyslexie, dysgrafie, dysortografie...), s počátkem školní docházky se může poprvé výrazněji projevit i lehká mentální retardace. V tomto období se logoped zabývá problematikou fixované a chronické koktavosti, dále sekundárními důsledky NKS, které jsou zesíleny kritickým sebehodnocením v období puberty atd. (srov. Zelinková, 2003; Šimíčková-Čížková a kol., 2005; Klenková, 2006; Franiok, 2007).
- **Dospělost** (tj. cca 20 – 60 let) – v období dospělosti jsou nejčtenější diagnózou, se kterou se logopedi setkávají, afázie a dysartrie, tedy poruchy vznikající na podkladě neurogenním. Tento problém se ještě více akcentuje v následujícím období (srov. Šimíčková-Čížková a kol., 2005; Klenková, 2006; Neubauer in Škodová, Jedlička, 2007).
- **Stáří** (tj. cca 60 a více let) – objevují se poruchy spojené s nastupující involucí, degenerativními procesy, chorobami (Alzheimerova choroba, Parkinsonova choroba aj.) (srov. Šimíčková-Čížková a kol., 2005; Klenková, 2006; Neubauer in Škodová, Jedlička, 2007).

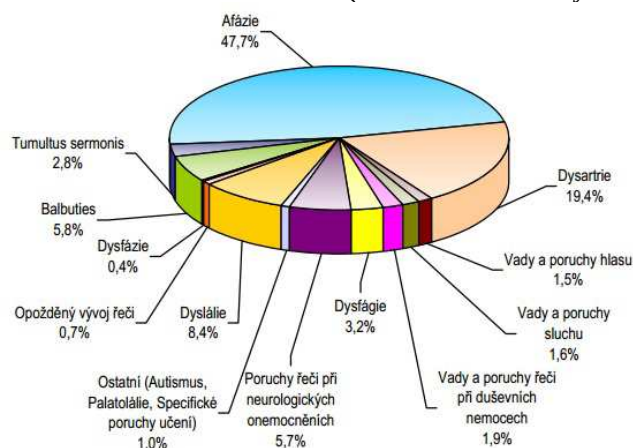
Výskyt NKS z hlediska věku je možné dohledat prostřednictvím statistiky zpracovávané každoročně Ústavem zdravotnických informací a statistiky ČR (*Činnost zdravotnických zařízení ve vybraných oborech léčebně preventivní péče*, 2012).

Graf 2 – Léčení pacienti s NKS ve věku 0–18 let (*Činnost zdravotnických zařízení*, 2013, s. 141)

Z grafu (č. 2) jasně vyplývá, že nejčastější diagnózou, se kterou se kliničtí logopedi setkávají do 18 let věku, je **dyslalie** (48,8 %), dále **opožděný vývoj řeči** (23,3) a **dysfázie** (tj. vývojová dysfázie, 14,1 %).

Graf 3 – Léčení pacienti s NKS ve věku 19 let a více (*Činnost zdravotnických zařízení*, 2013, s. 141)

U osob nad 19 let (tj. v období dospělosti a stáří) se pak kliničtí logopedi v roce 2012 setkávali nejčastěji s **afáziami** (47,7 %) a **dysartriemi** (19,4 %), za zmínku snad stojí i výskyt **dyslálií** (8,4 %). Dovolíme si upozornit na jednu zvláštnost v těchto výsledcích, a sice uváděný **opožděný vývoj řeči** (0,7 %). V této věkové kategorii by se již z podstaty problematiky OVŘ neměl vyskytovat.

3.3 Logopedická intervence

Poměrně nový termín *logopedická intervence* zastřešuje veškeré aktivity specifické pro práci logopeda a nahrazuje dřívější termíny. Samotný pojem *intervence*

(z angl. *Intervene*) znamená „zasahovat do..., zakročit; zákrok v něčí prospěch; zákrok do nějakého jevu nebo procesu s cílem ovlivnit jej; často jako synonymum reedukace, terapie“ (Dvořák, 2007, s. 94). Lechta (2011, s. 18) definuje logopedickou intervenci jako specifickou aktivitu, „...kterou logoped uskutečňuje s cílem identifikovat; eliminovat, zmírnit nebo alespoň překonat NKS (v případech, kdy se NKS nedá odstranit...), anebo předejít tomuto narušení (zlepšit komunikační schopnost).“ . Chápe ji jako složitý multifaktoriální proces, realizovaný na třech vzájemně se prolínajících úrovních – *logopedická diagnostika, logopedická terapie a logopedická prevence*.

Logopedická diagnostika prochází v posledních desetiletích pozitivní změnou směrem ke komplexnímu chápání NKS. Pojem *diagnostika* chápeme jako „proces rozpoznávání nemoci, odchylky, poruchy; zjišťování anamnestických dat, ...“ (Dvořák, 2007, s. 46). Logopedickou diagnostiku pak Dvořák (ibid.) dělí na **komplexní** (rodinná anamnéza, osobní anamnéza, zákl. funkce sluchu, intelekt, osobnost, motorika, lateralita, anatomické utváření mluvidel ... a vyšetření řeči ve všech rovinách) a **parciální** (důkladné vyšetření určitých subsystemů). V praxi se setkáváme dále s důležitým pojmem **diferenciální diagnostika**, která slouží k postupnému vylučování vad, které nezpůsobují přítomné příznaky s cílem najít konkrétní postižení, které je za ně zodpovědné (Přinosilová, 2007).

Lechta (in Škodová, Jedlička, 2007, s. 38) uvádí cíle současné logopedické diagnostiky:

- „zjistit, jestli jde o NKS, anebo o fyziologický jev;
- pokud možno – odhalit příčinu a etiopatogenezi NKS;
- určit, zda je NKS trvalé, nebo přechodné (prognóza), vrozené, či získané;
- zjistit, zdali NKS v klinickém obraze dominuje, anebo jde o symptom jiného postižení, narušení nebo onemocnění;
- zjistit zda si osoba s NKS své narušení uvědomuje, nebo ne;
- určit stupeň a formu NKS;
- navrhnout případná terapeutická opatření.“

Diagnostiku v logopedii tradičně dělíme na **orientační** (v rámci screeningu, depistáže; základní otázka – *Má vyšetřovaný NKS, nebo ne?*), **základní** (určení základní diagnózy – *O jaký druh NKS jde?*) a **speciální** (multidisciplinární, co nejpřesnější popis zjištěné NKS – *Jaký je typ, forma, stupeň, příčina, prognóza...?*). V praxi se pak využívají např. metody pozorování, explorační (rozhovor, dotazník apod.), diagnostické

zkoušky či testové metody (např. zkouška laterality, jazykového citu, esumarizova test apod.), esumarizov metody, rozbor výsledků činnosti a přístrojové metody (Lechta, 2011)

Diagnostiku dětí, žáků a středoškolských studentů provádí i školští a kliničtí logopedi, a to zejména v rámci SPC logopedických. Diagnostika u dospělých a seniorů je pak zpravidla záležitostí logopedů, resp. klinických logopedů v rezortu MZ. V rezortu MPSV je diagnostika součástí komplexní rehabilitace (esumari, Vitásková, 2013).

Precizní diagnostika je stěžejním rozhodujícím předpokladem pro úspěšnou terapii, není proto možné realizovat kvalitní diagnostiku v řádech minut (Lechta, 2011).

Logopedická terapie by měla vždy těsně navazovat na diagnostiku, přičemž by se tyto dvě úrovně měly překrývat – mluvíme o *diagnostické terapii* a *terapeutické diagnostice*. Pojem *terapie* v užším slova smyslu znamená *léčba*. V logopedii je termín užíván šířeji jako „*zaměření na odstranění poruchy či odchylky, zmírnění následků postižení, onemocnění...*“ (Dvořák, 2007, s. 199). Lechta (2011, s. 22) chápe logopedickou terapii jako „...*aktivitu, která se realizuje specifickými metodami ve specifické situaci záměrného učení – jde v podstatě o tzv. řízené učení probíhající pod záměrným řízením, usměrňováním a kontrolou logopeda v organizovaných podmínkách logopedických zařízení, popřípadě i mimo ně; může je realizovat i sama osoba s NKS (resp. s rodiči, příbuznými) pod supervizí logopeda*“.

Dvořák (2007) dělí terapii obecně na **kauzální** (přímé ovlivňování příčin), **symptomatickou** (zaměřenou na příznaky) a **celostní** (léčení člověka jako celku s aktivizací vlastních obranných mechanismů).

Terapii v logopedii, resp. její metody dělíme na **stimulující** (opožděné, nevyvinuté funkce, např. narušený vývoj řeči), **korigující** (vadné funkce, např. dyslalie) a **esumarizo** (zdánlivě ztracené funkce, např. afázie) (Lechta, 2011).

Dle formy terapie rozlišujeme terapii **individuální**, **skupinovou**, **intenzivní** (několikrát denně) a **intervalovou** (Borbonus a Maihack, 2000 in Lechta, 2011).

Terapií jednotlivých typů narušené komunikační schopnosti, metodami, postupy, a principy se detailně zabývá Lechta (a kol., 2011)

Prevence znamená „*předcházení, ochrana, opatření k přecházení nemocím, poruchám...*“ (Dvořák, 2007, s. 158). Logopedickou prevenci lze dělit na **primární**, **sekundární** a **terciární**. Primární prevence je dle Lechty (in Škodová, Jedlička, 2007,

s. 42) „...*předcházení ohrožujícím situacím v celé sledované populaci.*“ Může být buď *specifická*, změřená na konkrétní NKS (např. předcházení dysfonii), nebo *nespecifická* (např. obecné propagování správné péče o řeč dítěte). Sekundární prevence se již zaměřuje na rizikovou skupinu ohroženou nějakým negativním vlivem. Jde například o předcházení poruch hlasu u hlasových profesionálů, předcházení narušení vývoje řeči u dětí v kojeneckých ústavech atp. Terciární prevence se orientuje na osoby, u kterých se již NKS projevila a předcházíme tak dalšímu negativnímu vývoji a sekundárním důsledkům (Lechta, 2011).

Výzkumná část

Následující – praktická část této práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. Tyto kapitoly reflektují tři fáze výzkumu, které shodně probíhaly formou dotazníkového šetření. Přestože jsme si vědomi nevýhod dotazníkového šetření a jeho nadužívání v pedagogickém výzkumu, souhlasíme zároveň s Chráskou (2007, s. 164), že je jeho nespornou výhodou „...že umožňuje poměrně rychlé a ekonomické shromažďování dat od velkého počtu respondentů.“.

První kapitola výzkumné části – kapitola čtvrtá – charakterizuje a vyhodnocuje první fázi dotazníkového šetření. Ta byla realizována na samém počátku roku 2013 (leden/únor) a její cílovou skupinou byli studenti a studentky oboru *Logopedie a Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a speciální pedagogika* (dále „Učitelství“). Pokusíme se podrobněji charakterizovat průběh šetření, výzkumný vzorek a zanalyzujeme získaná data.

Výzkumný vzorek a realizaci druhé výzkumné fáze včetně analýzy získaných dat popíšeme v kapitole páté. Fáze proběhla na přelomu léta a podzimu roku 2013 (srpen – říjen) a její cílovou skupinou byla veřejnost z olomouckého kraje s užším vymezením na rodiče a příbuzné osob s narušenou komunikační schopností (bez specifického vymezení na konkrétní typ NKS). Význam zjištěných dat a názorů od této cílové skupiny jeví se nám jako naprosto nezbytný. Vždyť právě pro tuto skupinu (osoby s NKS a jejich rodinné příslušníky) je náš návrh zacílen.

Šestá kapitola se zabývá třetí a poslední fází výzkumného šetření, která proběhla na počátku roku 2014 opět formou dotazníkového šetření mezi logopedy a klinickými logopedy v olomouckém kraji. Naším cílem bylo zjistit mínění odborníků o návrhu služby jako takovém, jejich případnou podporu a participaci na celé věci.

Hlavním cílem výzkumné části práce je **zanalyzovat zájem studentů, veřejnosti a logopedů o zřízení této služby**. Dílčí cíle jsou charakterizovány v jednotlivých kapitolách pro každou skupinu zvlášť.

Kromě trojího dotazníkového šetření jsme uplatnili také další výzkumné metody – studium a porovnávání odborných materiálů a vyhodnocení a srovnání dat získaných dotazníkovým šetřením.

4 Dotazníkové šetření mezi studenty

První fáze výzkumu zjišťovala postoj studentů logopedie a učitelství k námi navrhované službě.

4.1 Realizace výzkumu

Pro první fázi výzkumu jsme zvolili cílovou skupinu – *studenty oboru Logopedie a oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se speciální pedagogikou* (oba obory realizované v rámci magisterského studijního programu M 7506 Speciální pedagogika). Oslovili jsme studenty ve všech ročnících (tedy *logopedie 1. – 4. roč.; učitelství 1. – 5. roč.*).

Počet respondentů jsme zjišťovali ve spolupráci se studijním oddělením PdF UP analýzou dat z portálu Univerzity Palackého. Tak bylo zjištěno následující:

Tabulka 9 – Počet studentů v jednotlivých ročnících – logopedie

Logopedie	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	Σ
Počet studentů	16	34	14	19	83

Tabulka 10 – Počet studentů v jednotlivých ročnících – učitelství

Učitelství	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	Σ
Počet studentů	36	28	12*	18*	10*	104

*u těchto ročníků byl výzkum realizován pouze u studentů, kteří volili specializaci logopedie

Naši celkovou cílovou skupinu tak tvořilo 187 studentů. Dotazník jsme se rozhodli distribuovat studentům v tištěné formě přímo v přednáškách a cvičeních po dohodě s vyučujícími. Tím jsme zajistili okamžitou 100% návratnost. Zároveň měli studenti možnost se přímo zeptat, pokud měli nějaké doplňující otázky. Samozřejmě vzhledem k absencím nebylo na hodinách přítomno všech 187 studentů, podařilo se nám však získat odpovědi od významné většiny – celkem **157 studentů** (tj. **83,96 %**), což považujeme za dostatečně signifikantní počet.

Tato fáze výzkumu byla realizována na počátku roku 2013 (leden – únor). Probíhala formou dotazníkového šetření, a sice přímou distribucí dotazníků v přednáškách, seminářích a cvičeních. Uskutečnění šetření v tomto období jeví se nám velmi vhodné (mimo jiné) z organizačního důvodu. Logopedie, jakožto studijní obor na Pedagogické fakultě univerzity Palackého v Olomouci, prošla výraznou reformou – obor byl transformován ze čtyřletého na pětiletý, což je jen jeden nikoli však jediný rozdíl. Právě v tomto období bylo možné současně postihnout dva ročníky

původní – čtyřleté – varianty a dva ročníky nové – pětileté. Předpokládali jsme tedy zajímavé srovnání a jistou reflexi změn ve studijním oboru.

4.2 Metodologie výzkumu

K realizaci výzkumu jsme použili kvantitativní metodu – dotazník. Ten je dle Chrásky (2007, s. 163) „...soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně.“. Jde tedy o písemné kladení otázek a získávání písemných odpovědí (Gavora, ibd.). Snažili jsme se respektovat požadavky na jasnost, srozumitelnost položek, vyhnout se otázkám sugestivního charakteru a zařadit co nejmenší množství položek (s ohledem na časovou náročnost dotazníku) zjišťujících jen nezbytně nutné údaje.

Po formální stránce byl použitý dotazník rozdělen na dvě základní části. První část (resp. celý dotazník) byla nejprve představena úvodní textem:

*Milí kolegové a kolegyně,
dovolte mi, abych Vás oslovila s prosbou o spolupráci při vyplnění dotazníku pro moji diplomovou práci, jejímž cílem je analýza pohledu na aktuální stav studentských praxí v oboru logopedie. Vyplněné údaje jsou anonymní a budou sloužit pouze k účelům této práce. Vybrané odpovědi označte prosím "kroužkem".
Děkujeme za spolupráci!*

*Lenka Copková
studentka 3. ročníku Logopedie, UP Olomouc
Kontakt: copkova.lenka@gmail.com*

Následovaly dvě položky zjišťující fakta (kategorizační), kterými jsme zjišťovali, který obor studenti navštěvují a ve kterém ročníku. Následovaly tři položky (dvě semistrukturované a jedna otevřená) zjišťující postoj studentů k absolvované praxi i praxi celkově v rámci jejich oboru.

Dále jsme zařadili čtyři uzavřené položky, zjišťující, zda studenti rovněž registrují poptávky po studentech logopedie pro individuální logopedickou asistenci u klienta (uvedli jsme příklad: *Hledáme studenta pro x letou holčičku / maminku po CMP k provádění logopedických cvičení apod.*).

Druhá část dotazníku byla rovněž uvedena textem, a sice jakýmsi obecným nástinem námi navrhované služby. Následující položky se pak vázaly právě k tomuto textu. První dvě uzavřené položky zjišťovaly, zda by studenti zřízení této služby uvítali a popř. zda by ji i využili.

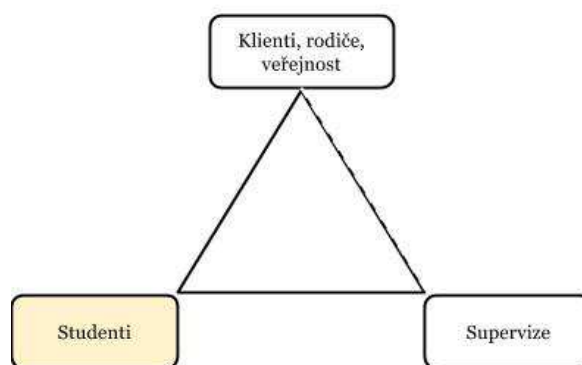
Následovala výčtová položka, ve které studenti vybírali, za jakých podmínek by se do služby zapojili. Předdefinovali jsme 7 možností a ponechali rovněž volný prostor pro dopsání jakékoli jiné podmínky (a libovolného počtu).

Poslední uzavřená položka měla zjistit, zda si studenti myslí, že může být daná aktivita přínosná. Dotazník pak uzavíraly dvě otevřené položky. První z nich s odkazem na předchozí otázku analyzovala, proč si studenti myslí, že daná aktivita může/nemůže být přínosná. V poslední položce jsme dali studentům prostor pro vyslovení jakéhokoli dalšího námětu, návrhu či připomínky.

4.3 Formulace výzkumného problému a výzkumné otázky

Studenti jsou významnou součástí pomyslného trojúhelníku, na kterém by měla spočívat naše služba. Je tedy zcela zřejmé, že je třeba zjistit, zda by studenti o takovou formu individuální praxe měli zájem a za jakých podmínek.

Obrázek 2 – Studenti jako součást týmu

Službou (resp. *aktivitou*) rozumíme zatím blíže nespecifikované zprostředkování nepovinné individuální logopedické praxe pro studenta formou předání kontaktu na klienta s NKS, který má o působení studenta zájem (a naopak zajištění studenta klientovi). Stěžejní aktivitou by tak byla kolekce dat (kontaktů) a organizované zprostředkování kontaktu klienta se studentem. Dílčí (zatím rovněž blíže nespecifikovanou) aktivitou by pak mělo být zajištění supervize.

Studentem je pro potřeby tohoto výzkumu posluchač Univerzity Palackého, Pedagogické fakulty, který je v době výzkumu zapsán ke studiu ve studijním programu M 7506 Speciální pedagogika, v oboru *Logopedie* nebo *Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a speciální pedagogika*.

Potřeba realizace šetření mezi studenty jednooborové logopedie je, s ohledem na cíle námi navrhované aktivity (získání většího množství kvalitní individuální zkušenosti v přímé práci s klientem s NKS pro budoucí povolání logopeda), neoddiskutovatelná. Realizaci šetření mezi studenty učitelství je třeba zdůvodnit faktem, že studenti tohoto oboru si od třetího ročníku volí specializaci v jednotlivých *pediích* a mohou se tedy

specializovat i v oboru logopedie (a surdopedie) se státní závěrečnou zkouškou z tohoto oboru. Složením státní závěrečné zkoušky splní dané podmínky a jsou z pohledu současné legislativy logopedy (resp. školskými logopedy) a mohou být rovněž přijati do předatestační přípravy, která je následně zakončena atestační zkouškou umožňující výkon profese klinického logopeda. Nejsou tedy z našeho pohledu pro potřeby této práce o nic méně logopedy, než studenti a absolventi jednooborové logopedie.

Vzhledem k informacím, které potřebujeme od studentů získat, formulujeme tyto cíle a otázky:

Hlavní výzkumný cíl této fáze:

- Zjistit, jaký je postoj studentů k námi navrhované aktivitě.

Vyplývající hlavní výzkumné otázky:

- o Je postoj studentů k námi navrhované aktivitě kladný?
- o Jsou studenti ochotní se do této služby aktivně zapojit?

Dílčí cíle:

- Zjistit, jak nahlízejí studenti oboru *Logopedie* a *Učitelství* na praxe v rámci jejich oboru.
- Zjistit, zda se u studentů Logopedie významně liší jejich pohled na praxi s ohledem na formu studia (starou čtyřletou a inovovanou pětiletou).
- Zjistit, zda studenti registrují poptávku veřejnosti po logopedické asistenci.
- Zjistit, za jakých podmínek by se studenti zapojili do naší služby.

Vyplývající dílčí otázky:

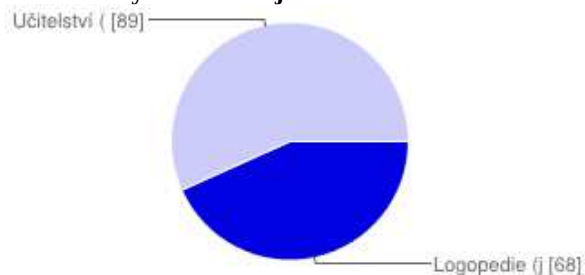
- o Považují studenti absolvovanou praxi a praxi v rámci jejich oboru za dostatečnou?
- o Jsou studenti nové pětileté formy studia spokojenější s praxí než studenti původní, čtyřleté formy?
- o Zaznamenávají studenti poptávky veřejnosti zveřejňované na nástěnkách a na webu?
- o Za jakých podmínek by se studenti do námi navrhované aktivity zapojili?

4.4 Analýza výsledků

Nyní se již budeme věnovat samotné analýze zjištěných výsledků dotazníkového šetření mezi studenty. První položkou v našem dotazníku jsme zjišťovali příslušnost respondentů ke studijnímu oboru.

Položka č. 1 – Jaký obor studujete

Graf 4 – Který obor studujete?

Tabulka 11 – Který obor studujete?

Logopedie (jednooborová)	68	43 %
Učitelství (výběrová logopedie)	89	57 %

Na základě dat dohledaných ve spolupráci se studijním oddělením, jsme zjistili celkové počty studentů aktuálně zapsaných na daných oborech. V magisterském studijním programu *M 7506 – Speciální pedagogika*, studijním oboru *Logopedie* navštěvovalo na počátku roku 2013 (tj. konec zimního semestru akademického roku 2012/2013) ve čtyřech ročnících celkem 83 studentů. Dotazník vyplnilo celkem 68 studentů tohoto oboru což je **81,9 %**.

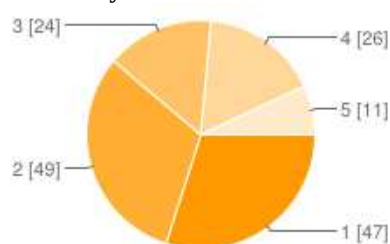
V magisterském studijním programu *M 7506 – Speciální pedagogika*, studijním oboru *Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a speciální pedagogika* studovalo v témže období v pěti ročnících celkem 160 studentů. Je třeba dodat, že dotazník vyplňovali v prvním a druhém ročníku všichni studenti oboru (zatím bez zvolené specializace, celkem v obou ročnících 64 studentů) a ve třetím až pátém ročníku už pouze studenti volící specializaci v oboru logopedie (celkem 40 studentů). Cílovou skupinou bylo tedy 104 studentů učitelství. Získali jsme odpovědi od 89 studentů, což představuje **85,6 %** (55,6 % všech studentů tohoto oboru).

Celkově tedy odpovídalo 157 studentů, s mírnou převahou studentů učitelství (57 %) nad studenty jednooborové logopedie (43 %).

Druhá položka zjišťovala studovaný ročník respondentů.

Položka č. 2 – Jaký ročník studujete?

Graf 5 – Studovaný ročník

Tabulka 12 – Studovaný ročník

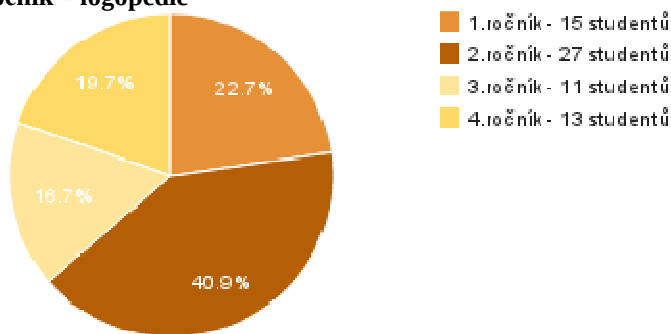
1	47	30 %
2	49	31 %
3	24	15 %
4	26	17 %
5	11	7 %

Celkem se k našemu výzkumu vyjádřilo 47 studentů prvního ročníku, 49 studentů druhého ročníku, 24 studentů třetího ročníku a 26 studentů čtvrtého ročníku obou oborů.

Pátý ročník v době výzkumu reprezentoval pouze obor učitelství, neboť dobíhající obor jednooborová logopedie je pouze čtyřletý a v studentech pětileté formy byli v té době ve druhém ročníku. V pátém – absolventském ročníku jsme tedy získali vyjádření 11 studentů.

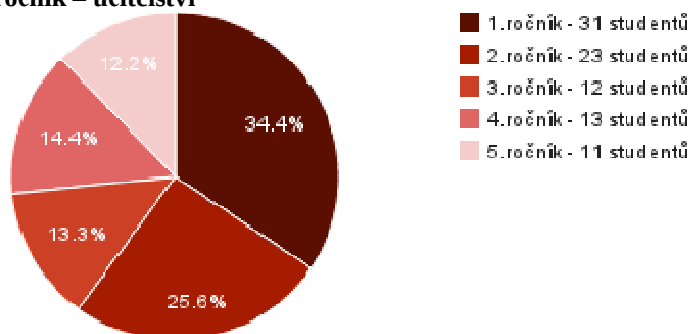
Pokud se na tuto položku podíváme z pohledu jednotlivých oborů, pak je situace následující:

Graf 6 – Studovaný ročník – logopedie

V oboru logopedie odpovídalo 15 studentů prvního ročníku, 27 studentů druhého ročníku, 11 studentů třetího ročníku a 13 studentů čtvrtého – absolventského ročníku.

Graf 7 – Studovaný ročník – učitelství

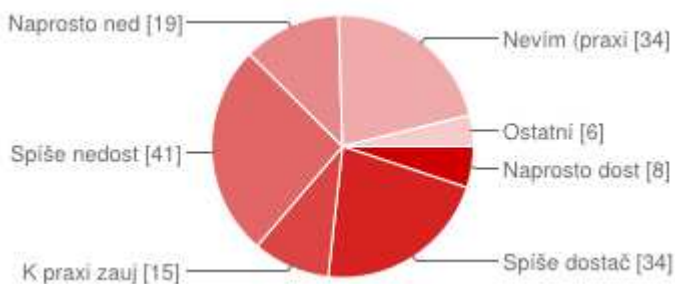
V oboru učitelství odpovídali studenti všech pěti ročníků, a sice nejvíce – 31 studentů prvního ročníku, 23 studentů druhého ročníku, 12 studentů třetího ročníku, 13 studentů čtvrtého ročníku a 11 studentů již zmiňovaného pátého – absolventského ročníku.

Domníváme se, že výsledek těchto dvou veskrze statistických položek zaručuje rovnoměrné vyjádření názoru na problematiku z pohledu obou oborů i jednotlivých ročníků.

Položky číslo 3 a 4 zjišťují pohled studentů na dosud absolvovanou praxi.

Položka č. 3 – Dosud absolvovanou praxi považují za:

Graf 8 – Dosud absolvovaná praxe

Tabulka 13 – Dosud absolvovaná praxe

Napřsto dostačující.	8	5 %
Spíše dostačující	34	22 %
K praxi zaujímám neutrální stanovisko.	15	10 %
Spíše nedostačující.	41	26 %
Napřsto nedostačující.	19	12 %
Nevím (praxi jsem zatím neabsolvoval/a apod.)	34	22 %
Ostatní	6	4 %

Zvolili jsme pětibodovou škálu s možnostmi od hodnocení praxe jako *napřsto dostačující* po *napřsto nedostačující*, s možností volby neutrálního stanoviska k praxi i jiné odpovědi viz tabulka č. 13 – dosud absolvovaná praxe.

Studenti celkově hodnotili nejčastěji dosud absolvovanou praxi jako *spíše nedostačující* (26 %).

Tabulka 14 – Dosud absolvovaná praxe – logopedie

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Napřsto dostačující	5	2	0	0
Spíše dostačující	9	16	0	3
Neutrální stanovisko	1	2	1	1
Spíše nedostačující	0	5	3	6
Napřsto nedostačující	0	1	4	1
Nevím (...)	0	0	3	0
Ostatní	0	1	0	1

Ovšem studenti oboru **logopedie** tuto variantu v prvním ročníku neuváděli vůbec. Celkově se posluchači nižších ročníků oboru logopedie (inovované pětileté formy) přikláněli spíše ke kladnému hodnocení praxe (viz tabulka č. 14). V prvním ročníku nezaznamenáváme žádnou negativní odpověď.

U studentů druhého ročníku již ojediněle zaznamenáváme negativní tendence v hodnocení dosud absolvované praxe. Tento trend si vysvětlujeme počátečními rozpaky a nesrovnalostmi, které mohly při zavádění nové formy studia nastat. Kladné hodnocení studentů prvního ročníku může být potvrzením, že se tyto obtíže podařilo víceméně úspěšně vyřešit ku spokojenosti studentů. Oproti tomu dva vyšší ročníky

dobíhající čtyřleté formy studia vyjadřují spíše jistou nespokojenost s dosud absolvovanou praxí.

Pokud budeme vycházet z výsledků tohoto vzorku, lze konstatovat, že inovace oboru ve vztahu k odborné praxi byla úspěšná.

Jeden student druhého ročníku volil možnost *Ostatní* a doplnil, že považuje dosud absolvovanou praxi za „neadekvátní“.

Tabulka 15 – Dosud absolvovaná praxe – učitelství

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Naprostο dostačujícί	0	0	0	0	1
Spίše dostačujícί	1	1	0	2	2
Neutrálnί stanovisko	3	3	0	1	3
Spίše nedostačujícί	7	8	4	3	4
Naprostο nedostačujícί	2	3	5	2	1
Nevím (...)	17	7	3	4	0
Ostatnί	1	1	0	1	0

Co se týká studentů **učitelství** (tabulka 15), zaznamenali jsme v prvním ročníku drtivou převahu odpovědi *f – nevím*. Domníváme se, že je tento trend snadno pochopitelný a vysvětlitelný – na konci prvního semestru studenti učitelství zatím skutečně nemohou hodnotit absolvovanou praxi, neboť žádnou odbornou praxi v pravém slova smyslu neabsolvovali. Přesto však registrujeme na druhém místě v četnosti odpovědí konstatování „spíše nedostačující“. Dovolujeme si odhadnout, že studentům v prvním ročníku praxe chybí a zřejmě by jí uvítali více již od počátku studia.

Obdobné tendence zaznamenáváme i u studentů druhého a třetího ročníku. Ročník čtvrtý a pátý jeví se být smířlivějším, přes převahu záporných odpovědí se objevují i náznaky spokojenosti s dosud absolvovanou praxí.

Položka č. 4 – Dosud absolvovanou praxi považují za:

Rozšiřující pohled na problematiku dosud absolvovaných praxí přináší otevřená položka číslo 4, ve které měli studenti uvést, co konkrétně vnímají na absolvované praxi za pozitivní či negativní. Vybíráme nejčteněji se vyskytující odpovědi a nejzajímavější postřehy:

Logopedie:

„**Rozšíření obzorů** v oblasti působení logopeda. V každém zařízení je něco nové, zajímavé. Negativní je **náročné shánění místa**, **častá neochota v komunikaci** se

zařízeními. Zařízení, která jsem navštívila za účelem praxe, se vždy snažila předat nějakou praxi, byli vstřícní.“;

„Pozitivní je určitě **vidět přímo logo intervencí** u konkrétních jedinců. Každý je jiný a vyžaduje jinou péči. Mohla jsem se zde setkat opravdu s různými dětmi, což mi obohatilo a **rozšířilo obzory**.“;

„Pozitivní – **praxe již od prvního ročníku**...“;

„Pozitivní hlavně zkušenosti, náhled na dané zařízení zevnitř. Negativně vnímám postoj některých zástupců zařízení. Jednají s námi občas trochu jinak než bych očekávala a kolikrát ani **nevědí, co s námi**. Pak je taková praxe o ničem. Místo např. osmi hodin nás po 3 pustí s tím, že nám to stačí.“;

„Praxe je hodně ale u některých praxí zejm. v soc. zařízení, je velice obtížné **vůbec nějakou sehnat**.“;

„Pozitivní – podívám se **jak to chodí** v praxi. Negativní – máme minimální **znalosti** na to, abychom si něco vyzkoušeli.“ ;

„Pozitivní – sbírání zkušeností, orientace a **kontakty**. Negativní – nepěkné chování ze strany těch, kteří nechťejí studenty na praxi brát.“;

„...negativní – **špatně se hledají**.“;

„Pozitivní je především to, že se postupně budeme setkávat s prací logopeda v **mnoha různých zařízeních** dále možnost praxe již od prvního ročníku. Nevýhodou pak je skutečnost, že jako prváci ještě **nemáme dostačující znalosti**, které bychom mohli na praxích využít. Výhodou je i získání zkušeností a praktických dovedností, které budeme moci během studia ještě uplatnit.“;

„Praxe je hodně ale u některých praxí zejm. v soc. zařízení, je velice **obtížné vůbec nějakou sehnat**.“;

„Pozitivně vnímám to, že máme možnost vidět práci logopeda v **různých rezortech a zařízeních**. Péče o klienty ve všech věkových kategoriích. Negativní souvisí spíše s **hledáním praxí** v tomto kraji je zařízení málo a ne vždy jsou ochotní praktikanta přijmout.“;

„Negativní: zařazení jednotlivých typů praxí do konkrétních ročníků, např. hned naše první praxe byla v zařízení z rezortu MPSV, kde byli klienti **s velmi těžkými kombi vadami** a my ještě neměly žádné praktické zkušenosti. Myslím si, že by bylo vhodnější absolvovat první praxi např. v MŠ logopedické a do výše zmíněného typu zařízení jít až např. ve 3. ročníku.“;

„Praxe vnímám **spíše negativně** a to z toho důvodu, že na sebe **nenavazují** vhodně v závislosti s látkou probíranou v daném semestru. Praxe je také **náročné si sehnat**, protože většinou SPC nepřibírají praktikanty a pokud ano, tak je praxe daleko (3 hodiny cesty). Např. surdopedická praxe: neumíme znakovku.“;

„Pozitivní je to, že praxi máme **už od prvního ročníku**. Nevýhodou je to, že **logopedek je hodně** a zařízení málo, proto musíme shánět i rok dopředu a cestování po republice platit.“;

„...negativní: **zařízení málo**, zájemců mnoho, neochota v zařízeních, v našem případě často i **nereálné požadavky** (soc. zařízení s vlastním logopedem), **málo času** na shánění praxe, univerzita často sděluje potřebné informace na poslední chvíli, ale my musíme vše odevzdat a splnit v termínu.“;

„pozitivní je, že exkurze byly v **různých typech zařízení** (dobré pro přehled), ale praxe jako taková je podle mě strohá a občas **nedomyšlená** (proč máme dva týdny souvislé praxe + průběžnou ze surdo, když znakovku máme až ve třetáku?! 2 týdny se jen dívat?!) atp. Největší průšvih ale je, že nás nabrali 35 a nikde nemůžeme praxi sehnat a **nikam se nemůžeme vejít**.“;

„Poslední absolvovaná praxe na **Soukromé klinice Logo** mě ovlivnila asi nejvíc, doktor Staníček mě tzv. vhodil do vody a nechal přímo spolupracovat s klienty. Tato přímá zkušenost byla **velmi obohacující**. Na druhou stranu v tom stejném zařízení jsem se setkala s přístupem, kdy někteří byli dost odtažití ve sdělování inf. A postupů.“;

„Absolvovala jsem pouze odborné stáže a exkurze, které převážně spočívaly v obhlídce daného pracoviště, seznámením se s diag. Pomůckami, ale prakticky jsme s klienty nepracovaly. Čeká nás to až v posledním ročníku, což je docela **pozdě**.“;

„Pozitivní: viděly jsme více zařízení. Negativní: **krátká doba**, malá možnost na zjištění podrobnějších inf., vždy jsme práci **jen přihlížely**, nikdy jsme si nic nevyzkoušely samy, v některých zařízeních na nás **nebyli připraveni**.“

„Negat. – praxe až v **posledním ročníku je nedostatečná**. Měla by být od prvního ročníku. Uvítala bych možnost pracovat déle v SPC, nelíbí se mi omezení na delší praxi v klinické praxi.“;

„Pozitivní – **rozsah 8 týdnů**.
Negativní – praxe až v posledním ročníku, až na praxi člověk zjišťuje např. náměty k diplomce, propojí si naučené s praxí a je škoda, že **až v závěru studia**.“;

„Jsem toho názoru, že fakulta by měla mít **nasmlouvané logopedy** dopředu a studentky by si mohly vybrat. Líbí se mi **model na Slovensku**, kde mají praxi ke každé NKS, chtěla bych to i v Olomouci.“;

Učitelství:

„...negativní: zapsala jsem si etopedickou a logopedickou praxi a proběhla praxe v ústavu pro mentálně postižené. Nerozumím tomu **proč nám dali na výběr**, když nás stejně **pošlou jinam**.“;

„Některé praxe se **netýkají našeho oboru**“;

„Pozitivní – z každé specializace mám 1 praxi – můžeme si udělat náhled, negativní – praxe **mohla začít dřív** (exkurzí by stačilo méně), uvítala bych, abych ve své profilující pedii mohla v rámci VŠ absolvovat **víc praxe** v různých rozdílných zařízeních (rozdílné sektory), praxe by mohla být **i mimo semestr**“;

„Pozitivní – zkušenosti, negativní – **velký počet studentů** na násleších.“;

„Pozitivní: **aktivní zapojení** do toho určitého procesu, negativní: snaha „předvést“ se jen v tom nejlepším světě a ne tak, jak to funguje normálně.“;

„Negativní: **nedostatečné znalosti** k výkonu praxe, pozitivní: **rozšíření vědomostí, ověření teorie**.“;

„Absolvovaly jsme pouze esumarizo praxe, praxe jsou podle mého názoru **špatně zorganizované**, stalo se nám, že jsme na jednom místě byly např. dvakrát apod.“;

„Nezapojení se, pouze esumarizo praxe, občasná **nepřipravenost personálu** na naši návštěvu, praxe jsou povinné a my si **musíme platit dopravu** (ve 2. ročníku dokonce celý autobus!!!).“

„Negativní: **praxe je málo**. Malý výběr zařízení. Pořád vlastně sama nevím, jak praxe – po studiu – probíhá. Nebo nedokážu si to představit. Praxe v zařízeních mi doposud neumožnila si toho vyzkoušet co nejvíce.“;

„Negativně vnímám **nízký počet praxí** za studium, pozitivní bylo, že jsme si mohly praxi samy **rozdělit na více pracovišť**.“;

„Myslím si, že by doba absolvování praxe **měla být delší** a esumar praxí by měla **pružněji reagovat** na oprávněné požadavky **individuálních termínů** praxe např. z důvodu zaměstnání. Také možnost **zajištění praxe ze strany školy**, např. nabídka pracovišť by byla přínosem.“;

„Negativní: přístup poraden a SPC, které nemají zájem, aby studenti absolvovali praxi **v plném rozsahu**.“;

„Pozitivní: náhled do oboru, **propojení teorie s praxí**, kontrola jestli je to opravdu to co chci dělat, negativní: uvítala bych delší praxi.“;

„Pozitivní – z každé specializace mám 1 praxi – můžeme si udělat náhled negativní – **praxe mohla začít dřív** (exkurzí by stačilo méně), uvítala bych, abych ve své profilující pedii mohla v rámci VŠ absolvovat **víc praxe** v různých rozdílných zařízeních (rozdílné sektory), praxe by mohla být **i mimo semestr**.“;

„Pozitivní: „**vhození do vody**“ nejlépe jsem se tak naučila, negativní: **málo času**, uvítala bych více praxe.“;

„Nemůžu mít praxi **v logopedické ambulanci**.“;

„Negativní: **nemožnost jít na praxi do ambulance**, nevstřícnost SPC, pozitivní: každá praxe je přínosná, bohužel na ZŠ v rámci ILP (max. 2 hodiny týdně) je velmi málo.“;

„Pozitivní – dostala jsem se blíže k problematice **vyvozování hlásek**, negativní – zjištění, že mám sice teoretické znalosti, ale chybí mi **umění uplatnit je v praxi**.“;

„Dosavadní praxi hodnotím negativně, mám zájem o práci logopeda ve **zdravotnickém resortu** a neměla jsem možnost v rámci praxe jít do ambulance, pouze do logo školy, kde jsem se neměla ani možnost podílet na ILP u žáků. Tuto praxi hodnotím jako **naprosto zbytečnou**.“;

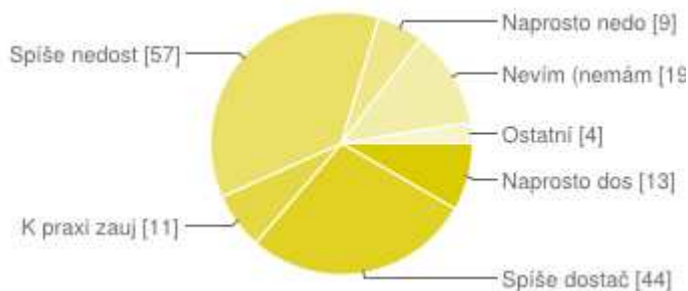
„Pozitivní: seznámila jsem se s tím, jak to funguje na ZŠ logopedické, s dokumentací žáků. Negativní: neabsolvovali jsme praxi

v logu ambulanci ani jsme neviděli **žádnou** **ILP** s dětmi.“;

Zatímco v předchozích dvou otázkách jsme se pokusili analyzovat pohled studentů na dosud absolvovanou praxi, v položkách číslo 5 a 6 zkoumáme, co si studenti myslí o praxi celkově (v rámci jejich oboru).

Položka č. 5 – Celkově praxi pro můj obor hodnotím jako:

Graf 9 – Praxe celkově

Tabulka 16 – Praxe celkově

Naprosto dostačující.	13	8 %
Spíše dostačující.	44	28 %
K praxi zaujímám neutrální stanovisko.	11	7 %
Spíše nedostačující.	57	36 %
Naprosto nedostačující.	9	6 %
Nevím (nemám informace o rozsahu praxe apod.)	19	12 %
Ostatní	4	3 %

Opět se domníváme, že je třeba položku analyzovat i z pohledu oborů. Nejprve studenti oboru logopedie.

Tabulka 17 – praxe celkově – logopedie

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Naprosto dostačující	5	8	0	0
Spíše dostačující	9	12	0	2
Neutrální stanovisko	0	2	0	1
Spíše nedostačující	1	3	7	10
Naprosto nedostačující	0	0	2	0
Nevím (...)	0	0	0	0
Ostatní	0	2	1	0

U studentů oboru *Logopedie* (tab. 17) se nám objevuje obdobný fenomén, jako v předchozí položce. Studenti dvou nižších ročníků nahlíží na praxi kladně (5 a 8 studentů) nebo spíše kladně (9 a 12 studentů). Ve druhém ročníku se objevily dvě volby *Ostatní* s následným komentářem: „praxe v nižších ročnících, kdy máme minimum znalostí mi přijde nesmyslná, přesunula bych ji do vyšších ročníků, měla by pro nás větší význam“ a „zatím spíše negativní, nechápu občas logiku sestavování praxí, ale zatím jsem ve 2. ročníku.“

Studenti dvou vyšších ročníků se uchylovali spíše k odpovědím záporným. Ve třetím ročníku nezaznamenáváme žádnou kladnou odpověď, jeden student volil možnost *Ostatní* bez následného komentáře. Studenti čtvrtého ročníku volili nejčastěji možnost *Spíše nedostačující*, jeden student zaujímá k praxi neutrální stanovisko, dva studenti hodnotí praxi jako *Spíše dostačující*.

Tabulka 18 – Praxe celkově – učitelství

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Naprosto dostačující	0	0	0	0	0
Spíše dostačující	9	2	1	3	5
Neutrální stanovisko	1	2	1	2	1
Spíše nedostačující	5	12	7	6	5
Naprosto nedostačující	1	2	2	2	0
Nevím (...)	15	3	1	0	0
Ostatní	0	2	0	0	0

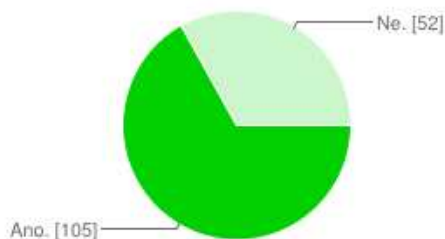
Studenti *Učitelství* (tab. 18) se opět v prvním ročníku vyjadřovali nejčastěji možností „Nevím“. Od druhého ročníku hodnotí studenti praxi shodně jako *Spíše nedostačující*. Názory studentů pátého ročníku na praxi celkově oscilují okolo neutrální hodnoty.

Ve druhém ročníku zaznamenáváme dvě volby *Ostatní* s komentářem „zatím jsem byla jen na náslechu a viděla jsem, jak to vše funguje“ a „praxe jako takové zatím nemáme“.

Jedním z motivačních faktorů k napsání této práce a navržení nové formy individuální praxe byla množící se poptávka po studentech oborů s logopedií pro individuální práci s klienty (Např. „Hledáme studentku oboru Logopedie (Zlín a okolí), která by byla ochotna pracovat 1x týdně s pacientem s afázií v jeho domácím prostředí...“; „Hledám studentku či absolventku v oboru speciální pedagogiky – logopedie pro 2 děti /4 a 6 let/ k osobní asistenci (individuální logopedické péči, případně myofunkční terapii u dcerky) 3 – 4 x týdně 2 hodiny v odpoledních hodinách...“;...aj.) (Pracovní nabídky, 2013). Následující dotazníkovou položkou jsme se snažili zjistit, zda studenti tyto nabídky zaznamenávají.

Položka č. 6 – Zaregistroval/a jste poptávky po studentech...?

Graf 10 – Registrace nabídek

Tabulka 19 – Registrace nabídek

Ano.	105	67 %
Ne.	52	33 %

Dvě třetiny (105 studentů, tj. 67 %) oslovených studentů tyto nabídky zaznamenaly, jedna třetina (52 studentů, tj. 33 %) uvedla, že tuto poptávku po studentech nezaznamenala ani na webových stránkách školy ani na nástěnce.

Zajímavý je proto výsledek následujících dvou položek, kterými jsme se snažili zjistit, zda je zaregistrovaná nabídka zaujala (resp. by je zaujala, pokud by ji zaznamenali) a zda na ni reagovali (resp. by reagovali).

Položka č. 7 – Zaujala Vás tato nabídka?

Graf 11 – Reakce na zaznamenanou nabídku

Tabulka 20 – Reakce na zaznamenanou nabídku

Ano, reagoval/a jsem na ni.	5	5 %
Ano, ale nevyužil/a jsem ji.	87	82 %
Ne.	14	13 %

Z první skupiny studentů, kteří nabídky zaznamenali, zaujala tato přesvědčivou většinu – celkem 92 studentů, což představuje 87 %. Ovšem pouze 5 studentů (tj. 5 %) uvedlo, že na nabídku aktivně reagovalo. Tento jev si vysvětlujeme převahou nabídek z jiných krajů než z kraje Olomouckého. Tzn. že studenti zdržující se v pracovních dnech v Olomouci a okolí (ať už s trvalým bydlištěm zde, nebo ubytovaní na kolejích a privátech) nemohou uspokojit časový rozsah poptávky a tudíž na ni nereagují. Domníváme se, že by právě skupinu, kterou inzerce zaujala, ale nevyužila jí, bychom uspokojili naším návrhem.

Nabídky vůbec nezaujaly 13 % (celkem 14) oslovených studentů. Detailnější analýzou jsme zjistili, že záporně odpovídali převážně studenti *Učitelství* a sice v období druhého a třetího ročníku:

Tabulka 21 – Analýza záporných odpovědí na položku č. 7 dle ročníků a oborů

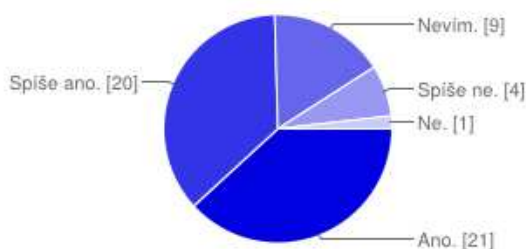
	U1	U2	U3	U4	U5	L1	L2	L3	L4
Počet záporných odpovědí	1	4	4	0	3	0	1	1	0

Pozn.: U=učitelství, L=logopedie

Studenti druhé skupiny, kteří nabídku nezaznamenali – se vyjádřili následovně:

Položka č. 8 – Zaujala by Vás tato nabídka?

Graf 12 – Potencionální reakce na nabídku

Tabulka 22 – Potencionální reakce na nabídku

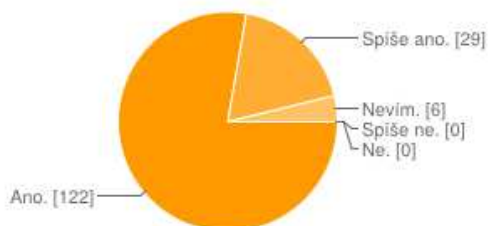
Ano.	21	38 %
Spíše ano.	20	36 %
Nevím.	9	16 %
Spíše ne.	4	7 %
Ne.	1	2 %

Nabídka by rozhodně zaujala **38 %** studentů této skupiny, spíše by zaujala **36 %**; celkem **16 %** studentů volilo možnost *Nevím*. Těchto 90 % by mohlo být rovněž naší potencionální cílovou skupinou, kterou bychom se snažili službou zaujmout. Nabídka by spíše nezaujala 4 studenty (tj. 7 %) a vůbec by nezaujala 1 studenta (2 %).

Jednou z případných součástí námi navrhované služby by byla i možnost sledovat tyto informace na jednom k tomu určeném místě (webové stránce, nástěnce, pracovně u konkrétního pověřeného pracovníka). Zájem o tuto formu podpory studentů jsme analyzovali následující položkou.

Položka č. 9 – Uvítal/a byste možnost získávat tyto informace na jednom místě?

Graf 13 – Možnost zjišťovat informace na jednom místě

Tabulka 23 – Možnost zjišťovat informace na jednom místě

Ano.	122	78 %
Spíše ano.	29	18 %
Nevím.	6	4 %
Spíše ne.	0	0 %
Ne.	0	0 %

Studenti se vyjadřovali víceméně kladně, možnost by zcela uvítalo 122 studentů (tj. 78 %), spíše uvítalo 29 studentů (tj. 18 %). Záporně se nevyjádřil nikdo, 6 studentů volilo možnost *Nevím* (4 %).

Druhá část dotazníku byla uvedena následujícím textem:

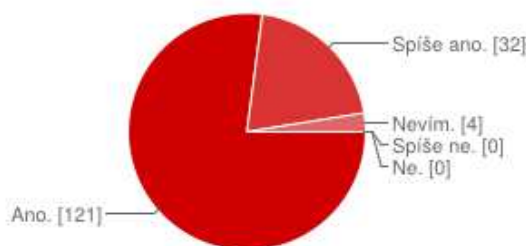
Následující otázky se vztahují k činnosti, která by měla být navržena v diplomové práci týkající se dané oblasti:

Student logopedie bude mít možnost zaregistrovat se do databáze zájemců o poskytování individuální logopedické asistence. Tuto databázi bude spravovat konkrétní osoba z univerzity (koordinátor). Veřejnost bude mít možnost obrátit se na tuto konkrétní osobu prostřednictvím k tomu určené e-mailové adresy (formuláře na webu apod.) a zadat poptávku po studentovi pro svého rodinného příslušníka s narušenou komunikační schopností. Prakticky by tedy došlo k systematickému a cílenému kontaktu student UP – osoba (dospělí i děti) s NKS. Návrh podrobných podmínek a fungování služby (supervize logopeda, dobrovolnost vs. přivýdělek atd.) bude v případě zájmu studentů a veřejnosti výstupem této diplomové práce.

Šest posledních položek se vázalo k tomuto úvodu. Celkově desátá položka zjišťovala, zda by studenti uvítali zřízení podobné služby pro studenty a veřejnost.

Položka č. 10 – Uvítal/a byste zřízení této služby?

Graf 14 – Uvítal/a byste zřízení této služby?

Tabulka 24 – Uvítal/a byste zřízení této služby?

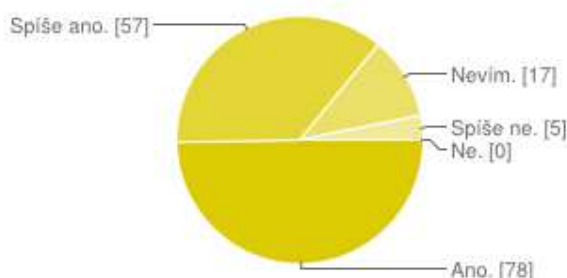
Ano.	121	77 %
Spíše ano.	32	20 %
Nevím.	4	3 %
Spíše ne.	0	0 %
Ne.	0	0 %

Studenti se vyjadřovali téměř zcela v kladném smyslu. Službu by vítalo 121 studentů (tj. 77 %), spíše by ji vítalo 32 studentů (tj. 20 %). Možnost *Nevím* volili 4 studenti (3 %).

Přestože je toto zjištění pro naše potřeby velmi pozitivní, bylo ještě důležité zjistit, zda by studenti také tuto službu využili.

Položka č. 11 – Využil/a byste tuto službu?

Graf 15 – Využil/a byste tuto službu?

Tabulka 25 – Využil/a byste tuto službu?

Ano.	78	50 %
Spíše ano.	57	36 %
Nevím.	17	11 %
Spíše ne.	5	3 %
Ne.	0	0 %

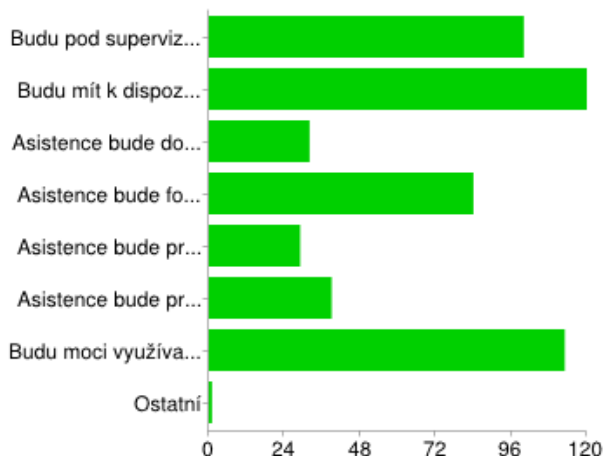
Výsledky nás rovněž potěšily – celá polovina všech studentů, kteří se zúčastnili našeho výzkumu (78 studentů, tj. **50 %**), by službu jednoznačně využila. Službu by spíše využilo 57 studentů (tj. **36 %**); 17 studentů (**11 %**) volilo možnost *Nevím* a službu by spíše nevyužilo 5 studentů (tj. **3 %**).

Celkem 86 % kladných odpovědí chápeme jako dostatečně signifikantní ukazatel, že studenti by o námi navrhovanou službu zájem měli.

Nyní je pro nás důležité zjistit, za jakých podmínek by se studenti do služby zapojili.

Položka č. 12 – Za jakých podmínek byste se do služby zapojil/a?

Graf 16 – Podmínky, za kterých by se studenti zapojili.

Tabulka 26 – Podmínky, za kterých by se studenti zapojili do služby

Budu pod supervizi logopeda/odborníka.	100	19 %
Budu mít k dispozici logopedické materiály pro asistenci.	120	23 %
Asistence bude dobrovolná (neplacená).	32	6 %
Asistence bude formou přivýdělků (placena).	84	16 %
Asistence bude probíhat u klienta doma.	29	6 %
Asistence bude probíhat v univerzitních prostorách.	39	8 %
Budu moci využívat informace pro své seminární práce (logopedické zkoušky, testy...).	113	22 %
Ostatní	1	0 %

V této položce mohli studenti volit z více možností (neomezený počet). Sedm možností jsme předdefinovali dle předpokládaných požadavků, osmou jsme ponechali otevřenou s možností doplnit libovolné množství dalších podmínek. Studenti nejčastěji vybírali podmínku *Budu mít k dispozici logopedické materiály pro asistenci*, tato možnost byla volena 120krát. Domníváme se, že by se tato podmínka dala splnit například formou vzájemného sdílení materiálů (metodických listů, básniček, obrázků, cvičení atp.), které by studenti vytvářeli po konzultaci se zodpovědnou osobou z ÚSS,

resp. externím spolupracovníkem nebo v rámci volitelného předmětu, s oporou odborné literatury, přičemž by tyto materiály mohly být přístupné v elektronické podobě všem studentům zapojeným do služby.

Druhou nejfrekventovanější podmínkou (volenou celkem 113krát) byla možnost *Budu moci využívat informace pro své seminární práce (logopedické zkoušky, testy...)*. Tato volba je pochopitelná, vezmeme-li v potaz jak často je součástí podmínek ke splnění předmětu (cvičení, semináře) i zpracování kasuistiky, případové studie, pozorování, popsání praktického využití zkoušky atd. Domníváme se, že i tato podmínka je splnitelná při zachování ochrany osobních údajů a se souhlasem klienta resp. zákonného zástupce. Součástí služby by tak mohlo být vytvoření standardního informovaného souhlasu, použitelného pro tyto situace. Zároveň zařadíme podobnou otázku do dotazníku pro rodiče a pokusíme se zjistit, zda by byli této formě spolupráce přístupní.

Třetí nejčastější podmínka (zmíněná 100krát) je *Budu pod supervizí logopeda/odborníka*. Jsme si vědomi, že jak logopedi resp. kliničtí logopedi, tak akademičtí pracovníci jsou již z podstaty své práce ve značné časové tísní. Tuto část by bylo tedy nutno důkladně a citlivě zkonzultovat jednak na půdě PdF, pak také zařadíme obdobnou otázku i do dotazníku pro logopedy.

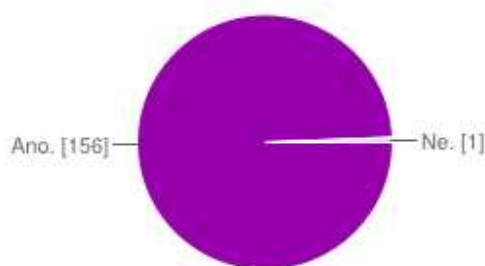
Co se odměny týká, studenti častěji uváděli možnost *Asistence bude formou přivýdělnku (placená)* a sice celkem 84krát oproti 32 volbám dobrovolné formy (*Asistence bude dobrovolná – neplacená*). Vzhledem k tomu, že se v dosavadní inzerci na podobné téma povětšinou vyskytovala větší či menší nabízená finanční odměna, domníváme se, že rodiče jsou ochotni si studenta platit. Hodláme zařadit položku na téma finanční odměny za službu i do dotazníku pro rodiče.

Srovnatelný počet odpovědí zaznamenáváme u podmínek *Asistence bude probíhat u klienta doma* (29) a *Asistence bude probíhat v univerzitních prostorách* (39). Jediný student volil otevřenou hodnotu, ovšem pouze vložil poznámku, že „není nutné splnění podmínek“.

Poslední uzavřená položka shrnovala pohled studentů na službu, zda si myslí, že může být daná aktivita přínosná.

Položka č. 13 – Myslíte si, že může být daná aktivita přínosná?

Graf 17 – Může být daná aktivita přínosná?

Tabulka 27 – Může být aktivita přínosná?

Ano.	156	99 %
Ne.	1	1 %

Celkem 156 studentů (tj. 99 %) volilo možnost *Ano*. Jeden student se vyjádřil negativně, ovšem v následující položce nedodal proč si to myslí. Oproti tomu většina ostatních studentů měla potřebu něco dodat ke své volbě, k čemuž měli prostor v předposlední otevřené položce. Vybíráme nejzajímavější a nejčastější odpovědi:

Logopedie

„Jakákoliv **další zkušenost** je ohromně přínosná. S každou novou praxí, klientem, se kterým logoped pracuje, **rozšiřuje svůj rozhled**.“

„Naskytne nové možnosti pro praxi studenta zase **jiným způsobem** než na normální praxi. Bude se studentovi hodit až po škole bude nastupovat do práce, na atestaci.“

„Logopedická **praxe se těžko shání** i když ji máme povinně. Proto by to mohla být dobrá zkušenost a možnost si znalosti vyzkoušet.“

„Jednalo by se o **další cennou zkušenost** do pozdější praxe, případně i **přívýdělek**, který by **souvisel se studovaným oborem**.“

„Je to příležitost jak pro studenty, tak pro rodiny, kde má někdo NKS. Občas rodiny mají **málo času** a tuto možnost by mohli využít a pomoci tak nejen sobě ale i nám studentům.“

„Protože si myslím, že každá praxe, i neplacená, formou dobrovolnictví je dalším prostředkem k získání tolik potřebných zkušeností k výkonu samotné práce po studiu.“

„Vyzkoušíme si prakticky to, co nás ve škole učí. Teorie je jedna věc, ale **praxe je k nezaplacení**.“;

„Student se tak dostane **přímo do kontaktu s člověkem** s NKS, může ho lépe poznat, asistence může trvat delší dobu, takže bude pro praxi přínosnější než běžná praxe.“;

„Možnost vyzkoušet si teoretické poznatky v praxi je vždycky přínosná, zvláště když zařízení, kde máme školní praxi leckdy nejsou spolupráci nakloněná a k ničemu vás nepustí.“;

„Bude jistě přínosná, protože bychom se setkávali i s jinými typy klientů, než se kterými se setkáváme na praxi.“;

„Získání praxe (popř. peněz), vyzkoušení si poznatků teorie rozvíjení komunikace s klienty možnost setkání s klienty s různými typy NKS.“;

„**Obrovská zkušenost!**“;

„Protože budu mít na starosti **jednoho klienta**, kterého bych mohla poznat a podle toho s ním pracovat (měla bych na to čas).“;

„Student je s klientem v **přímém kontaktu**, nemá se za koho schovat, je tam jen **sám za sebe** a to je obrovská zkušenost. Student tak zjistí, **jak na klienta reaguje a jak klient reaguje na něj**.“

„Studenti tak budou mít možnost **více praktických zkušeností**, dovedností,

budou si moci lépe propojit teoretické znalosti s praxí. Rodiče – usnadní jim to práci i vyhledávání asistentů a **ušetří jejich čas**. Je to výhoda pro obě strany.“;

„Studenti by měli více praktických zkušeností. Nevím, zda by rodiče souhlasili s tím, aby jejich dítě docházelo za někým, **kdo se teprve učí**.“;

„Ano, ale pouze **při spolupráci s odborníkem**, který má praxi (na fakultě skoro nikdo).“;

„Tento nápad se mi líbí, už na začátku studia jsem měla zájem pracovat brigádně nejlépe **s využitím toho co studuji**, toto by mi to mohlo umožnit (nabídka práce se začaly nabízet až ke konci třetího a

v průběhu čtvrtého ročníku, v době kdy člověk již řeší státnice a moc na tyto aktivity už nemá prostor).“;

„Ano student nabyde zkušenosti i za cenu neplacené služby by se jí dle mého názoru zúčastnilo dost studentů.“

„Při práci, kde se očekává práce s lidmi je dle mého názoru klíčové **absolvovat co nejvíce praxe**, získat zkušenosti v terénu.“;

„Vzhledem k současné situaci, kdy je dost **komplikované sehnat zaměstnání** v oboru, by tato možnost byla přínosná minimálně pro **získání praktických zkušeností**, seznámení se s novými trendy, na které pak v praxi můžeme navázat.“

Učitelství

„Přínos – klient **snadno najde pomoc** od člověka, který dané věci rozumí; praxe by byla **přínosem i pro studenty**, zdokonalovali by se ve svém oboru a získávali nové podněty a vědomosti.“;

„Každá aktivita, která nás **posune vpřed** je přínosná. Líbí se mi nápad o **vytvoření databáze**, myslím, že ta by byla velice přínosná jak pro veřejnost, tak pro absolventy či studenty.“

„Bude možné se přímo kontaktovat, všechny informace budou **na jednom místě**, bude umožněno nalézt vhodného asistenta.“;

„Studenti oboru logopedie či učitelství získají praxi a bude více nabídek pro děti s NKS.“;

„Každá činnost navíc je dle mého názoru přínosem.“;

„Ano, protože můžeme pomoci všem rodinám a díky databázi bude vše přehlednější a budeme lépe informováni.“;

„Myslím, že taková služba tu rozhodně **není na škodu** a mělo by se tomu věnovat více pozornosti (problematice logopedie a ostatních oborů speciální pedagogiky).“;

„**AKTIVITA PŘÍNOSNÁ PRO STUDENTA** – získání kontaktů, **ověření svých znalostí** a dovedností v praxi, získání zkušeností, smysluplné využití času, popř. přivýdělek **JE DOBRÉ NAJÍT VŠECHNY DŮLEŽITÉ INFORMACE NA JEDNOM MÍSTĚ**.“;

„Studenti budou mít více možností uplatnit své poznatky v praxi. Dojde

k přímému kontaktu mezi osobou s postižením a studentem – dvoustranná pomoc. Studenti získají větší chuť ke studování dané problematiky.“

„**Ne** – už tak si myslím, že **je hodně logopedů**.“

„Jednalo by se o praxi v praxi.“

„Myslím si, že je více dětí s poruchou vady řeči a v dnešní době mnoho lidí brouzdá po internetu a shání info tam, tudíž je to pro rodiče pohodlnější a dětem se tak možná dostane pomoci včas.“

„Větší možnosti vyzkoušet se práci s klienty. Možnost **„zapsat se“ do povědomí veřejnosti**. Získání zkušeností.“

„Užitečná praxe a zároveň smysluplná **brigáda v oboru**.“

„Určitě tato nabídka pro studenty **chybí – propojení praxe s teorií**, studenti si to mohou vyzkoušet a pro veřejnost to bude taky přínosem. Pro náš obor je velmi těžké dostat se na praxi ke klinickému logopedovi, takže tohle by mohlo být pro nás hodně přínosné.“

„Určitě ano, myslím si, že všichni budoucí logopedi (studenti) by tuto možnost využili a velmi by se to hodilo i pro budoucí povolání, protože **praxe není nikdy dost**.“

„Bylo by to velkým přínosem jak pro studenta z hlediska nově získaných zkušeností, dovedností a hlavně **praxe je k nezaplacení**...samozřejmě by to bylo přínosem i pro klienty hlavně vzhledem k dostupnosti.“

„Určitě ano, praxe, zkušenost, možnost seznámit se s problémem, s **logo materiály**.“

Dotazník a potažmo celou první fázi výzkumu uzavírá nepovinná otevřená položka, v níž mohli studenti svobodně dodat jakýkoliv postřeh. Zde nabízíme ty nejzajímavější:

„Možná by to mohlo být **omezené až od druhého ročníku studia**. Přeci jenom jsou poté větší vědomosti než v prvním ročníku. Kdyby se jen mohli studenti zatím o tomto dozvědět a informovat. Jak již bylo zmíněno, **hodily by se materiály**, které by si mohli studenti zapůjčovat a pomocí nich si připravovat materiály pro konkrétního klienta.“;

„Uvítala bych **pomoc školy při hledání praxí** např. seznam zařízení kam by nás vzali protože je to velmi obtížné praxi sehnat.“;

„Je poměrně těžké **sehnat souvislou praxi v sociálním resortu** protože většina zařízení logopeda nemá vůbec nebo jen externě.“;

„Asistence by měla probíhat **co nejčastěji**.“;

„Myslím si, že každá zkušenost je dobrá a **spojení teorie a praxe** by bylo super.“

„Je to **vážně skvělý nápad**, jsem nadšená.“;

„Nemám připomínky, oceňuji daný nápad.“;

„Dobrý nápad, zkusila bych zrealizovat i **osvětu**, protože problematika logopedie je laické veřejnosti, ale i některým odborníkům dosud neznámá.“;

„Doufám, že to bude zrealizováno, je to **velice dobrá myšlenka**. Jen aby zkušení logopedi byli ochotni nám studentům v této práci pomáhat a vedli nás.“;

„Brala bych **více praxe**. Klidně v kratším časovém rozsahu. Např. 2 týdny v každém semestru.“;

„Doufám, že se služba ujme, bylo by to fajn.“;

„Dobré by bylo všechny dobrovolníky **nechat projít nějakou zkouškou (testem)** aby měli o daném problému pojetí. Také by měli být nějakou dobu pod dohledem zkušenějšího kolegy.“;

„Každá praxe je dobrá, takže doufám, že vaše diplomová práce bude východiskem pro zajištění většího množství praxe v průběhu celého studia od prvního ročníku.“;

„Zařadila bych do projektu i možnost klienta **vyjádřit se ke kvalitě** poskytovaných služeb, zhodnotit je atd.“;

„Studenti logopedie, kteří by chtěli využít této služby by měli mít možnost získat další potřebné informace od zkušeného logopeda (např. jak s dítětem vůbec začít a jak postupovat).“;

„Uvítala bych, kdyby se více logopedickým cvičením věnovali **v mateřských školách** (u dětí, které mají jít za chvíli do školy).“;

„Nebylo by špatné stejný systém zavést i **v dalších pediích**, nejen u logo.“;

„Návrh se mi líbí.“;

„Ocenila bych **náměty do praxe**. Přehled kurzů na jednom místě.“;

„Nápad je užitečný, může **vyzdvihnout úroveň univerzity**, její propojení s veřejností.“;

„**Dobře zorganizovat**, možná vlastní stránky, aby přihlašování neprobíhalo přes upol.cz (stránky mnoha lidem nevyhovují a zdají se nepřehledné).“;

„Dobré by bylo kdyby všichni tito studenti měli nad sebou **esumarizov**, který by je vedl.“;

„Určitě **dobrý nápad!**“;

„Bylo by vhodné vůbec do hodin předmětu logopedie zapojit **více praktických činností** a systematizovat celkovou výuku (v současnosti mi přijde spíše chaotická).“;

„Bylo by dobré, kdyby se tyto aktivity skutečně organizovaly a studenti by tak měli možnost v průběhu svého studia pracovat s logopedickými klienty – je to podle mého názoru přínosnější pro

budoucí profesní uplatnění než pouhé biflování teorie.“

4.5 Závěr

Domníváme se, že se nám podařilo získat dostatečný počet vyplněných dotazníků, což přičítáme zejména způsobu realizace výzkumu – přímé distribuci ve vyučovacích hodinách po laskavém svolení vyučujících. Můžeme tak získané výsledky využít při vyhodnocování definovaných cílů.

Hlavním cílem bylo *Zjistit, jaký je postoj studentů k námi navrhované aktivitě*. Domníváme se, že se nám tento cíl podařil naplnit, zejména díky položkám 10, 11 a 12 (resp. i otevřené položce 13), které analyzovaly, zda by studenti službu uvítali, využili a zda se domnívají, že může být přínosná (a proč). Zjistili jsme, že téměř naprostá většina studentů (97 %) by službu uvítala, výrazná část studentů (86 %) by službu v případě jejího zřízení využila a téměř všichni studenti (99 %) se domnívají, že daná aktivita může být přínosná. Postoj studentů tak lze charakterizovat jako *velmi kladný*.

Na základě tohoto konstatování můžeme nyní odpovědět na hlavní výzkumnou otázku číslo jedna:

O Je postoj studentů k námi navrhované aktivitě kladný?

Ano, postoj studentů k dané aktivitě je kladný.

Na druhou hlavní výzkumnou otázku jsme získali odpověď zejména díky položce č. 10. (sekundárně pak díky položkám 7, 8 a 9) Otázka zní:

O Jsou studenti ochotní se do této služby aktivně zapojit?

Vycházejí ze získaných dat – 86 %, kteří by službu využili, lze konstatovat, že studenti **jsou ochotní se do služby aktivně zapojit**.

Co se dílčích cílů týká, je situace následující:

- Zjistit, jak nahlízejí studenti oboru Logopedie a Učitelství na praxe v rámci jejich oboru.

Cíl se podařilo naplnit získáním dostatečného objemu dat od studentů obou studijních oborů, zejm. u položek 3, 4 a 5. Zjistili jsme, že studenti nejčastěji označovali absolvovanou praxi za spíše nedostačující a i celkově jsou názory na absolvovanou praxi mírně negativní. Obdobnou mírně negativní tendenci zaznamenáváme v postoji studentů k praxi celkově pro jejich obor (tzn. i absolvovanou i tu, která je teprve čeká).

Máme-li odpovědět na dílčí výzkumnou otázku:

- o Považují studenti absolvovanou praxi a praxi v rámci jejich oboru za dostatečnou?, považujeme za vhodnou odpověď, že studenti považují povětšinou praxi za *spíše nedostatečnou*. Avšak je třeba konstatovat, že rozdíly ve volbách z pozitivní a s negativní tendencí nejsou velké (absolvovaná praxe – kladné odpovědi 27 %, neutrální 10 %, záporné 38 %; praxe celkově – kladné odpovědi 36 %, neutrální 11 %, záporné 42 %).

Nyní vyhodnotíme druhý dílčí cíl:

- Zjistit, zda se u studentů Logopedie významně liší jejich pohled na praxi s ohledem na formu studia (starou čtyřletou a inovovanou pětiletou).

Cíl byl rovněž naplněn. Podařilo se nám zjistit, že se rozdíl v názoru na praxi studentů nové formy od názoru studenty staré formy studia logopedie skutečně liší. Zatímco studenti ve čtyřleté formě hodnotili absolvovanou praxi i praxi celkově jako *spíše nedostačující*, studenti formy pětileté inklinovali nejvíce k možnosti *spíše dostačující*. Můžeme tak odpovědět i na další dílčí otázku

- o Jsou studenti nové pětileté formy logopedie spokojenější s praxí než studenti staré, čtyřleté formy?

Ano, studenti nové pětileté formy studia logopedie jsou s praxí mírně spokojenější než studenti staré čtyřleté formy.

Domníváme se, že by bylo vhodné tento fakt potvrdit dalším výzkumem v době, kdy budou tyto dva *spokojenější* zkoumané ročníky v pozici předposledního a posledního (absolventského ročníku). Tím by bylo možné ověřit, zda spokojenost vydrží i po absolvování celé studentské praxe a zda tedy nebyla dána jen jakousi naivitou na počátku studia.

Nyní k hodnocení třetího dílčího cíle:

- Zjistit, zda studenti registrují poptávku veřejnosti po logopedické asistenci.

Domníváme se, že se cíl opět podařilo naplnit získáním dostatečných dat (položka č.6). Studenti 67 % většinou konstatovali, že podobné poptávky registrují. Pro další práci je pro nás zajímavý již dříve konstatovaný fakt, že je povětšinou nezauly. Na dílčí výzkumnou otázku

- o Zaznamenávají studenti poptávky veřejnosti zveřejňované na nástěnkách a webových stránkách?

Tedy odpovídáme – Ano, studenti poptávky registrují.

Poslední dílčí cíl:

- Zjistit, za jakých podmínek by se studenti zapojili do naší služby.

Tento se dle našeho názoru také podařilo dostatečně naplnit díky položce č. 12. Jsme tak s to zodpovědět i poslední dílčí výzkumnou otázku:

- o Za jakých podmínek by se studenti do námi navrhované aktivity zapojili?

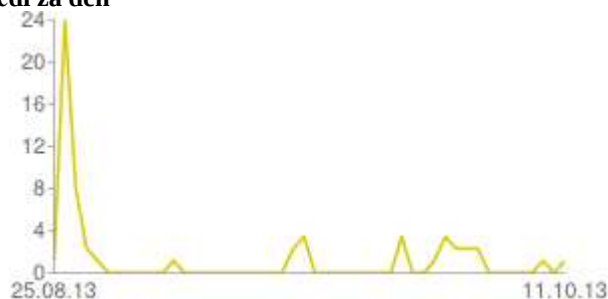
Studenti jsou ochotni se do služby zapojit zejména za předpokladu, že budou mít k dispozici materiály, budou moci využívat nabyté zkušenosti a údaje pro své seminární práce a budou pod supervizí. Studenti by se raději zapojili do služby, která by byla formou přivýdělků spíše než neplacená. Mírně převládala i volba využití univerzitních prostor oproti práci u klienta doma.

5 Dotazníkové šetření mezi rodiči a příbuznými osob s NKS

5.1 Realizace výzkumu

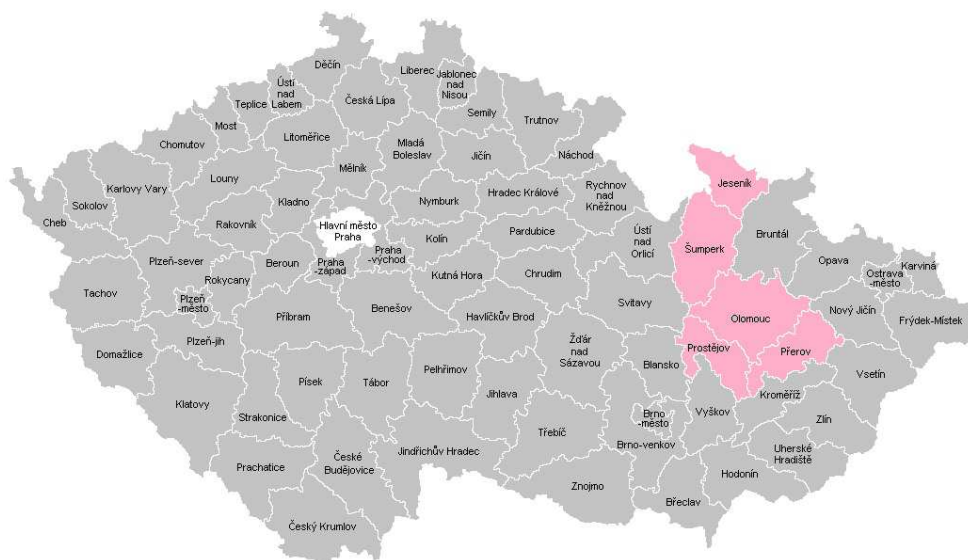
Druhá část našeho výzkumného šetření byla realizována od konce srpna do října 2013 (Graf 18), přičemž nejvíce odpovědí jsme získali krátce po zveřejnění dotazníku.

Graf 18 – Počet odpovědí za den

Cílovou skupinou byli rodiče a příbuzní osob s narušenou komunikační schopností z Olomouckého kraje, tj. okresu Prostějov, Olomouc, Přerov, Jeseník, Šumperk (obr. 3).

Obrázek 3 – Olomoucký kraj

Odkaz na interaktivní dotazník (více kap. 5.2) jsme distribuovali e-mailovou formou, sdílením na zájmových rodičovských stránkách a skupinách (Např. *Rodiče dětí s vývojovou dysfázií*, *Rodiče dětí nejen s PAS*, *Jdeme autistům naproti*, *Olomoucké maminky*, *Maminky z Prostějova a okolí* atp.). Počet osob v cílové skupině tak není možné přesně udát, nicméně náš dotazník vyplnilo za poměrně krátkou dobu celkem 53 respondentů.

Přestože byl dotazník nejprve určen pouze rodičům osob s NKS, zapojili se do našeho výzkumu i jiní rodinní příslušníci osob s NKS. Tento fakt však dle našeho názoru není na překážku, k výzkumu tak měl možnost se vyjádřit každý, kdo měl k problematice co říci. Proto používáme ve vztahu k respondentům jak pojmy *rodiče*, tak *veřejnost*. Máme však na mysli vždy celou tuto skupinu 53 respondentů.

5.2 Metodologie výzkumu

Jako hlavní výzkumnou metodu jsme opět použili dotazník. Tento dotazník byl vytvořen za pomoci bezplatné veřejně dostupné služby *Disk* od společnosti *esuma*. Jednalo se tedy o interaktivní formu dotazníku, která je z našeho pohledu pro respondenty příjemnější. Respondenti pouze získali odkaz, který je nasměroval na formulář. Zde pak pouze jednoduchým „klikáním“ označovali odpovědi, popřípadě vepisovali komentáře. Díky tomu bylo vyplňování i časově méně náročné. Služba nám zároveň umožnila i průběžné sledování odpovědí v přehledné tabulce a automaticky vytvářela předběžné grafy.

Snažili jsme se opět respektovat požadavky na jasnost, srozumitelnost položek, vyhnout se otázkám sugestivního charakteru a zařadit co nejmenší množství položek (s ohledem na časovou náročnost dotazníku) zjišťujících jen nezbytně nutné údaje. Díky nabídce služby *Disk* jsme zároveň mohli zvolit přátelský atraktivní design dotazníku (příloha č. 3).

Dotazník byl opět nejprve uveden úvodním textem, který respondenty informoval o základních faktech (k čemu dotazník slouží, jak dlouho bude trvat vyplňování...) a připojili jsme opět i stručný nástin služby.

Následovaly dvě semistrukturované položky (totožné s položkou 10 a 11 v dotazníku pro studenty), zjišťující, zda by rodiče službu uvítali a zda by ji také využili. Možnosti u obou položek pak byli v podobě škály *Ano – Spíše ano – Nevím – Spíše ne – Ne* a zařadili jsme opět i možnost *Jiné*.

Dále jsme zařadili dvě semistrukturované položky, které zjišťovaly, od kterého ročníku by rodiče byli v rámci služby ochotni studenta akceptovat. Rozhodli jsme se dát respondentům možnost volby zvlášť pro volbu u studentů logopedie a u studentů učitelství. Možnosti tedy pro oba obory byly – *Již studenty od prvního ročníku, Studenta od druhého ročníku dále, Studenta od třetího ročníku dále, Studenta od čtvrtého ročníku dále a Pouze studenta pátého (absolventského) ročníku*. Opět jsme připojili i otevřenou

možnost *Jiné*. Respondenti tak mohli například uvést, že by akceptovali studenta logopedie od druhého ročníku a studenta učitelství od třetího apod.

Následovala výčtová položka (opět podobná položce 12 v dotazníku pro studenty), ve které respondenti vybírali, za jakých podmínek by službu využili. Opět jsme předdefinovali 7 možností a ponechali rovněž volný prostor pro dopsání jakékoli jiné podmínky (a libovolného počtu).

Následující semistrukturovaná položka vyzývala respondenty, aby uvedli, zda jsou ochotni za službu platit (vycházeli jsme z preference studentů, aby služba byla formou přivýdělku) a jakou nejvyšší částku. Opět jsme předdefinovali 6 možností přičemž jsme dali možnost *Nejsem ochoten za službu platit* a dále možnosti od 0 Kč až po více než 200 Kč (s rozestupem 50 Kč). I u této položky měli respondenti možnost zvolit možnost *Jiné*.

Studenti jako jednu z podmínek často uváděli *Budu moci využívat získané materiály a zkušenosti pro své seminární práce*. Zařadili jsme proto na tomto místě semistrukturovanou položku zjišťující, zda by toto rodiče studentovi umožnili (s možnostmi *Ano – Ne – Nevím* a *Jiné*).

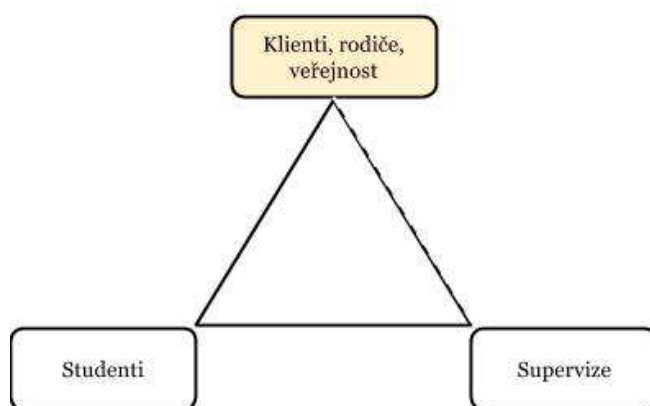
Následovaly dvě položky spíše informačního charakteru. Předposlední sedmou položkou jsme se dotazovali, zda respondenti aktuálně dochází nebo v minulosti docházeli k logopedovi. Poslední osmá položka se pak dotazovala na okres, ze kterého respondenti pochází.

Ještě cítíme potřebu dodat, že u každé položky byl připojen prostor pro nepovinnou poznámku. Pokusili jsme se tak vynahradit respondentům fakt, že se nemohou k výzkumu vyjadřovat/dotazovat přímo a měli tak zde vždy prostor připojit jakýkoli námět, poznámku, připomínku, otázku apod.

5.3 Formulace výzkumného problému a výzkumné otázky

Druhou cílovou skupinou, od které potřebujeme zjistit názor, je veřejnost v Olomouckém kraji. Je zřejmé, že je třeba zjistit, zda by o službu měli vůbec zájem právě ti, pro které by byla primárně určena a pak také za jakých podmínek by se do služby zapojili.

Obrázek 4 – Cílová skupina klienti, rodiče, veřejnost

Definici pojmů *student* a *služba* ponecháváme stejnou jako v předchozím výzkumu (viz 4.3).

Pro potřeby našeho výzkumu definujeme tyto cíle a otázky:

Hlavní výzkumný cíl této fáze:

- Zjistit, jaký je postoj rodičů (resp. veřejnosti) k námi navrhované aktivitě.

Vyplývající hlavní výzkumné otázky:

- o Je postoj rodičů (resp. veřejnosti) k námi navrhované aktivitě kladný?
- o Jsou rodiče (resp. veřejnost) ochotní se do této služby aktivně zapojit?

Dílčí cíle:

- Zjistit, od kterého studijního ročníku by rodiče (resp. veřejnost) přijali studenta k individuální podpoře komunikační schopnosti.
- Zjistit, za jakých podmínek by se rodiče (resp. veřejnost) do služby zapojili.
- Zjistit, zda jsou rodiče (resp. veřejnost) ochotni za službu platit a jakou nejvyšší částku.
- Zjistit, zda jsou rodiče (resp. veřejnost) ochotni poskytovat studentovi údaje pro jeho seminární práce.

Vyplývající dílčí otázky:

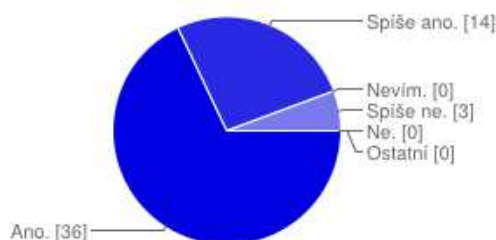
- o Jsou rodiče (resp. veřejnost) ochotni přijmout studenty již od prvního ročníku?
- o Za jakých podmínek jsou rodiče (resp. veřejnost) ochotni se do služby zapojit?
- o Jsou rodiče (resp. veřejnost) za službu platit?
- o Budou rodiče (resp. veřejnost) poskytovat údaje pro seminární práce studentů?

5.4 Analýza výsledků

Nyní se budeme věnovat analýze získaných výsledků. Našeho interaktivního výzkumu se zúčastnilo celkem 53 respondentů. Dotazník byl nejprve uveden nástinem služby, na který navazovaly následující položky. První položkou jsme se pokusili zjistit, zda by rodiče (resp. veřejnost) zřízení této služby uvítali.

Položka č. 1 – Uvítal/a byste zřízení služby?

Graf 19 – Uvítal/a byste službu?

Tabulka 28 – Uvítal/a byste službu?

Ano.	36	68 %
Spíše ano.	14	26 %
Nevím.	0	0 %
Spíše ne.	3	6 %
Ne.	0	0 %
Ostatní	0	0 %

Celkem 36 respondentů (68 %) volilo možnost *Ano*, druhou kladnou volbu – *Spíše ano* – volilo 14 respondentů (26 %). Lze tedy konstatovat, že 94 % dotazovaných respondentů by službu vítalo. Zbývající 3 respondenti (6 %) se vyjádřili k této položce spíše negativně. K této položce jsme cítili za vhodné připojit možnost vyjádřit konkrétně, proč by respondenti službu vítali nebo naopak nikoliv. Zde jsou získané názory:

U odpovědí ANO:

„Myslím, že je to **výhodné pro všechny strany**.“

„Je to zajímavý nápad, mohlo by to **ušetřit čas**.“

„Péče o dítě s narušenou komunikační schopností je dost obtížná a ne vždy má člověk **dost času a trpělivosti** věnovat se dítěti tak jak by potřebovalo.“

„Máme esumari ve škole, ale nic to nepomáhá, takže kdyby se někdo našel, kdo by s dcerou **i přede mnou procvičoval** a bylo by to častější, než jen 1x týdně, uvítala bych to.“

„Ano – jedna návštěva u logopeda za měsíc je zoufale málo. Každé **dítě je jedinečné a vyžaduje individuální přístup**. Některé vady navíc podle mého názoru nelze odbýt prostým „počkáme a uvidíme“.“

„Pro všechny klady, které jsou uvedené v nástinu. Ze zkušenosti vím, že to tak v realitě je.“

„Rozhodně ano a to z toho důvodu, že rodič sice může podle rad odborníka doma s dítětem procvičovat, ale nikdy nebude jeho vedení odborné a může se dopouštět chyb a jak bylo uvedeno, **dítě raději spolupracuje se třetí osobou než rodičem**.“

„Dítě by pracovalo přímo s odborníkem (i když prozatím jen studentem), který má v tomto ohledu **jistě více zkušeností** než rodič/jiný příbuzný, který s dítětem cvičení prováděl.“

„Jak už bylo řečeno, je to **skvělá praxe pro studenty**, kteří neustále při hledání práce slyší, že mají málo praxe. Jejich flexibilita by mohla být pohodlnější například pro maminky na mateřské dovolené, které nemají možnost malého předškoláka či školáka vodit či dokonce

vozit každý den s kočárkem do jiného města k logopedovi.“

„Zdá se mi to jako **dobry nápad**.“

„Užitečný a **logický doplněk** logopedické péče.“

„Nevím, že by něco podobného existovalo.“

„Osobní přístup studenta, **zaujatost pro problematiku**, časová výhoda pro rodiče, profesionalita v daném oboru.“

„Ano, určitě by bylo dobré, aby se s dítětem procvičovalo **každý den**. A vzhledem k uspěchané době a nezájmu některých rodičů to pak odnáší dítě.“

„Budu ráda, pokud mi někdo **konkrétně ukáže** pomoc při nápravě NKS.“

„Dítěti je věnovaná dostatečná péče i v době, kdy rodiče nemají volný čas. Rodiče nemusejí přesně pochopit pokyny logopeda a při domácím procvičování mohou dítě vést špatně.“

„Je mi sympatické, že by **mohla být péče pravidelná**, že by ji **vedl mladý člověk** (což je pro dítě přijatelnější), že by se jednalo o finančně dostupnou profesionální službu. Velmi prospěšná je i **možnost praxe pro studenty**.“

„Odborná pomoc je zárukou co nejsprávnějšího postupu při odstraňování řečových problémů. **Studenti jsou většinou zapálení pro daný obor** a vždy přináší něco nového.“

„Odstranění základní komunikační bariéry je pro každé dítě s vadou řeči stěžejní pro jeho další osobní a určité později i profesní vývoj. **Jakákoliv snaha o pomoc je vítaná**, viz zdůvodnění na úvodní straně dotazníku. Plný souhlas.“

U odpovědí Spíše ano:

„Jak bylo řečeno v Nástinu, samotní rodiče nejsou dostatečně kvalifikovaní a odpovídající četnost návštěv u logopeda není reálná. Proto pomoc s reedukací kvalifikovanými osobami je určitě prospěšná.“

„Častá problematika, nezájem rodičů, málo logopedů, dlouhá čekací doba mezi jednotlivými návštěvami.“

„Mám zkušenost, že někdy dítě lépe spolupracuje s třetí osobou než s rodičem.“

„Odborná spolupráce je potřebná. Přináší nové pohledy na problematiku učení v logopedické oblasti a **může rozšířit obzor rodičům i studentům**.“

„Myslím, že je to **výborný nápad**. Dobrá praxe pro studenty a zároveň dostupnější péče/cvičení pro rodiče s dětmi.“

„Zdá se mi, že je těchto služeb málo a já jako rodič bych si ráda vybírala – samozřejmě na základě doporučení toho nejlepšího ☺.“

„Jak je již zmíněno v záhlaví dotazníku, **některé děti se více otevrou třetí osobě**.“

„Zastávám názor, že **rodič nebo blízcí příbuzní by se měli dětem věnovat**, ale je možné, že v dnešní uspěchané době **rodiče nestíhají**, pak by tato služba byla pro dítě s potížemi i pro rodiče přínosem.“

„Ano, návštěvy logopeda jsou nedostatečné. Mnozí rodiče mají málo času, nebo **procvičování podceňují**.“

„Skvělý nápad! Na logop.chodím s dcerou 5-tým rokem a vím jaká jsou to muka k přemlouvání tam jít natož doma procvičovat. Uvítala bych **denní půlhodinové sezení** s tímto logop.studentem, aby to mělo nějaký efekt!“

„Ano, dítě **reaguje jinak na třetí osobu**, dokonce i na osobu jiného logopeda. Někdo to s dětmi umí víc, někdo lépe, nebo prostě dítěti zrovna nesedne. My jsme měnili esumari-da již 3x.“

„Právě z důvodu **malé trpělivosti rodičů** věnovat se systematicky dítěti a odstraňování této vady vlastními silami. Mnohdy ambice rodiče dosáhnout rychle kýženého výsledku, vedou k napáchání větších škod na dítěti.“

„Výpomoc při domácím procvičování s někým kdo má určité zkušenosti.“

„odstranit řečovou vadu dítěte je pro mě důležité.“

„Pomohlo by mi to zajistit intenzivnější procvičování.“

„Protože (podle mne) přibývá dětí se špatnou artikulací. V tom smyslu, že stále víc dětí už jde do první třídy a má problémy nejen s R a Ř, ale i s dalšími písmeny

„oboustranně výhodná služba

„Více se děti snaží s cizí osobou než s rodiči.“

„Asi je to individuální, některé děti raději spolupracují s rodiči, ale máte pravdu, že

v této hektické době se tato služba může hodit rodičům více vyčerpaným. Myslím si, že je to dobrý nápad.“

U odpovědí Spíše ne:

„Mám zkušenost, že **v Olomouci logopedická péče funguje**. Domácí prostředí, je v této fázi trochu kontraproduktivní – dítě se hůře soustředí.“

„Podařilo se mi s dětmi procvičovat doma v klidu nebo **nenásilně při procházkách** a jiných činnostech, takže si děti ani nevšimly, že je do něčeho nutím. Při

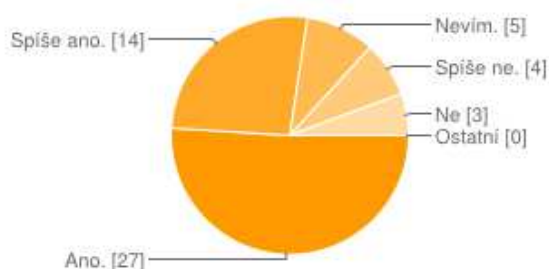
plánované návštěvě „třetí osoby“ by věděly na 100% co je čeká.

„S dětmi jsem na logopedii chodila, vše nás tam naučili a vysvětlili a doma jsme trénovali podle možností. Bylo by pro mě spíš **na obtíž domluvat se časově se třetí osobou....** „

Položka č. 2 – Využil/a byste tuto službu?

Položka číslo dvě zjišťovala, zda by respondenti, v případě zřízení služby, tuto aktivitu využili.

Graf 20 – Využil/a byste službu?

Tabulka 29 – Využil/a byste službu?

Ano.	27	51 %
Spíše ano.	14	26 %
Nevím.	5	9 %
Spíše ne.	4	8 %
Ne	3	6 %
Ostatní	0	0 %

Službu by rozhodně využilo 27 respondentů (tj. **51 %**), tedy více než polovina. Spíše by službu využilo 14 respondentů (tj. **26 %**). Záporně se vyjádřilo 7 respondentů (**14 %**) – rozhodně by službu nevyužili 3 respondenti, spíše by ji nevyužili 4 respondenti). Zbývající respondenti (5, tj. 9 %) volili možnost *Nevím*.

Stejně jako předchozí položku, rozhodli jsme se tuto dále analyzovat dle doplňujícího slovního vyjádření respondentů.

U odpovědí Ano a Spíše ano:

„Ulehčilo by mi to, věděla bych, že dítěti **dávám to nejlepší** a třeba by mě dotyčný **nasměroval správným směrem** v případě, že dělám s dítětem chyby.“

„Ano, protože je student bude mít o problematice **větší přehled** a navíc to pro mě bude časové ulehčení.“

„Se studentem si můžeme lépe domluvit **individuální plán a rozvrh**. Navíc by šlo využít **nadstandardní služby – domácího prostředí**.“

„Pokud by dítě potřebovalo odborné vedení při vadě řeči, rozhodně ano.“

„Chtěla bych **umožnit praxi studentům**.“

„Předpoklad rychlejšího dosažení výsledku za kratší čas.“

„Mám dítě se středně těžkou vývojovou dysfázií a uvítal bych pro něj **pravidelné procvičování**, na logopedii se dostaneme jednou týdně, což je podle mě nedostatečné.“

„Studenti mají navíc **věkově blíže k dětem** a jsou určitým spojovacím článkem mezi rodiči a dětmi.“

„Protože dítě by při logop.cvičení více **respektovalo cizí osobu**, než-li matku či jiného rodinného příslušníka a myslím si, že by se tak rychleji dostavilo zlepšení výslovnosti.“

„Určitě ano, nedaří se nám pracovat tak, jak bychom měli. Dítě nechce spolupracovat, zuří, když má jít trénovat, má spoustu jiných zájmů. Třeba by ho nová **asistentka zaujala víc** – už kvůli zkušenostem.“

U odpovědí Ne a Spíše ne:

Často se opakovala odpověď, že logopedii *nepotřebují*, zatím *nepotřebují* nebo už *nepotřebují*. To je bohužel dáno faktem, že byl dotazník šířen internetovou cestou a vyplnit jej mohl kdokoli, cílová skupina je tak poměrně široká.

„Naštěstí se nás to netýká, ale doporučil bych známým.“

„V ranném věku svých dětí jsme navštěvovali logopedickou poradnu – troufnu si říci s úspěchem. Vzhledem k tomu, že jsem ještě dodělávala VŠ, tak někdy s dcerou šla k logopedce babička. Se synem (i když jsme stavěli dům a od 2 jeho let jsem už byla opět v práci) jsem

„Pokud by to bylo potřeba tak bych vůbec neváhal.“

„**Ušetřila bych nějaký čas**, a také odborník (student) naučí dítě lépe mluvit než já, já mohu být ten „hodný rodič“ co si s dítětem hraje =).“

„Ano, pokud by existovala možnost, že by student **docházel za dítětem domů**, ne v případě, že by dítě muselo docházet na nějaké určené místo – jednalo by se časovou zátěž při vyzvedávání a převážení dítěte na určené místo.“

„Nemám dítě s vadou řeči, ale pokud bych měla, určitě bych využila. Myslím, že student bude mít **víc informací** a větší možnost s dítětem pracovat. Navíc některé děti **lépe spolupracují s někým cizím**.“

„Je **přínosná a praktická**.“

„Využila, protože děti opravdu lépe spolupracují s třetí osobou.“

logopeda navštěvovala sama. Ale je možné že bych službu někdy využila.“

„Mám 2 děti a ani jedno na logopedii nechodilo, ale těm, kteří to potřebují by služba určitě pomohla.“

„Při závažnější vadě a bezradnosti bych se ale nebránila.“

U odpovědí Nevím:

„Já bych raději procvičovala s dítětem asi sama, i když nevím.“

„Kdyby dítě mělo hodně špatnou řeč, tak bych nad službou uvažovala.“

„Jsem v pozici, kdy **mám na dítě čas** a ráda se mu věnuji. Pokud bych byla

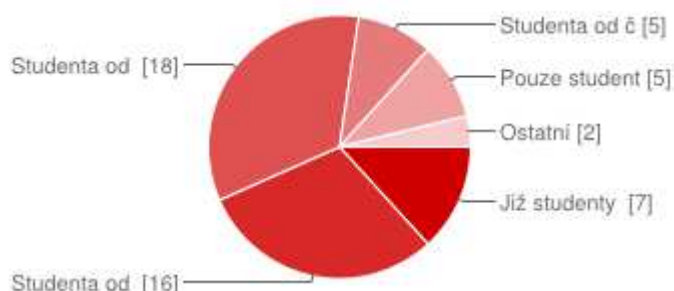
v opačné situaci, je pravděpodobné, že bych služby využila.“

„Pokud by mě donutily okolnosti, tak pro dítě ano.“

Následně jsme zjišťovali položkami 3 a 4 jaké jsou požadavky na studenta. Zda jsou rodiče ochotni akceptovat jak studenta logopedie tak učitelství a popřípadě ze kterého ročníku.

Položka č. 3 – Studenta kterého ročníku jste ochotni akceptovat?

Graf 21 – Studenta kterého ročníku – logopedie

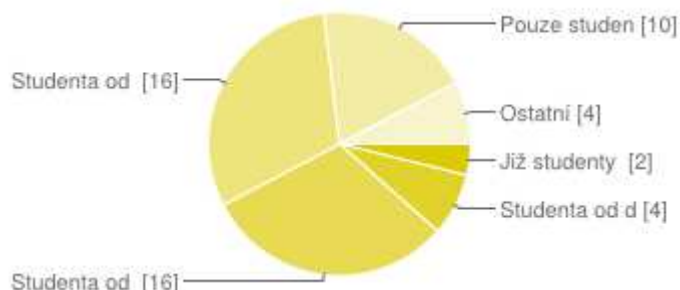

Tabulka 30 – Studenta kterého ročníku – logopedie?

Již studenty od prvního ročníku.	7	13 %
Studenta od druhého ročníku dále.	16	30 %
Studenta od třetího ročníku dále.	18	34 %
Studenta od čtvrtého ročníku dále.	5	9 %
Pouze studenta pátého (absolventského) ročníku.	5	9 %
Ostatní	2	4 %

Studenta již od prvního ročníku by akceptovalo 7 respondentů (tj. **13 %**). Přibližně stejně jsou respondenti ochotni akceptovat studenty druhého (16 osob, tj. **30 %**) a třetího ročníku (18 osob, tj. **34 %**). Shodný počet (5 osob, tj. **9 %**) respondentů volilo možnost *Student od čtvrtého ročníku* a *Pouze student pátého ročníku*. Dva respondenti volili možnost jinou. Jeden respondent uvedl, že by neakceptoval žádného studenta (v předchozích odpovědích se vyjadřoval záporně). Druhý pak doplnil volbu následujícím dodatkem: „*Spíš bych se rozhodovala podle chování a přístupu studenta, než podle ročníku, který studuje. Možná bych byla nedůvěřivá ke studentům prvního ročníku.*“

Graf 22 – Studenta, kterého ročníku – učitelství

Tabulka 31 – Studenta, kterého ročníku – učitelství?

Již studenty od prvního ročníku.	2	4 %
Studenta od druhého ročníku dále.	4	8 %
Studenta od třetího ročníku dále (začátek studia dle specializace)	16	31 %
Studenta od čtvrtého ročníku dále.	16	31 %
Pouze studenta pátého (absolventského) ročníku.	10	19 %
Ostatní	4	8 %

Co se týká studentů oboru učitelství (s volitelnou logopedií), posunula se preference většiny respondentů až za začátek studia dle specializace. Studenta prvního a druhého ročníku by tak akceptovalo dohromady pouze 6 respondentů (**12 %**). Studenty od třetího a od čtvrtého ročníku by pro spolupráci volilo shodně 16 respondentů (tj. **31 %**). Studenta pouze absolventského ročníku by i přes riziko menší časové flexibility volilo 10 respondentů (**19 %**). Čtyři respondenti (**8 %**) volili možnost jinou, přičemž dva respondenti uvedli, že by studenta učitelství neakceptovali, jeden respondent uvedl: „*Spíš bych se rozhodovala podle chování a přístupu studenta, než podle ročníku, který studuje. Možná bych byla nedůvěřivá ke studentům prvního ročníku.*“ A jeden respondent uvedl shodně jako v předchozí položce, že by neakceptoval žádného studenta.

Respondenti měli možnost tuto položku doplnit svým komentářem v poznámce. Tuto možnost využili pouze 4 respondenti:

„*Předpokládám, že když student, tak **pod dohledem** a kontrolou esumarizov (lektora/odborného zkušeného pracovníka).*“

„*Podle mého názoru by se k tomuto měl **vyjádřit odborník.***“

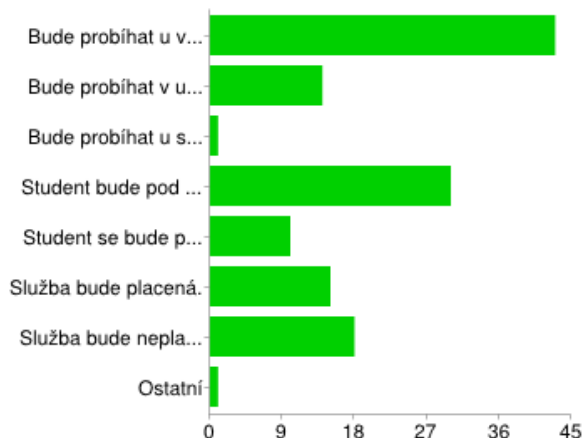
„*Bylo by dobré, aby student obou oborů měl za sebou **alespoň jeden rok praktické výuky** na škole.*“

„*Ne všichni prváci mají opravdu **zájem věnovat se logopedii** a učitelství, proto je lepší praxe až od druhého ročníku. Studenti mají také **lepší teoretické znalosti.***“

Položka č. 4 – Za jakých podmínek byste službu využili?

Obdobně jako v předchozí fázi výzkumu (mezi studenty, položka č. 12) jsme zařadili i možnost vyjádřit se, za jakých podmínek by se respondenti do služby zapojili, přičemž mohli opět volit více možností.

Graf 23 – Za jakých podmínek byste službu využil/a

Tabulka 32 – Podmínky, za kterých byste službu využil/a.

Bude probíhat u vás doma.	43	33 %
Bude probíhat v univerzitních prostorách.	14	11 %
Bude probíhat u studenta doma.	1	1 %
Student bude pod supervizí logopeda/odborníka z univerzity.	30	23 %
Student se bude připravovat sám bez supervize.	10	8 %
Služba bude placená.	15	11 %
Služba bude neplacená.	18	14 %
Ostatní	1	1 %

Dotazované osoby měly na výběr ze sedmi nabízených možností a jedné otevřené, mohly volit libovolný počet odpovědí a rovněž mohly libovolný počet odpovědí doplnit.

Nejvíce respondentů (celkem 44, tj. 33 %) uvedlo podmínku, aby *student docházel přímo k nim domů*. Na podkladu předchozích položek považujeme tuto volbu za logickou – pakliže rodiče berou tuto službu jako ulehčení v oblasti úspory času, je pochopitelné, že nechtějí dítě ještě několikrát týdně někam vozit.

Druhá nejčastěji volená (celkem 30 osob, tj. 23 %) byla podmínka, že *student bude pod supervizí*. Opět se nám tu tedy objevuje obdobný fenomén jako mezi studenty. Jak studenti, tak rodiče shodně cítí nutnost jisté supervize. Potvrzuje se nám tak potřeba tuto problematiku důsledně diskutovat na ÚSS i zjistit, zda by logopedi byli ochotni se určitou formou zapojit jako konzultanti/supervizoři. Zároveň jsme zařadili i možnost, že *student bude připravovat sám, tedy bez supervize*. Zaznamenali jsme 10 výběrů této možnosti (tj. 8 %), z toho shodně 5 respondentů volilo tuto možnost – přípravy samostatně – a 5 zvolilo zároveň podmínku supervize.

Na třetím místě co do četnosti voleb se objevuje opět předdefinovaná možnost – *Služba bude neplacená* (celkem 18 resp., 14 %). Ovšem hned v závěsu je negující možnost – *Služba bude placená* (15 resp., 11 %). Detailní analýzou odpovědí jsme zjistili, že 11 respondentů volilo pouze možnost neplacené služby, 9 respondentů volilo

pouze možnost placené služby a 7 respondentů pak vybralo obě možnosti. Konkrétní částku, kterou jsou respondenti ochotni platit jsme zjišťovali v položce č. 5.

Poměrně zajímavé pro nás bylo zjištění, že by rodiče respektovali i variantu služby probíhající v univerzitních prostorách. Tuto variantu vybralo 14 osob (tj. **11 %**). Opět jsme si detailnější analýzou zjistili, že pouze možnost služby v univerzitních prostorách volili jen 3 respondenti. Zbýlých 11 uvedlo zároveň i možnost realizace služby u nich doma. Vycházejí z tohoto vzorku, lze konstatovat, že naše služba by neměla nijak extrémně vytížit univerzitu v otázce využití jejích prostor. Jeden dotazovaný (**1 %**) uvedl, že by mohla služba probíhat i u studenta doma.

Možnost jinou pak volil rovněž jeden respondent (**1 %**). Uvedl, že by službu nevyužil za žádných podmínek.

Respondenti měli opět volitelnou možnost se k této položce vyjádřit v poznámce. Zde je uvádíme:

„Nevadil by mi **symbolický poplatek** za služby (např. 50 – 100 Kč za hodinu).“

„Ideálně **neplacená** samozřejmě. Ale i pokud by byla **finančně únosná**, pořád je to dobrá nabídka.“

„Je to jako praxe, která také není placená. Nebo jen za **symbolickou cenu**.“

„Kde by probíhalo doučování by záleželo na více věcech. Pokud by dítě **lépe pracovalo v cizím prostředí** je lepší ho vozit. Pokud to není technicky možné, uvítala bych studenta **u nás doma**. Pokud by služba nebyla příliš drahá, byla bych ochotna za ni i platit.“

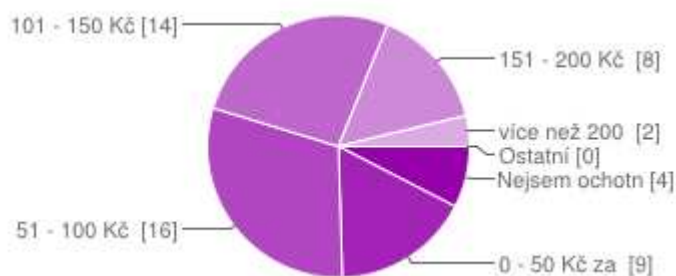
„Placení služby je otázka, pokud by ji pojišťovna nehradila a dítě bylo na tom hodně špatně a služba by byla potřeba a rodič to nezvládl sám, měl by si připlatit – pokud by měl z čeho, u **sociálních případů** nevím...z čeho by to platili.“

„Asi bych na začátku **chtěla být u toho**, nebo aby u cvičení byl logoped/odborník z univerzity. Až bych se přesvědčila o schopnostech studenta, **dozor bych nepožadovala**. U studenta doma (na koleji) bych služby nevyužila.“

Následující položka analyzuje, jakou nejvyšší částku jsou ochotni respondenti za naši službu studentovi zaplatit.

Položka č. 5 – Jste ochotni za službu platit?

Graf 24 – Jste ochotni za službu platit?

Tabulka 33 – Jste ochotni za službu platit?

Nejsem ochotný/á za službu platit.	4	8 %
0 – 50 Kč za návštěvu.	9	17 %
51 – 100 Kč za návštěvu.	16	30 %
101 – 150 Kč za návštěvu	14	26 %
151 – 200 Kč za návštěvu.	8	15 %
více než 200 Kč za návštěvu.	2	4 %
Ostatní	0	0 %

Nejčastější uváděná částka byla *51 – 100 Kč za návštěvu*, tuto variantu volilo 16 respondentů (tj. **30 %**). O něco více, tedy *101 – 150 Kč* by zaplatilo 14 respondentů (tj. **26 %**). Četnost volby právě v tomto cenovém rozpětí si vysvětlujeme tím, že taková částka bývá typická pro chůvy i pro agentury nabízející například hlídání dětí, doučování (např. Agentura Motýlek, Agentura Romana, Paloma, Společnost Tetičky aj.). Rodiče jsou tak pravděpodobně zvyklí pohybovat se přibližně v této cenové hladině za individuální služby pro dítě.

Větší částku, tedy *151 – 200 Kč*, by zaplatilo 8 respondentů (tj. **15 %**). Více než *200 Kč* by zaplatili 2 respondenti (tj. **4 %**). Naopak méně než *50 Kč* za návštěvu je ochotno zaplatit 9 respondentů (**17 %**)

Čtyři dotazovaní (**8 %**) uvedli, že nejsou ochotni za službu platit.

Respondenti opět nepovinně doplňovali svůj postoj k této položce v poznámce:

*„Vzhledem k tomu, že **student praxi potřebuje** k dokončení studia a čas a příprava je součástí studia brala bych v úvahu náklady na dopravu.“* (resp. volil možnost 0 – 50 Kč)

*„Samozřejmě záleží, **jak dlouho** se student bude dítěti věnovat.“* (resp. volil možnost 51 – 100 Kč)

„Studium, příprava a materiály se mu hodí ke studiu a je to v jeho profesionálním zájmu.“ (resp. volil možnost 51 – 100 Kč)

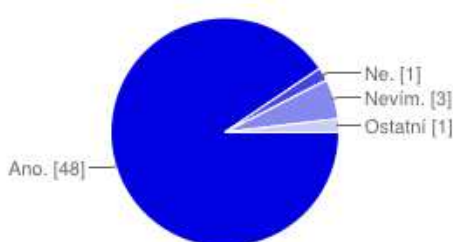
*„Odvíjí se od **frekvence návštěv**, doby trvání jedné návštěvy a také doby **trvání celkové spolupráce**.“* (resp. volil možnost 101 – 150 Kč)

*„Je otázkou **jak častá by návštěva byla**, pokud třeba 1x za měsíc, tak třeba i 100 Kč.“* (resp. volil možnost 0 – 50 Kč)

Jako druhou nejčastější podmínku pro zapojení do služby uváděli studenti *Budu moci využívat informace pro své seminární práce (logopedické zkoušky, testy...)*. Považovali jsme tedy za důležité zjistit, zda by rodiče byli ochotni tyto informace poskytnout – analyzujeme v následující položce.

Položka č. 6 – Poskytnete studentovi možnost získávat údaje pro seminární práce?

Graf 25 – Poskytnete údaje?

Tabulka 34 – Poskytnete údaje?

Ano.	48	91 %
Ne.	1	2 %
Nevím.	3	6 %
Ostatní	1	2 %

Významná většina dotazovaných (celkem 48, tj. **91 %**) uvedla, že jsou ochotni studentovi takové údaje poskytnout, což je pro nás velmi pozitivní zjištění. Tři respondenti (**6 %**) volili možnost *Nevím*, pouze 1 respondent (**2 %**) takovou možnost zcela zamítl. Jeden respondent (**2 %**) zvolil možnost jinou s vysvětlením, že má děti již starší.

Možnost vyjádřit se v poznámce pak využili tři dotazovaní:

*„Ano, pokud bude **chráněnou soukromí dítěte i celé rodiny**. Údaje ke zveřejnění bych chtěla jako matka dítěte vždy před publikováním vidět.“*

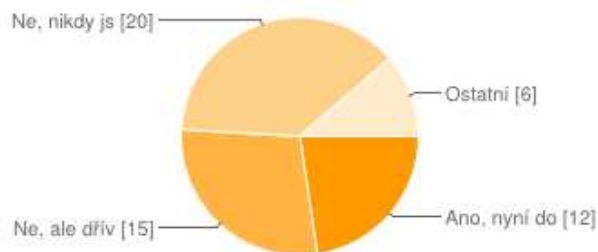
*„Rozhodovala bych se **podle konkrétního studenta**, podle údajů, které by požadoval, podle tématu seminární práce.“*

*„Odvíjí se od situace, **jak si se studentem/studentkou porozumím**. Zda mi bude „sedět“.“*

Poslední dvě položky jsme zařadili spíše pro vlastní orientaci. Zjišťovali jsme, zda respondenti dochází na logopedii (a mají tedy s logopedií jisté zkušenosti) a dále pak okres, ve kterém bydlí.

Položka č. 7 – Dochází vaše dítě k logopedovi?

Graf 26 – Docházíte k logopedovi?

Tabulka 35 – Docházíte k logopedovi?

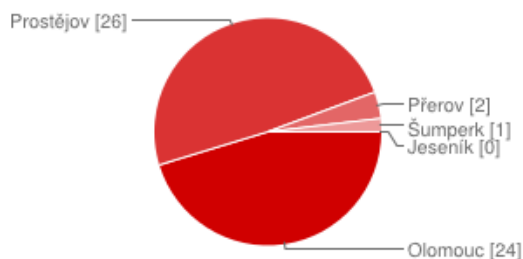
Ano, nyní docházíme.	12	23 %
Ne, ale dříve jsme chodívali.	15	28 %
Ne, nikdy jsme nedocházeli.	20	38 %
Ostatní	6	11 %

Z celkového počtu 53 respondentů aktuálně na logopedii dochází 12 (tj. **23 %**) a dříve docházelo 15 (tj. **28 %**). K logopedovi nikdy nechodilo 20 respondentů (tj. **38 %**), přesto cítili potřebu se k naší problematice vyjádřit, což nás příjemně

překvapilo. Jinou možnost zvolilo 6 osob (11 %). Povětšinou doplnili komentář, že ještě nemají děti. Jeden respondent uvedl „Dítě zatím nemá ještě ani rok, teprve uvidíme, co nás čeká.“ A jeden „Kdysi jsem logopeda navštěvoval sám.“

Položka č. 8 – Z jakého okresu pocházíte?

Graf 27 – Okres.

Tabulka 36 – Okres.

Olomouc	24	45 %
Prostějov	26	49 %
Přerov	2	4 %
Šumperk	1	2 %
Jeseník	0	0 %

K našemu výzkumu se nejčastěji vyjadřovali obyvatelé okresu *Prostějov* (celkem 24, tj. 49 %), v závěsu s obyvateli okresu *Olomouc* (24, tj. 45 %). Nepoměrně méně respondentů jsme získali z okresů *Přerov* (2, tj. 4 %) a *Šumperk* (pouze 1, tj. 2 %). Z nejsevernějšího okresu Olomouckého kraje – okresu *Jeseník* – jsme nezískali žádný vyplněný dotazník. U posledně zmiňovaného Jesenicka si tento fakt vysvětlujeme velkou vzdáleností od Olomouce. Počet dotazníků ze *esumari* a zejména z *Přerovska* hodnotíme jako nedostatečný. V případě realizace naší služby by bylo vhodné zacílit zesílenou pozornost v oblasti propagace právě i do těchto oblastí.

Na závěr našeho interaktivního dotazníku měli respondenti možnost připsat jakékoliv další náměty a připomínky. Zde je uvádíme:

„Děkuji za super návrh, jen doufám, že bude do budoucna tento návrh realizován. Plně ho vítám! Tak hodně štěstí při obhajobě!!!!“

„Dobrý nápad, realizaci bych uvítal.“

„Ráda bych se se studenty setkala před „přidělením“ k dítěti.“

„V každém školském zařízení by měl povinně pracovat odborník – logoped a student – logoped by zde vykonával praxi, která by byla nejlépe spjatá s pozorováním vývoje dítěte a zkoumáním prostředí, v němž nejvíce času prožívá, ovlivňuje ho. Bylo by to snad přínosnější, než se uzavírat jen v poradnách.“

„Přeji neutuchající elán, který je vždy potřeba při zkoušení nových cest.“

„Jednu připomínku mám, není to na logopeda, bylo by fajn, ale asi ve dvojicích a trojicích zařídit výuku češtiny pro cikány, určitě by se lépe zařadili do naší společnosti a pochopili by, že pracovat se musí, že soc.dávky řev a tzv. diskriminace z jejich pohledu není řešení.“

„Myslím, že se jedná o velmi dobrý nápad, který by mnozí rodiče uvítali. Sami kolikrát nevím, jak s dítětem pracovat.“

„Váš výzkum se mi líbí.“

„Jeví se mi to jako dobrý nápad, ke kterému nemám připomínky.“

5.5 Závěr

Počet získaných dat z této části výzkumu vnímáme jako poměrně uspokojivý. Dovolíme si tedy na jejich základě vyhodnotit předem formulované cíle a zodpovědět otázky. Hlavním výzkumným cílem této fáze bylo

- Zjistit, jaký je postoj rodičů (resp. veřejnosti) k námi navrhované aktivitě.

Domníváme se, že cíl se podařilo naplnit a vzhledem k získanému vysokému číslu kladných odpovědí (celkem 94 %) si dovoluujeme konstatovat, že postoj rodičů k námi navrhované aktivitě je skutečně *velmi kladný*.

Můžeme odpovědět i na hlavní výzkumné otázky a sice:

- o Je postoj rodičů (resp. veřejnosti) k námi navrhované aktivitě kladný?

Na tuto otázku jsme získaly odpověď zejména položkou č. 1 a rozbořením doplňujícího slovního vyjádření k této položce. Odpovídáme tedy – ano, postoj rodičů, resp. veřejnosti k námi navrhované aktivitě je téměř zcela kladný.

- o Jsou rodiče (resp. veřejnost) ochotní se do této služby aktivně zapojit?

Otázku nám zodpovídá zejména položka č. 2 a přidružené slovní doplnění. Na základě získaných dat (77 % kladných odpovědí, tj. *ano* a *spíše ano*) můžeme konstatovat, že rodiče skutečně jsou ochotni se do naší služby aktivně zapojit.

Nyní se pokusme vyhodnotit také dílčí cíle a z nich vyplývající otázky. První dílčí cíl byl:

- Zjistit, od kterého studijního ročníku by rodiče (resp. veřejnost) přijali studenta k individuální podpoře komunikační schopnosti.

Tento dílčí cíl se nám podařilo naplnit získáním dostatečného počtu odpovědí zejména na položku č. 3. Zjistili jsme, že v případě studentů oboru logopedie by veřejnost přijala nejraději studenty až od třetího ročníku, jen o něco méně preferencí získal student ročníku druhého. V případě studentů oboru učitelství pak zaznamenáváme shodný počet preferenčních voleb pro studenty od třetího a od čtvrtého ročníku. Domníváme se, že v tomto případě rodiče ovlivnil fakt, že studenti od třetího ročníku již volí příslušnou specializaci. Můžeme tak odpovědět na související dílčí otázku:

- o Jsou rodiče (resp. veřejnost) ochotni přijmout studenty již od prvního ročníku?

Rodiče *spíše nejsou ochotni* přijmout studenty již od prvního ročníku.

Druhým dílčím cílem bylo:

- Zjistit, za jakých podmínek by se rodiče (resp. veřejnost) do služby zapojili.

Cíl jsme splnili zejména díky položce č. 4. s možností volby námi předdefinovaných eventualit a prostorem pro dopsání vlastních požadavků. Můžeme odpovědět na dílčí otázku:

- o Za jakých podmínek jsou rodiče (resp. veřejnost) ochotni se do služby zapojit?

Rodiče jsou ochotni se do služby zapojit zejména bude-li probíhat v jejich domácím prostředí a bude-li student pod nějakou formou supervize.

S podmínkami služby souvisí i následující dílčí cíl:

- Zjistit, zda jsou rodiče (resp. veřejnost) ochotni za službu platit a jakou nejvyšší částku.

Tento jsme splnili díky zařazení položek 4 a 5. Tak jsme zjistili, že rodiče mírně *preferují neplacenou formu* (18 odpovědí) oproti placené (15 odpovědí) a nejčastěji jsou ochotni zaplatit *51 – 150 Kč za návštěvu* (v tomto rozmezí se pohybovalo 56 % odpovědí).

- o Jsou rodiče (resp. veřejnost) za službu platit?

Přestože v položce č. 4 volilo placenou formu pouze 15 dotazovaných, v položce č. 5 uvedlo 49 některou z nabízených částek a pouze 4 respondenti volili možnost *Nejsem ochotný/á za službu platit*. Domníváme se, že na tuto otázku tedy můžeme odpovědět, že rodiče sice preferují neplacenou formu, ale i v případě placené formy jsou ochotni se zapojit a za službu platit.

Poslední dílčí cíl:

- Zjistit, zda jsou rodiče (resp. veřejnost) ochotni poskytovat studentovi údaje pro jeho seminární práce.

Domníváme se, že i tento cíl se nám podařilo naplnit, a sice zejména díky položce č. 6. Výsledek nás velice potěšil, 91 % respondentů totiž odpovědělo kladně. Můžeme tak zodpovědět i poslední dílčí otázku:

o Budou rodiče (resp. veřejnost) poskytovat údaje pro seminární práce studentů?

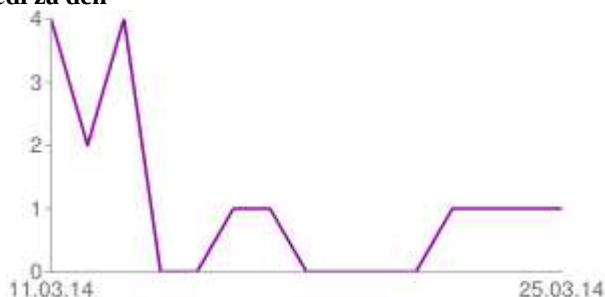
Ano, na základě získaných dat můžeme konstatovat, že rodiče budou studentům poskytovat údaje pro jejich seminární práce.

6 Dotazníkové šetření mezi logopedy v Olomouckém kraji

6.1 Realizace výzkumu

Výzkum byl realizován v březnu 2014 (viz graf 28), přičemž nejvíce odpovědí jsme získali na počátku (hned po rozeslání).

Graf 28 – Počet odpovědí za den

Cílovou skupinou byli logopedi a kliničtí logopedi v Olomouckém kraji. Kontakty jsme získali prostřednictvím volně dostupné databáze na webových stránkách *Asociace klinických logopedů* a dalším internetovým průzkumem (SPC logopedická v Olomouckém kraji, webové stránky logopedů apod.). Celkem jsme získali 51 kontaktů. Víme, že logopedi nejen v Olomouckém kraji jsou zaplavováni e-mailovými výzkumy, proto jsme se rozhodli pro prvotní telefonický kontakt z důvodu zdvořilostního (dotaz, zda vůbec můžeme zaslat náš dotazník na jejich e-mail) a také proto, abychom si zajistili o něco větší pozornost. Telefonicky se nám podařilo úspěšně spojit s 25 logopedy, přičemž tři si výslovně nepřáli participovat na našem výzkumu, 22 svolilo alespoň k přijetí dotazníku. Dalších 20 kontaktů, které se nám nepodařilo ani opakovaně telefonicky zastihnout (např. neaktuální telefonní kontakt) jsme tedy ve druhé vlně obeslali alespoň elektronicky. Ostatní e-mailové adresy nebyly aktuální (nebo byly přeplněné) a dotazník se proto nepodařilo doručit.

6.2 Metodologie výzkumu

Hlavní výzkumnou metodou byl opět interaktivní dotazník vytvořený za pomoci bezplatné veřejně dostupné služby *Disk* od společnosti *esuma*. Respondenti získali prostřednictvím e-mailu odkaz, který je nasměroval na formulář. Zde pak opět „klikáním“ označovali odpovědi, popřípadě vepisovali komentáře. Obzvláště u této

skupiny respondentů jsme předpokládali, že bude tato časově maximálně nenáročná forma kvitována s povděkem.

Snažili jsme se opět respektovat požadavky na jasnost, srozumitelnost položek, vyhnout se otázkám sugestivního charakteru a zařadit co nejmenší množství položek (s ohledem na časovou náročnost dotazníku) zjišťujících jen nezbytně nutné údaje. Díky výhodám služby *Disk* jsme mohli znovu zvolit přátelský atraktivní design dotazníku (příloha č. 4).

Dotazník byl opět nejprve uveden úvodním textem, který respondenty informoval o základních faktech (k čemu dotazník slouží, jak dlouho bude trvat vyplňování...) a připojili jsme opět i stručný nástin služby.

Následovala semistrukturovaná položka, která zjišťovala, zda by respondenti zřízení této služby uvítali. Analogicky s obdobnými položkami v předchozích dotaznících měli dotazovaní na výběr z možností *Ano*, *Spíše ano*, *Nevím*, *Spíše ne* a *Ne* plus otevřenou otázku *Jiné*. K této položce jsme připojili i čtyři grafy získané předchozím výzkumem viz obr. 5.

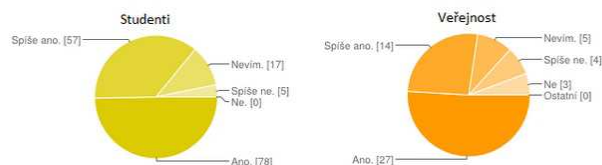
Obrázek 5 – Sdělení zájmu studentů a rodičů o zřízení služby v dotazníku pro logopedy

Zájem studentů a rodičů o službu

Uvítali byste tuto službu?

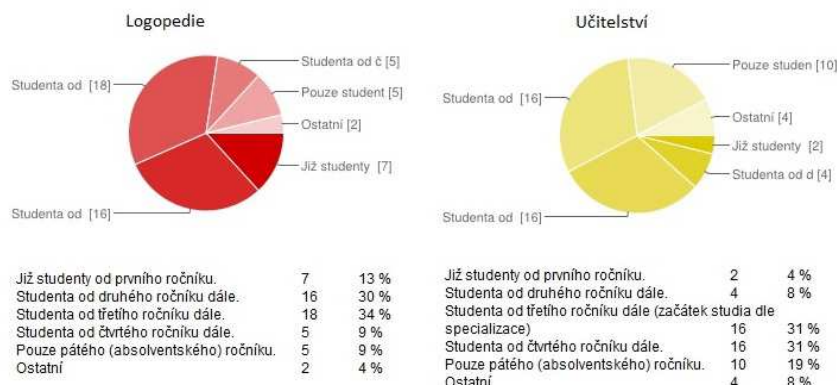
Využili byste tuto službu?

Dále jsme, stejně jako v dotazníku pro veřejnost, zařadili semistrukturovanou položku, která zjišťovala, od kterého ročníku by se, dle názoru logopedů, měl student do služby zapojit. Položka byla opět rozdělena na možnost vyjádření se ke studentovi *logopedie* a studentovi *učitelství* zvlášť. I zde jsme připojili názor rodičů formou grafu.

Obrázek 6 – Sdělení názoru rodičů na studenta dle studovaného ročníku

Studenta kterého ročníku jsou ochotni akceptovat rodiče

Bylo pro nás dále důležité zjistit, zda by logopedi byli ochotni naši službu podpořit. Zařadili jsme tedy semistrukturovanou položku s touto otázkou a možnostmi *Ano, Spíše ano, Nevím, Spíše ne, Ne* a *Jiné* s možností vyjádření jiného názoru.

Následně jsme zařadili čtvrtou výčtovou položku, kterou jsme chtěli zjistit, jakým způsobem by logopedi naši aktivitu podpořili. Předdefinovali jsme 6 možností a připojili možnost doplnit i libovolný vlastní způsob podpory. Námi předdefinované možnosti byly *Umístění našich letáčků do čekárny, Umístění informace o službě na Vaše webové stránky, Aktivní předání informace o službě klientům (přímo v ordinaci; předání kontaktu; informace, že služba existuje atp.), Jednorázová individuální konzultace pro studenta zapojeného do služby (telefonická, e-mailová, osobní), Pravidelné konzultace pro studenta zapojeného do služby (telefonická, e-mailová, osobní)* a *Nejsem ochotný/á službu podpořit ani aktivně ani pasivně*.

Dále jsme zařadili položku zjišťující, jakou formu kompenzace/odměny by respondenti v případě spolupráce volili. Na výběr jsme dali možnost *Finanční odměna* a *Jiné* s prostorem pro vyjádření názoru.

Následně jsme chtěli analyzovat, v jakém finančním rozpětí by se odměna za jednotlivé formy podpory měla pohybovat. Zařadili jsme přehlednou tabulku (obr. Č. 7) se čtyřmi předdefinovanými formami spolupráce a možnostmi *0 Kč, do 50 Kč, 51 – 80 Kč, 81 – 100 Kč, 101 – 120 Kč, 121 – 150 Kč, 151 – 200 Kč, více než 200 Kč, Dle dohody, Jiné* a *Tuto formu nechci poskytnout*.

Obrázek 7 – Položka zjišťující finanční rozpětí požadované odměny

	0 Kč	do 50 Kč/hod	51 - 80 Kč/hod	81 - 100 Kč/hod	101 - 120 Kč/hod	121 - 150 Kč/hod	151 - 200 Kč/hod	více než 200 Kč/hod	Dle dohody	Jiné (uveďte prosím v poznámce)	Tuto formu nechci poskytnout
Jednorázová konzultace (e-mail, telefon)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jednorázová konzultace (osobní)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Konzultace nepravidelné	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Konzultace pravidelné	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Poslední (šestá) výčtová položka pak byla vytvořena pro zjištění typu NKS, pro který by respondenti službu doporučili. Možnosti byly – *Opožděný vývoj řeči, Vývojová dysfázie, Afázie, Mutismus, Dyslalie, Dysartrie, Rinolalie, Palatolalie, Balbuties – kockavost, Tumultus sermonis – breptavost, Poruchy hlasu, Symptomatické poruchy řeči, Poruchy polykání, Specifické poruchy učení* a možnost *Jiné*.

Každá z položek byla doplněna prostorem pro nepovinnou poznámku, čímž jsme zajistili respondentům možnost se přímo vyjadřovat ke každé otázce zvlášť.

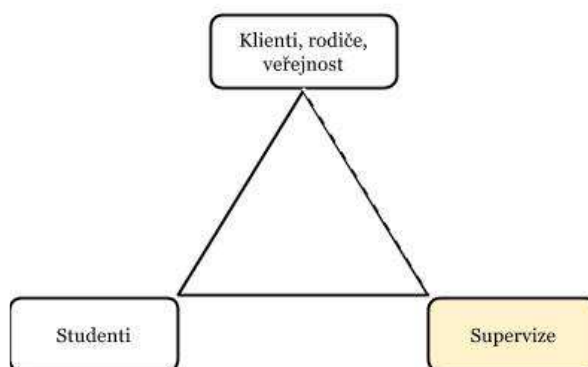
Dotazník byl zakončen prostorem pro jakékoliv další náměty a připomínky a zařadili jsme i možnost připojit e-mailovou adresu (přestože byl dotazník primárně anonymní), pro případné dohledání kontaktu se zájmem o spolupráci.

6.3 Formulace výzkumného problému a výzkumné otázky

Provést výzkumné šetření mezi logopedy (resp. klinickými logopedy), a zjistit tak jejich názor na námi navrhovanou aktivitu, jsme se rozhodli již při počáteční diskuzi o tomto tématu. Ovšem potvrzení nezbytnosti jeho realizace nám přinesly předchozí dvě fáze šetření mezi studenty a rodiči resp. veřejností.

Jak **studenti** (100 hlasů pro podmínku *Budu pod supervizí logopeda/odborníka*), tak **rodiče** (30 hlasů pro podmínku *Student bude pod supervizí logopeda/odborníka z univerzity*) vyslovili názor, že by bylo vhodné, aby se k problematice vyjádřil odborník a případně, že by vítali možnost supervize (i) ze strany logopedů.

Obrázek 8 – Logopedi jako možná supervize

Definice pojmu *student* a *služba* opět ponecháváme stejnou jako v případě kapitoly 4 a 5.

Logopedem rozumíme absolventa magisterského studia speciální pedagogiky se zaměřením na logopedii a surdopedii působícího v Olomouckém kraji bez specifikace rezortu. *Klinickým logopedem* je pak absolvent magisterského studia speciální pedagogiky se zaměřením na logopedii a surdopedii a atestační zkouškou z oboru Klinická logopedie působící v Olomouckém kraji. V analýze používáme těchto označení zvlášť, nebo jen pojmu *logopedi*, máme však na mysli celou skupinu respondentů bez specifikace.

Vycházejí z vlastních rámcově vytyčených cílů a dat získaných předchozími dvěma fázemi výzkumu formulujeme tedy následující cíle a otázky pro tuto výzkumnou fázi:

Hlavní výzkumný cíl této fáze:

- Zjistit, jaký je postoj logopedů (resp. klinických logopedů) k námi navrhované aktivitě.

Vyplývající hlavní výzkumné otázky:

- o Je postoj logopedů (resp.klinických logopedů) k námi navrhované aktivitě kladný?
- o Jsou logopedi (resp. kliničtí logopedi) ochotní naši aktivitu podpořit?

Dílčí cíle:

- Zjistit, od kterého studijního ročníku by logopedi (resp.kliničtí logopedi) doporučili studenta k individuální podpoře komunikační schopnosti.
- Zjistit, jakým způsobem by logopedi (resp. kliničtí logopedi) naši aktivitu podpořili.

- Zjistit, jakou formu kompenzace by logopedi (resp. kliničtí logopedi) v případě spolupráce volili.
- Zjistit, u jakých typů NKS by logopedi (resp. kliničtí logopedi) službu doporučili.

Vyplývající dílčí otázky:

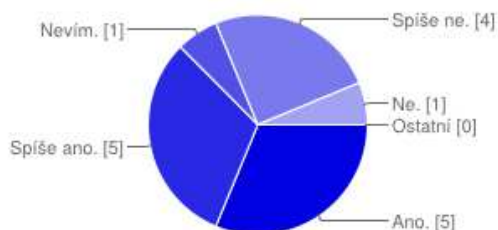
- o Jsou logopedi (resp. kliničtí logopedi) ochotni přijmout studenty již od prvního ročníku?
- o Jakým způsobem by logopedi (resp. kliničtí logopedi) naši aktivitu podpořili?
- o Jakou formu kompenzace by logopedi (resp. kliničtí logopedi) v případě spolupráce volili?
- o U jakých typů NKS by logopedi (resp. kliničtí logopedi) službu doporučili.

6.4 Analýza výsledků

Nyní již k samotné analýze výsledků této poslední fáze výzkumného šetření. První položkou, navazující na vysvětlující úvod, jsme se pokoušeli zjistit, zda by logopedi zřízení služby uvítali.

Položka č. 1 – Uvítal/a byste zřízení této služby?

Graf 29 – Uvítal/a byste zřízení služby

Tabulka 37 – Uvítal/a byste zřízení služby

Ano.	5	31 %
Spíše ano.	5	31 %
Nevím.	1	6 %
Spíše ne.	4	25 %
Ne.	1	6 %
Ostatní	0	0 %

Jak již bylo uvedeno, celkově jsme získali odpovědi od 16 respondentů. Shodně 5 respondentů (31 %) volilo možnost *Ano* i *Spíše ano*. Což pro nás bylo poměrně potěšujícím zjištěním, jelikož jsme předpokládali, že zde bude tendence spíše negativní. Odpověď *Spíše ne* volili 4 respondenti (25 %) a zcela zápornou odpověď *Ne* a neutrální *Nevím* pak volil shodně jeden respondent (6 %). K této položce jsme ve shodě s předchozími fázemi výzkumu připojili prostor ke slovnímu hodnocení. Zde je uvádíme:

„U některých diagnóz je to určitě výhodné – častější kontakt klienta s terapeutickým týmem, práce v domácím prostředí....“

„Spolupráce studenta – logopeda – rodinného příslušníka velmi přínosná

zvláště, je-li klient nemobilní a logoped je nucen docházet za klientem domů ... častější intervence než v ambulanci.“

„Ano, ano, ano.....ve vybraných případech by spolupráce informovaného

studenta logopedie **napomohla efektivitě terapie některých klientů.**“

„Pracuji s dospělými pacienty v OLÚ (diagnózy afázie, dysartrie...), po propuštění do domácí péče tito lidé **často nejsou schopni pokračovat v péči** vzhledem k motorickému deficitu. Kdyby **mohl student docházet do domu**, určitě by to pacienti uvítali.“

„Důvody jsou už vlastně vypsány v úvodním dopise, dalším plusem může být časově **intenzivnější spolupráce** studenta s klientem, možná větší osobní zainteresovanost studenta....“

„Student měl by **pracovat pod supervizí** klinického logopeda, v současné době pro tuto službu nejsou podmínky. Student se může pohybovat v zdravotnickém zařízení jako stážista a nebo při výkonu souvislé praxe.“

„Je vyřešeno, kdy by logoped studenta instruoval? Byl by přítomen terapii daných klientů (problém časový- 3 subjekty se musí shodnou na jednom čase) nebo by ho logoped instruoval ve svém volném čase (času bez klientů v rámci ordinačních hodin je velice poskrovnu)?

„Rodinní příslušníci, hlavně u dospělých pacientů, mnohdy **neovládají** z časových důvodů péči o logopedického pacienta.“

„Je přehrášl logopedů, kteří nemají možnost realizace, **student není oprávněn** provádět výkony, to ostatně dle aktuálních zákonů ani odborný logoped bez atestace.“

„Pozitiva vidím hlavně v **získávání praktických zkušeností** u studentů, pro klienty zvláštní přínos nevidím (velký zájem ze strany veřejnosti vnímám ponejvíce jako snahu rodičů **přesouvat zodpovědnost za své dítě na někoho jiného**) a konečně logopedovi to neulehčí vůbec nic – namísto vlastní práce metodicky vede studenta, což je časově i jinak stejně náročné, ne-li dokonce více.

„Nabídka pomoci rodinám **s těžšími diagnózami**, zprostředkování informací rodině, **vhodný spojovací článek** mezi rodinou, školským či jiným zařízením a klinickým logopedem. Služba **nesmí suplovat práci logopeda!**“

„Chybí supervize!!!!“

„Z nástinu není zřejmé, co má tato služba obnášet.“

„Vytíženost logopedických ambulancí.“

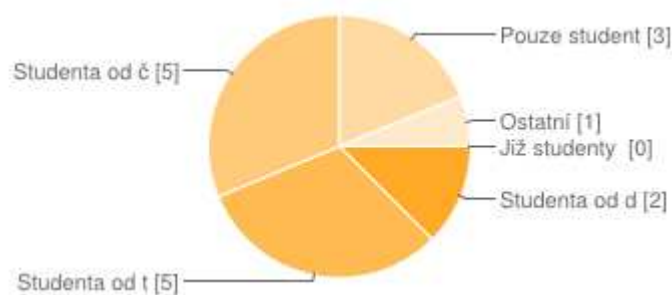
„Za pokus to stojí. Zatím jsem o tom neuvažoval.“

„Studenti logopedie tak mohou získat **praktické zkušenosti.**“

Následující položka č. 2 byla konstruována obdobně jako v dotazníku pro veřejnost a pokoušeli jsme se jí zjistit, od kterého ročníku je podle logopedů vhodné studenta do takové aktivity zařadit.

Položka č. 2 – Studenta kterého ročníku jste v rámci služby ochotni akceptovat?

Graf 30 – Studenta kterého ročníku – logopedie

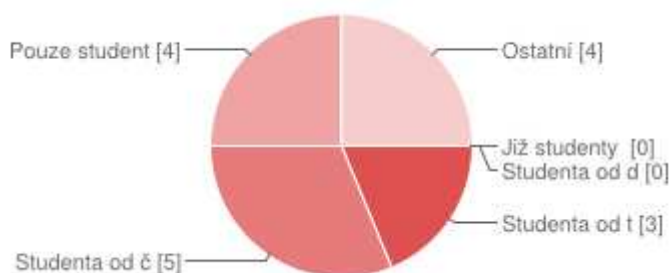

Tabulka 38 – Studenta kterého ročníku – logopedie

Již studenty prvního ročníku.	0	0 %
Studenta od druhého ročníku dále.	2	13 %
Studenta od třetího ročníku dále.	5	31 %
Studenta od čtvrtého ročníku dále.	5	31 %
Pouze studenta pátého (absolventského) ročníku.	3	19 %
Ostatní	1	6 %

V případě studentů oboru *logopedie* jsme zaznamenali shodně 5 odpovědí (**31 %**) pro studenty od třetího a od čtvrtého ročníku dále, což je ještě o jeden ročník výše než preference uvedená rodiči. Druhá nejčtenější volba byla *Pouze student pátého ročníku* (celkem 3 respondenti, tj. **19 %**). Dva respondenti (**13 %**) by byli ochotni akceptovat i studenta druhého ročníku. Jeden dotazovaný (**6 %**) pak vyjádřil svůj názor volbou jinou s doplněním, že by akceptoval „studenta, který by vyhověl požadavkům zadavatele služby.“

Graf 31 – Studenta kterého ročníku – učitelství

Tabulka 39 – Studenta kterého ročníku – učitelství

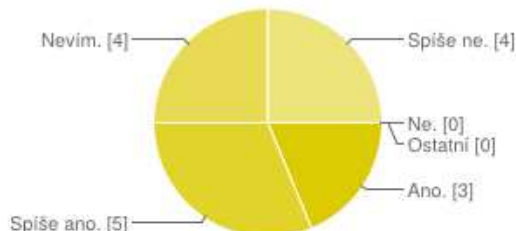
Již studenty prvního ročníku.	0	0 %
Studenta od druhého ročníku dále.	0	0 %
Studenta od třetího ročníku dále (začátek studia dle specializace).	3	19 %
Studenta od čtvrtého ročníku dále.	5	31 %
Pouze studenta pátého (absolventského) ročníku.	4	25 %
Ostatní	4	25 %

U studentů oboru *učitelství* nezaznamenáváme žádnou volbu akceptující studenty prvního a druhého ročníku (tj. bez zvolené specializace). Nejvíce preferencí (celkem 5, tj. **31 %**) získává *Student od čtvrtého ročníku dále*, což je opět o ročník více než udávali rodiče. O jednu volbu méně (celkem 4, tj. **25 %**) registrujeme u možnosti *Pouze studenta pátého ročníku* a shodně i u volby jiné. Zde pak jeden respondent uvedl stejné vysvětlení jako výše, tedy „studenta, který by vyhověl požadavkům zadavatele služby.“, dva respondenti uvedli, pouze „žádného“ a jeden respondent pak dodal vysvětlení „žádného, logopedie nemůže být probírána tolik do hloubky jako u studenta jednooborového.“. Tři respondenti (tj. **19 %**) by pak akceptovali studenty již od třetího ročníku.

Třetí položka zjišťovala, zda by logopedi a kliničtí logopedi byli ochotni naši službu (jakkoli) podpořit.

Položka č. 3 – Jste ochotný/á naši službu podpořit?

Graf 32 – Jste ochotni službu podpořit?

Tabulka 40 – Jste ochotni službu podpořit?

Ano.	3	19 %
Spiše ano.	5	31 %
Nevím.	4	25 %
Spiše ne.	4	25 %
Ne.	0	0 %
Ostatní	0	0 %

Nejvíce respondentů (celkem 5, tj. **31 %**) volilo možnost *Spiše ano*. Na druhém místě v četnosti odpovědí (celkem 4, tj. **25 %**) nacházíme volbu *Spiše ne* a *Nevím* a konečně 3 (**19 %**) respondenti volili možnost *Ano*. Toto je pro nás celkem pozitivní a velmi důležité zjištění – prvotně je dobré, že vůbec existují logopedi, kteří by byli ochotni nás podpořit, dokonce 50 % logopedů odpovídalo kladně; dále nezaznamenáváme žádnou zcela negativní volbu a celá čtvrtina logopedů si není jistá, což jistě je prostor pro případnou propagaci.

Logicky jsme tak chtěli vědět, *jakým způsobem* by nás logopedi byli ochotni podpořit, což tedy zjišťuje položka č. 4.

Položka č. 4 – Jakým způsobem jste ochotný/á službu podporovat?

Graf 33 – Jakým způsobem jste ochotni službu podpořit?

Tabulka 41 – Jakým způsobem jste ochotni službu podpořit?

Umístění našich letáčků do čekárny.	6	23 %
Umístění informace o službě na Vaše webové stránky.	1	4 %
Aktivní předání informace o službě klientům (přímo v ordinaci; předání kontaktu; informace, že služba existuje atp.)	11	42 %
Jednorázová individuální konzultace pro studenta zapojeného do služby (telefonická, e-mailová, osobní)	1	4 %
Pravidelné konzultace pro studenta zapojeného do služby (telefonická, e-mailová, osobní).	3	12 %
Nejsom ochotný/á službu podpořit ani aktivně ani pasivně.	3	12 %
Ostatní	1	4 %

Podobně jako u obdobně konstruovaných otázek v předchozích dotaznících i zde vybírali respondenti nejčastěji z předdefinovaných voleb. Nejvíce označovanou možností (celkem 11, tj. **42 %**) bylo *Aktivní předání informace o službě klientům* (přímo v ordinaci...). Což je pro nás nesmírně pozitivní zjištění – logopedi jsou ochotni klienty informovat o naší aktivitě přímo i v rámci svého omezeného času v ordinaci. Druhou nejčastěji (celkem 6, tj. **23 %**) uváděnou formou podpory bylo *Umístění našich letáčku do čekárny*. Pouze jeden respondent (**4 %**) by svolil k jednorázovým konzultacím. Tři respondenti (**12 %**) uvedli, že jsou ochotni poskytnout svůj čas studentům pro pravidelné konzultace (telefonicky, e-mailem či osobně), ovšem stejný počet respondentů uvedlo, že není ochotno službu podpořit službu ani aktivně ani pasivně. Jeden respondent (**4 %**) uvedl, že by umístil informace o naší aktivitě na své webové stránky. Jeden respondent napsal jinou možnost a sice „*Aktivní předání informace o službě v případě, že vyhodnotím klienta jako vhodného pro tuto službu*“.

Dva respondenti využili možnosti doplnit svou volbu vysvětlením:

„**Předání informace klientovi** resp. rodině, u kterého by měla služba smysl.“

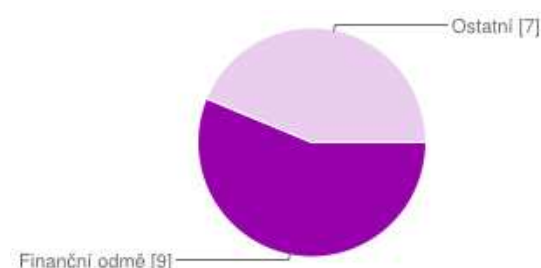
„Pouze **u specifických případů**, např. u dětí, kterým se rodiče velmi málo věnují a zadané úkoly neprovádějí. Myslím si, že

by se měli **rodiče vést k tomu, aby si s dětmi povídali a věnovali se jim**, ne jim k tomu zprostředkovat člověka, který to bude dělat za ně.“

Dále nás zajímalo, jakou formu kompenzace by logopedi volili.

Položka č. 5 – Jakou formu odměny/kompensace byste v případě spolupráce volil/a?

Graf 34 – Jakou formu odměny volíte?

Tabulka 42 – Jakou formu odměny volíte?

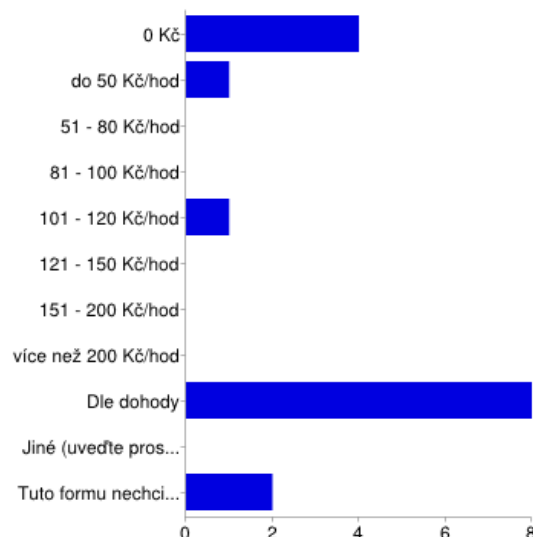
Finanční odměnu	9	56 %
Ostatní	7	44 %

Více než polovina respondentů (celkem 9, tj. 56 %) uvedla, že by v případě spolupráce volila odměnu finanční. Sedm respondentů (44 %) volilo možnost jinou: „forma předání materiálů, kontaktů, informací...“, „dobrovolná činnost“, „nejsem si jista“, „nelze říci bez zkušeností“, „nepodporuji“, „Za pouhé předání informace žádnou.“ A „žádnou“ (tento respondent není ochoten aktivitu podpořit ani aktivně ani pasivně).

Položkou č. 6 jsme chtěli zjistit představu logopedů o výši finanční odměny v případě spolupráce na podkladě konkrétních příkladů – jednorázová konzultace (telefon, e-mail), jednorázová konzultace osobní a nepravidelné a pravidelné konzultace.

Položka č. 6 – V případě finanční odměny uveďte prosím částku:

Graf 35 – Jednorázová konzultace (e-mail, telefon)

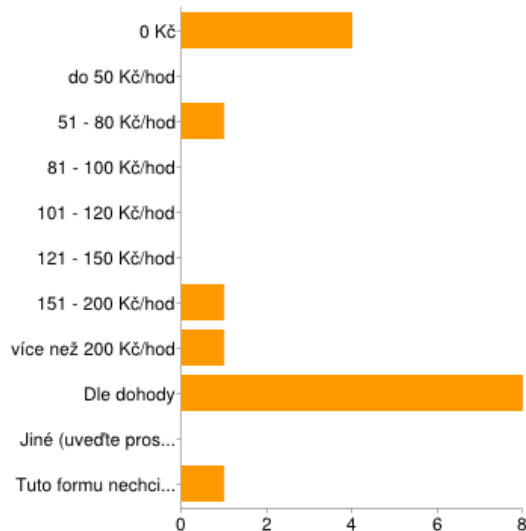
Tabulka 43 – Jednorázová konzultace (e-mail, telefon)

0 Kč	4	25 %
do 50 Kč/hod	1	6 %
51 – 80 Kč/hod	0	0 %
81 – 100 Kč/hod	0	0 %
101 – 120 Kč/hod	1	6 %
121 – 150 Kč/hod	0	0 %
151 – 200 Kč/hod	0	0 %
více než 200 Kč/hod	0	0 %
Dle dohody	8	50 %
Jiné (uvedte prosím v poznámce)	0	0 %
Tuto formu nechci poskytnout	2	13 %

Za jednorázovou telefonickou či e-mailovou konzultaci logopedi v případě finanční odměny uváděli nejčastěji možnost *Dle dohody* (8, tj. 50 %). Druhá nejčtenější odpověď bylo *0 Kč* (4, tj. 25 %), ovšem je třeba říci, že tuto možnost volil i jeden

respondent, který se v ostatních položkách vyjadřoval záporně, tzn. že není ochoten službu podpořit. Dovolujeme si usuzovat, že jeho odpověď by byla spíše *Tuto formu nechci poskytnout*. Tato možnost byla třetí nejčastější (2 resp. 3 respondenti, tj. 13 % resp. 19 %). Shodně jeden respondent (6 %) volil variantu 0 – 50 Kč a 101 – 120 Kč.

Graf 36 – Jednorázová konzultace (osobní)

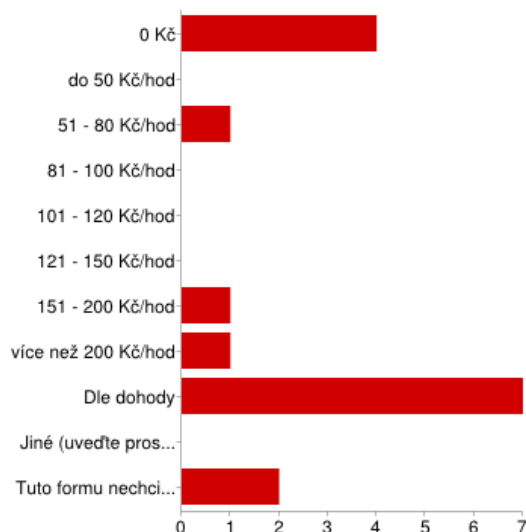

Tabulka 44 – Jednorázová konzultace (osobní)

0 Kč	4	25 %
do 50 Kč/hod	0	0 %
51 – 80 Kč/hod	1	6 %
81 – 100 Kč/hod	0	0 %
101 – 120 Kč/hod	0	0 %
121 – 150 Kč/hod	0	0 %
151 – 200 Kč/hod	1	6 %
více než 200 Kč/hod	1	6 %
Dle dohody	8	50 %
Jiné (uveďte prosím v poznámce)	0	0 %
Tuto formu nechci poskytnout	1	6 %

V případě jednorázové osobní konzultace uvedlo opět 8 respondentů (tj. 50 %) možnost *Dle dohody*; 4 respondenti (25 %) volili možnost 0 Kč – opět zde zaznamenáváme jednu odpověď, která by s ohledem na ostatní výpovědi tohoto respondenta byla spíše *Tuto formu nechci poskytnout*. Shodně po jednom respondentovi (tj. 6 %) zaznamenáváme u možností 51 – 80 Kč/hod, 151 – 200 Kč/hod, více než 200 Kč/hod a Tuto formu nechci poskytnout (resp. zde počítáme odpovědi 2, tj. 13 %).

Graf 37 – Nepravidelné konzultace

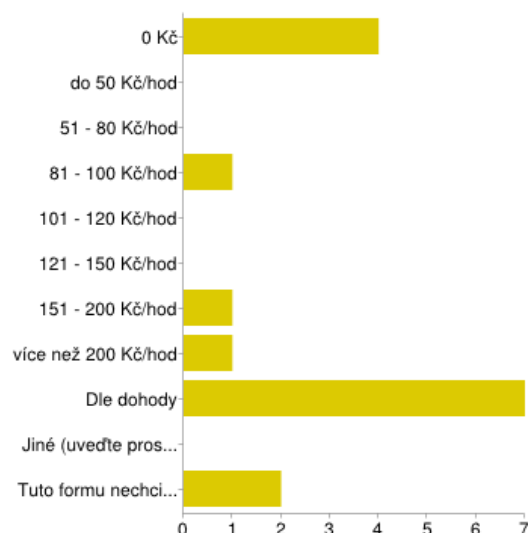

Tabulka 45 – Nepravidelné konzultace

0 Kč	4	25 %
do 50 Kč/hod	0	0 %
51 – 80 Kč/hod	1	6 %
81 – 100 Kč/hod	0	0 %
101 – 120 Kč/hod	0	0 %
121 – 150 Kč/hod	0	0 %
151 – 200 Kč/hod	1	6 %
více než 200 Kč/hod	1	6 %
Dle dohody	7	44 %
Jiné (uveďte prosím v poznámce)	0	0 %
Tuto formu nechci poskytnout	2	13 %

V případě nepravidelných konzultací logopedi opět volili nejčastěji možnost *Dle dohody* (7, tj. **44 %**). Druhá nejčtenější varianta bylo opět *0 Kč* (celkem 4, resp. 3 – zaznamenáváme stejný jev jako u předchozích dvou možností; tj. **25 %**, resp. **19 %**). *Tuto formu nechtějí poskytnout* dva respondenti (resp. 3, tj. **13 %**, resp. **19 %**). A analogicky s předchozí formou konzultace shodně po jednom respondentovi (tj. **6 %**) zaznamenáváme u možností *51 – 80 Kč/hod*, *151 – 200 Kč/hod*, *více než 200 Kč/hod*.

Graf 38 – Pravidelné konzultace

Tabulka 46 – Pravidelné konzultace

0 Kč	4	25 %
do 50 Kč/hod	0	0 %
51 – 80 Kč/hod	0	0 %
81 – 100 Kč/hod	1	6 %
101 – 120 Kč/hod	0	0 %
121 – 150 Kč/hod	0	0 %
151 – 200 Kč/hod	1	6 %
více než 200 Kč/hod	1	6 %
Dle dohody	7	44 %
Jiné (uveďte prosím v poznámce)	0	0 %
Tuto formu nechci poskytnout	2	13 %

Poslední námi předdefinovaný typ spolupráce – pravidelné konzultace nechtějí poskytnout 2 (resp. 3, totéž jako v předchozích) respondenti (tj. **13 %**, resp. **19 %**). Respondenti, kteří by byli ochotni pravidelně se studenty konzultovat pak volili opět nejčastěji možnost *Dle dohody* (celkem 7, tj. **44 %**) a shodně po jednom respondentovi (tj. **6 %**) uvádí možnosti *81 – 100 Kč/hod*, *151 – 200 Kč/hod* a *více než 200 Kč/hod*.

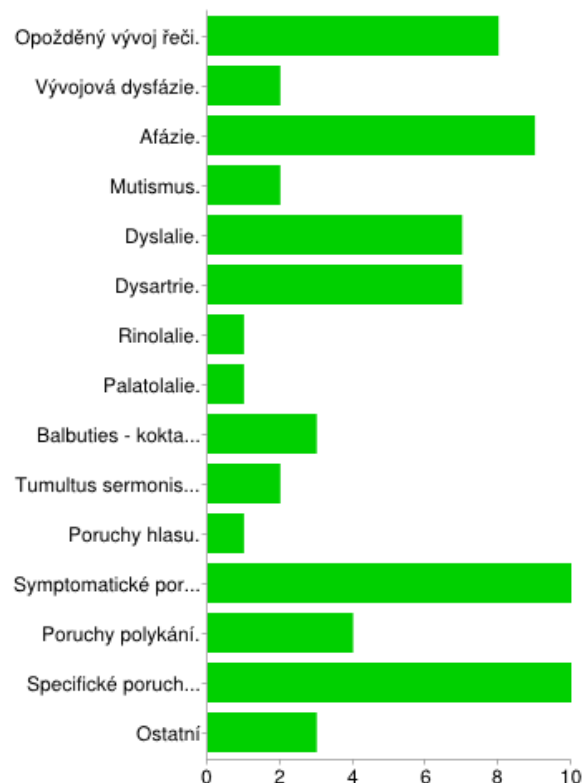
Jeden respondent doplnil svou volbu nepovinnou poznámkou: „V případě umístění a předávání informací samozřejmě není potřeba finanční odměny. V případě konzultací – viz. Výše.“

Celkově tedy respondenti v této položce nejčastěji volili možnost *Dle dohody* což je poměrně pozitivní zjištění, neboť je zde jakási šance k případnému dalšímu jednání.

Poslední položkou jsme se pokusili zjistit, u jakých typů narušené komunikační schopnosti by dle respondentů bylo vhodné námi navrhovanou aktivitu aplikovat. Respondenti měli možnost v této položce zvolit libovolný počet odpovědí.

Položka č. 7 – U jakých typů NKS byste službu doporučil/a?

Graf 39 – U jakých typů NKS

Tabulka 47 – U jakých typů NKS

Opožděný vývoj řeči.	8	11 %
Vývojová dysfázie.	2	3 %
Afázie.	9	13 %
Mutismus.	2	3 %
Dyslalie.	7	10 %
Dysartrie.	7	10 %
Rinolalie.	1	1 %
Palatolalie.	1	1 %
Balbuties – koktavost.	3	4 %
Tumultus sermonis – breptavost.	2	3 %
Poruchy hlasu.	1	1 %
Symptomatické poruchy řeči	10	14 %
Poruchy polykání.	4	6 %
Specifické poruchy učení.	10	14 %
Ostatní	3	4 %

Respondenti by nejčastěji tuto aktivitu doporučili u osob se *Symptomatickou poruchou řeči* a *SPU* (shodně volilo celkem 10 respondentů, tj. po **14 %**). Poměrně zajímavým (a velmi pozitivním) jevem je druhá nejčtenější volba – *Afázie* (celkem 9, tj. **13 %**). Přestože autorka tuto volbu považuje za velmi prospěšnou, očekávali jsme, že s ohledem na závažnost diagnózy bude tento typ NKS volen spíše sporadicky. Celkem 8 respondentů (tj. **11 %**) zvolilo *Opožděný vývoj řeči*. Shodně 7 respondentů (tj. **10 %**) volilo *Dyslalie* a *Dysartrie*. Dále s větším rozestupem zaznamenáváme 4 volby (tj. **6 %**) v případě *Poruch polykání*. U dysartrie a poruch polykání konstatujeme stejnou impresi jako v případě afázií. Shodně 3 respondenti (tj. **4 %**) uvedli možnost *Balbuties* a *Ostatní*, v případě druhé volby pak doplněné o tato vysvětlení: „*Nikoliv dle typu NKS – ale dle vhodnosti služby pro daného klienta a dle jeho aktuálních potřeb a situace.*“; „*Nepodporuji.*“ A „*Nic.*“. Po dvou volbách (**3 %**) zaznamenáváme u možností *Vývojová dysfázie*, *Mutismus* a *Tumultus sermonis*. Jeden hlas (**1 %**) pak získala *Rinolalie*, *Palatolalie* a *Poruchy hlasu*.

V nepovinné poznámce k této otázce zaznamenáváme ještě jeden dodatek „*U všech NKS ... v rámci logo intervence v ambulanci 1x za 14dní, klidně 2x týdně ještě terapie se studentem ... proč ne?*“.

Stejně jako v případě předchozích dotazníků byl i zde dán respondentům prostor vyjádřit jakoukoli další připomínku. Tuto možnost však nikdo nevyužil.

Na samém konci tohoto výzkumu jsme pak dali respondentům možnost (nepovinně) uvést svůj e-mailový kontakt. Dotazník byl anonymní, ovšem chtěli jsme, aby případní zájemci o spolupráci byli následně lépe dohledatelní. Svůj e-mail pro případnou další spolupráci uvedli 2 respondenti.

6.5 Závěr

Získali jsme data celkem od 16 respondentů, což představuje **72,27%** návratnost v případě, že počítáme jen s telefonicky předem ohlášenými respondenty (celkem 22) a návratnost **36,37 %** celkově (tzn. 22 předem ohlášených dotazníků a 20 odeslaných bez předchozího telefonického souhlasu). Přesto se domníváme, že toto číslo je, vzhledem k velkému počtu šetření, do kterých jsou logopedi zapojováni, uspokojivé.

Můžeme se tak pokusit vyhodnotit předdefinované cíle a zodpovědět otázky. Hlavním výzkumným cílem této fáze bylo:

- Zjistit, jaký je postoj logopedů (resp. klinických logopedů) k námi navrhované aktivitě.

S odkazem na počet získaných dat konstatujeme, že se tento cíl podařilo naplnit, a sice zejména díky položce č. 1 a částečně díky položce č. 3. Díky nim můžeme zodpovědět vyplývající hlavní výzkumné otázky:

- o Je postoj logopedů (resp.klinických logopedů) k námi navrhované aktivitě kladný?

Celkem 61 % respondentů volilo v případě položky č. 1 odpovědi s kladnou tendencí, proto si na základě těchto výsledků dovoluujeme na tuto otázku odpovědět – Ano, postoj logopedů (resp. klinických logopedů k námi navrhované aktivitě je spíše kladný.

- o Jsou logopedi (resp. kliničtí logopedi) ochotní naši aktivitu podpořit?

Vycházejí ze získaných dat z položky č. 3 (50 % kladných odpovědí ku 25 % záporným a 25 % neutrálním) odpovídáme na tuto otázku – Ano, logopedi jsou spíše ochotni naši aktivitu podpořit.

Nyní se pokusíme vyhodnotit dílčí cíle. První dílčí cíl zněl:

- Zjistit, od kterého studijního ročníku by logopedi (resp.kliničtí logopedi) doporučili studenta k individuální podpoře komunikační schopnosti.

Tento dílčí cíl se podařilo naplnit díky dostatečnému počtu získaných dat v položce č. 2. Zjistili jsme, že v případě studentů oboru logopedie by logopedi doporučovali zapojení studentů od třetího resp. čtvrtého ročníku dále. V případě studentů učitelství pak zaznamenáváme nejvíce preferencí až od čtvrtého ročníku dále. Možnost zapojení studenta od prvního ročníku nezvolil v případě studentů obou ročníků ani jeden respondent. Proto zodpovídáme i dílčí otázku následovně:

- o Jsou logopedi (resp.kliničtí logopedi) ochotni přijmout studenty již od prvního ročníku?

Ne, logopedi (resp. kliničtí logopedi) nejsou ochotni přijmout v rámci služby studenty již od prvního ročníku.

Následující dílčí cíl zněl:

- Zjistit, jakým způsobem by logopedi (resp. kliničtí logopedi) naši aktivitu podpořili.

Cíl jsme úspěšně naplnili díky položce č. 4. Dle voleb z 6 předdefinovaných možností a jedné otevřené zodpovídáme vyplývající dílčí otázku:

- o Jakým způsobem by logopedi (resp. kliničtí logopedi) naši aktivitu podpořili?

Logopedi by naši aktivitu podpořili aktivním předáním informace klientovi a umístěním našich letáčků do čekárny. Menší část logopedů je svolná k pravidelným konzultacím.

S podporou naší aktivity je úzce svázána i forma kompenzace, kterou by logopedi požadovali. Vyhodnocujeme tedy předposlední dílčí cíl:

- Zjistit, jakou formu kompenzace by logopedi (resp. kliničtí logopedi) v případě spolupráce volili.

Tento se zdařilo naplnit díky položkám 5 a 6, které zjišťovali formu kompenzace/odměny obecně, a dále, v případě finanční odměny, konkrétní částku. Na základě získaných dat zodpovídáme související dílčí otázku:

- o Jakou formu kompenzace by logopedi (resp. kliničtí logopedi) v případě spolupráce volili?

Logopedi by raději volili finanční odměnu a tu by pak nejčastěji dále specifikovali dle dohody a to jak v případě jednorázových, pravidelných i nepravidelných konzultací.

A nyní již poslední dílčí cíl:

- Zjistit, u jakých typů NKS by logopedi (resp. kliničtí logopedi) službu doporučili.

Opět jsme cíl úspěšně naplnili díky získaným datům z položky č. 7. Odpovídáme tedy i poslední dílčí otázku vyplývající z tohoto cíle:

- o U jakých typů NKS by logopedi (resp. kliničtí logopedi) službu doporučili.

Logopedi by službu doporučili zejména u symptomatických poruch řeči, specifických poruch učení (10 respondentů) a u afázie (9). Spíše by ji pak doporučili u opožděného vývoje řeči (8) a dyslalie a dysartrie (obě 7 volilo respondentů). Nejméně respondentů (1) vyjádřilo své doporučení u diagnóz rinolalie, palatolalie a poruchy hlasu.

Závěr

Hlavním cílem této diplomové práce bylo **prezentovat výsledky tří fází výzkumného šetření**, realizovaného mezi studenty *logopedie* a *učitelství* (s volitelnou logopedií), rodiči (resp. veřejností) a logopedy (resp. klinickými logopedy) a zjistit tak, zda je postoj všech tří skupin k námi navrhované aktivitě (tedy službě, nabízející studentům oborů s logopedií na Univerzitě Palackého nepovinnou individuální praxi) kladný, či nikoli. Můžeme konstatovat, že díky poměrně úspěšné realizaci všech fází a jejich analýze v kapitolách 4, 5 a 6, byl tento cíl naplněn. Na základě zjištěných dat můžeme konstatovat, že postoj všech tří cílových skupin k našemu návrhu je skutečně kladný. Toto považujeme za mimořádně pozitivní zjištění, které by mohlo podnítit další diskuzi ohledně této problematiky a případnou realizaci aktivity. Čistě v hypotetickém rámci zde můžeme navrhnout možnosti realizace:

- a) Vytvoření databáze (tj. zprostředkování kontaktu klient – student) bez dalšího zainteresování univerzity. Tedy jen jakýsi upgrade současného stavu – systematizace, jeden kontakt pro veřejnost i pro studenty. Forma ve své podstatě nenáročná na čas, finance i personální zajištění.
- b) Databáze a následná podpora mimo výuku (databáze kontaktů, materiálů, podpora formou konzultace na univerzitě...). Forma se zvýšeným nárokem na čas odborníka z univerzity.
- c) Databáze a podpora ve výuce (např. formou volitelného předmětu *Individuální praxe*, *Práce s klientem*, ... v průběhu studia). Forma náročná na realizaci (zařazení nového volitelného předmětu), personální zajištění (vyučující) avšak pro studenty jistě výhodná (získání kreditů, záznam o praxi v diplomu esumariz...).
- d) Komplexní realizace formou projektu – databáze, spolupráce na univerzitě, spolupráce s externími logopedy, vytvoření webové databáze sdílených materiálů (metodických listů vytvářených studenty) atd. Forma zřejmě ideální, celostní avšak nejnáročnější na přípravu, realizaci, čas, finance, personální zajištění...
- e) Jiná možnost...

Parametry aktivity je z velké části možno podpořit naším výzkumem, další může být předmětem (jistě dlouhé a zajímavé) diskuze.

V teoretické části práce jsme stručně charakterizovali logopedii v jejích třech podobách – v podobě vědy, studijního oboru a aplikované disciplíny. Stěžejní kapitolou byla pak s ohledem na dílčí cíl práce (***zmapování pregraduálního studia logopedie v České republice***) kapitola druhá. V ní jsme se pokusili esumarovat aktuální informace o podobě logopedie jako studijního oboru v České republice. Jako shrnutí této kapitoly můžeme uvést, že je možné logopedii v současné době studovat již na pěti vysokých školách (v Olomouci, Brně, Praze, Ostravě a Hradci Králové). Tento fakt je jistě dobrý pro logopedický *trh*, otázkou zůstává, zda naleznou absolventi všech pěti fakult uplatnění v oboru a do budoucna bude jistě zajímavé tuto problematiku dále analyzovat. Zvláštní pozornost jsme pak věnovali odborným praxím v rámci jednotlivých studijních programů realizovaných na zmiňovaných fakultách.

Snažili jsme se prezentovat aktuální informace, aktuální data a přinést tak skromný náhled na současnou podobu logopedie v České republice v kontextu požadavků Evropy.

Na samém závěru této diplomové práce si dovolíme už jen parafrázovat slova jedné klinické logopedky, se kterou měla autorka možnost se setkat v průběhu odborných praxí:

Logopedie je nádherná. Není to práce, je to životní styl. Stojí to spoustu nervů být logopedem v naší české společnosti. Ale s trochou nadhledu a humoru rozhodně stojí za to jím být.

Seznam grafů, tabulek a obrázků

• Grafy

Graf 1 – Počet poruch léčených na logo pracovištích	50
Graf 2 – Léčení pacienti s NKS ve věku 0–18 let	54
Graf 3 – Léčení pacienti s NKS ve věku 19 let a více	54
Graf 4 – Který obor studujete?	63
Graf 5 – Studovaný ročník	63
Graf 6 – Studovaný ročník – logopedie	64
Graf 7 – Studovaný ročník – učitelství	64
Graf 8 – Dosud absolvovaná praxe	65
Graf 9 – Praxe celkově	69
Graf 10 – Registrace nabídek	71
Graf 11 – Reakce na zaznamenanou nabídku	71
Graf 12 – Potencionální reakce na nabídku	72
Graf 13 – Možnost zjišťovat informace na jednom místě	72
Graf 14 – Uvítal/a byste zřízení této služby?	73
Graf 15 – Využil/a byste tuto službu?	73
Graf 16 – Podmínky, za kterých by se studenti zapojili.	74
Graf 17 – Může být daná aktivita přínosná?	76
Graf 18 – Počet odpovědí za den	82
Graf 19 – Uvítal/a byste službu?	86
Graf 20 – Využil/a byste službu?	88
Graf 21 – Studenta kterého ročníku – logopedie	90
Graf 22 – Studenta, kterého ročníku – učitelství	90
Graf 23 – Za jakých podmínek byste službu využil/a	92
Graf 24 – Jste ochotni za službu platit?	93
Graf 25 – Poskytnete údaje?	95
Graf 26 – Docházíte k logopedovi?	95
Graf 27 – Okres	96
Graf 28 – Počet odpovědí za den	100
Graf 29 – Uvítal/a byste zřízení služby	105
Graf 30 – Studenta kterého ročníku – logopedie	106
Graf 31 – Studenta kterého ročníku – učitelství	107
Graf 32 – Jste ochotni službu podpořit?	108
Graf 33 – Jakým způsobem jste ochotni službu podpořit?	108
Graf 34 – Jakou formu odměny volíte?	110
Graf 35 – Jednorázová konzultace (e-mail, telefon)	110
Graf 36 – Jednorázová konzultace (osobní)	111
Graf 37 – Nepravidelné konzultace	111
Graf 38 – Pravidelné konzultace	112
Graf 39 – U jakých typů NKS	113

• Tabulky

Tabulka 1 – Seznam oborů upravovaných <i>Standardy akreditační komise pro studijní program SP</i>	19
Tabulka 2 – Přehled praxí v pětileté formě jednooborové logopedie	22
Tabulka 3 – Rozsah praxe v původní čtyřleté formě	24
Tabulka 4 – Přehled praxí v rámci <i>Učitelství</i>	26
Tabulka 5 – Studijní programy, Masarykova univerzita, Katedra speciální pedagogiky	30
Tabulka 6 – Přehled praxí v bakalářském studijním programu Speciální pedagogika, specializace logopedie – surdopedie	33
Tabulka 7 – Přehled praxí v navazujícím magisterském studijním programu Speciální pedagogika, specializace logopedie – surdopedie	33
Tabulka 8 – Požadované výkony LOGBOOK	40
Tabulka 9 – Počet studentů v jednotlivých ročnících – logopedie	59
Tabulka 10 – Počet studentů v jednotlivých ročnících – učitelství	59

Tabulka 11 – Který obor studujete?	63
Tabulka 12 – Studovaný ročník.....	63
Tabulka 13 – Dosud absolvovaná praxe.....	65
Tabulka 14 – Dosud absolvovaná praxe – logopedie	65
Tabulka 15 – Dosud absolvovaná praxe – učitelství.....	66
Tabulka 16 – Praxe celkově.....	69
Tabulka 17 – praxe celkově – logopedie.....	69
Tabulka 18 – Praxe celkově – učitelství	70
Tabulka 19 – Registrace nabídek	71
Tabulka 20 – Reakce na zaznamenanou nabídku.....	71
Tabulka 21 – Analýza záporných odpovědí na položku č. 7 dle ročníků a oborů.....	72
Tabulka 22 – Potencionální reakce na nabídku.....	72
Tabulka 23 – Možnost zjišťovat informace na jednom místě.....	72
Tabulka 24 – Uvítal/a byste zřízení této služby?	73
Tabulka 25 – Využil/a byste tuto službu?.....	73
Tabulka 26 – Podmínky, za kterých by se studenti zapojili do služby	74
Tabulka 27 – Může být aktivita přínosná?	76
Tabulka 28 – Uvítal/a byste službu?	86
Tabulka 29 – Využil/a byste službu?.....	88
Tabulka 30 – Studenta kterého ročníku – logopedie?	90
Tabulka 31 – Studenta, kterého ročníku – učitelství?	90
Tabulka 32 – Podmínky, za kterých byste službu využil/a.....	92
Tabulka 33 – Jste ochotni za službu platit?	94
Tabulka 34 – Poskytnete údaje?.....	95
Tabulka 35 – Docházíte k logopedovi?	95
Tabulka 36 – Okres.....	96
Tabulka 37 – Uvítal/a byste zřízení služby	105
Tabulka 38 – Studenta kterého ročníku – logopedie	106
Tabulka 39 – Studenta kterého ročníku – učitelství	107
Tabulka 40 – Jste ochotni službu podpořit?.....	108
Tabulka 41 – Jakým způsobem jste ochotni službu podpořit?	108
Tabulka 42 – Jakou formu odměny volíte?	110
Tabulka 43 – Jednorázová konzultace (e-mail, telefon)	110
Tabulka 44 – Jednorázová konzultace (osobní)	111
Tabulka 45 – Nepravidelné konzultace	111
Tabulka 46 – Pravidelné konzultace	112
Tabulka 47 – U jakých typů NKS	113

• Obrázky

Obrázek 1 – Nový obor – <i>Speciální pedagogika – logopedie</i> na UHK	35
Obrázek 2 – Studenti jako součást týmu.....	61
Obrázek 3 – Olomoucký kraj.....	82
Obrázek 4 – Cílová skupina klienti, rodiče, veřejnost	85
Obrázek 5 – Sdělení zájmu studentů a rodičů o zřízení služby v dotazníku pro logopedy	101
Obrázek 6 – Sdělení názoru rodičů na studenta dle studovaného ročníku	102
Obrázek 7 – Položka zjišťující finanční rozpětí požadované odměny	103
Obrázek 8 – Logopedi jako možná supervize	104

Seznam použitých zkratk

AAK	Alternativní a augmentativní komunikace
Aj.	A jiné
Apod.	A podobně
ASHA	The American Speech-Language-Hearing Association
Bc., BcA.	Bakalář, Bakalář umění
CCV	Centrum celoživotního vzdělávání
CNS	Centrální nervová soustava
CPLOL	Comité Permanent de Liaison des Orthophonistes / Logopèdes de l'Union Européenne - Stálá styčná komise logopedů Evropské unie
Č.	Číslo
ČR	Česká republika
DMO	Dětská mozková obrna
EU	Evropská unie
FZV	Fakulta zdravotnických věd
IALP	International association of logopaedics and phoniatrists, Mezinárodní asociace logopedů a foniatrů
Ibd.	Tamtéž
Kč	Koruna česká
Lat.	Latinsky
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MU	Masarykova univerzita
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
N.l.	Našeho letopočtu
Např.	Například
NKS	Narušená komunikační schopnost
Odst.	Odstavec
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OU	Ostravská univerzita
PAS	Poruchy autistického spektra
PdF	Pedagogická fakulta
Ph.D.	Philosophiæ doctor, doktor filosofie
PhDr.	Philosophiae doctor, doktor filosofie
PPP	Pedagogicko psychologická poradna
Př.n.l.	Před naším letopočtem
Resp.	Respektive
RVP	Rámcový vzdělávací program
Sb.	Sbírký (ve vztahu k zákonům a vyhláškám)
Slov.	Slovensky
SP	Speciální pedagogika, též sluchové postižení
SPC	Speciálněpedagogické centrum
SPU	Specifické poruchy učení

SŠ	Střední škola
Stol.	Století
SZZ	Státní závěrečná zkouška
Tzv.	Tak zvaný
UHK	Univerzita Hradec Králové
UP	Univerzita Palackého
ÚSS	Ústav speciálně pedagogických studií
VŠ	Vysoká škola
WHO	World Health Organization, Světová zdravotnická organizace
ZŠ	Základní škola

Použité zdroje

• Literatura

1. BAZALOVÁ, Barbora. 2006. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v zemích Evropské unie a v dalších vybraných zemích*. 1. vyd. Brno: Masarykova universita. ISBN 80-210-3971-X.
2. BEZRUČKOVÁ, Věra a Miloš SOVÁK. 1984. *Logopedie - metodika a didaktika: vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických fakult studijního oboru učitelství pro mládež vyžadující zvláštní péči*. 1. vyd. Praha: SPN, 283 s.
3. BLECHA, Ivan. 1998. *Filosofický slovník*. 2. opr. a rozš. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 463 s. ISBN 80-7182-064-4.
4. *Činnost zdravotnických zařízení ve vybraných oborech léčebně preventivní péče 2012: ZDRAVOTNICKÁ STATISTIKA*. Praha: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2013. ISBN 978-80-7472-063-5.
5. FRANIOK, Petr. 2007. *Vzdělávání osob s mentálním postižením: (inkluzivní vzdělávání s přihlédnutím k žákům s mentálním postižením)*. Vyd. 2., opr. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 140 s. ISBN 978-80-7368-274-3.
6. GAVORA, Peter. 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
7. *Harmonizace přístupů k osobám se specifickými potřebami v kontextu členství České republiky v Evropské unii*. Editor Petra Jurkovičová. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, 74 s. ISBN 978-80-244-2103-2.
8. CHRÁSKA, Miroslav. 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
9. KEREKRÉTIOVÁ, Aurélie. 2009. *Základy logopedie*. 1. vyd. Univerzita Komenského, 343 s. ISBN 978-802-2325-745.
10. KLENKOVÁ, Jiřina. 2006. *Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe*. Vyd. 1. Praha: Grada, 224 s. ISBN 80-247-1110-9.
11. KLENKOVÁ, Jiřina. 2007. *Terapie v logopedii*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-802-1044-630.
12. KRAHULCOVÁ, Beáta. 2013. *Dyslalie - patlavost: vady a poruchy výslovnosti*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Beakra, 295 s. ISBN 978-80-903863-1-0.
13. KUJAL, Bohumír. 1965-1967. *Pedagogický slovník*. 1. vyd. Praha: SPN, 2 sv.
14. LECHTA, Viktor. 2010. *Koktavost: integrativní přístup*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 333 s. ISBN 978-80-7367-643-8.
15. LECHTA, Viktor. 1990. *Logopedické repetitórium: teoretické východiská súčasnej logopédie, moderné prístupy k logopedickej starostlivosti o osoby s narušenou komunikačnou schopnosťou*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 278 s.
16. LECHTA, Viktor. 2011. *Terapie narušené komunikační schopnosti*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 386 s. ISBN 978-80-7367-901-9.
17. LOGOPEDICKÁ SPOLEČNOST MILOŠE SOVÁKA. *Česká logopedie 1996: kultura mluveného projevu*. Praha: Makropulos, 1997, 127 s. ISBN 8086003159.
18. LUDÍKOVÁ, Libuše. 2007. *Koncepce vysokoškolského vzdělávání speciálních pedagogů na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci*. In Kvalita a spolupráce v speciální pedagogice v súčasnom konkurenčnom prostredí. Zborník z medzinárodnej vedeckej špeciálnopedagogickej konferencie. Bratislava: Sapiencia. s. 13–18. ISBN 978-80-89229-06-2.

19. MLČÁKOVÁ, R. VITÁSKOVÁ, K. *Základy logopedie a organizace logopedické péče*. 2013. Olomouc: VUP. ISBN 978-80-244-3722-4.
20. PEUTELSCHMIEDOVÁ, Alžběta. 2005. *Logopedické minimum*. Olomouc: Univerzita Palackého, 89 s. Skripta (Univerzita Palackého). ISBN 80-244-1233-0.
21. PRŮCHA, Jan. 2011. *Dětská řeč a komunikace: poznatky vývojové psycholingvistiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 199 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3603-7.
22. RENOTIÉROVÁ, Marie a Libuše LUDÍKOVÁ. *Speciální pedagogika*. 3. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005, 313 s. ISBN 80-244-1073-7.
23. ŘÍHOVÁ, Alena a Kateřina VITÁSKOVÁ. 2012. *Logopedická intervence u osob s poruchou autistického spektra: odborná publikace pro logopedy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 124 s. ISBN 978-80-244-2908-3.
24. SOVÁK, Miloš. 1978. *Logopedie: vysokošk. učebnice pro posl. pedagog. fakult.* 1. vyd. Praha: SPN, 459, [2] s.
25. SOVÁK, Miloš. 1978. *Uvedení do logopedie: vysokoškolská učebnice pro posluchače pedagogických fakult.* 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 237 s.
26. SOVÁK, Miloš. 1978a. *Elementární logopedická diagnostika, terapie a prevence*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
27. SOVÁK, Miloš. 2000. *Defektologický slovník*. 3. uprav. vydání, Pod vedením Ludvíka Edelsbergera připravili : Tomáš Edelsberger ... [et al.]. Olomouc: Nakladatelství H, 418 s. Skripta (Univerzita Palackého). ISBN 80-860-2276-5.
28. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. 2003. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezměn. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 175 s. ISBN 80-244-0629-2.
29. ŠKODOVÁ, Eva a Ivan JEDLIČKA. 2007. *Klinická logopedie*. 2. aktualiz. vyd. Praha, 615 s., viii s. barev. obr. příl. ISBN 978-807-3673-406.
30. VITÁSKOVÁ, Kateřina a Alena ŘÍHOVÁ. 2014. *Interdisciplinární kooperace u osob s poruchami autistického spektra s akcentem na roli logopeda a intencí na pragmatickou jazykovou rovinu*. II. Olomoucké speciálněpedagogické dny. Olomouc: VUP. (v přípravě).
31. VITÁSKOVÁ, Kateřina a Alžběta PEUTELSCHMIEDOVÁ. 2005. *Logopedie*. 1. vyd. V Olomouci: Univerzita Palackého, 182 s. ISBN 80-244-1088-5.
32. VITÁSKOVÁ, Kateřina. 2013. *Vybrané typy narušené komunikační schopnosti v interdisciplinárním přístupu: výsledky partikulárních výzkumných šetření*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 120 s. ISBN 978-80-244-3433-9.
33. VITÁSKOVÁ, Kateřina. 2013. *Vybrané typy narušené komunikační schopnosti v interdisciplinárním přístupu: výsledky partikulárních výzkumných šetření*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 120 s. ISBN 978-80-244-3433-9.
34. VÝBOR ČESKÉ LOGOPEDICKÉ SPOLEČNOSTI. *K logopedické teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: SPN, 1977, 172 s. Knižnice speciální pedagogiky.
35. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Editor Viktor Lechta. Praha: Portál, 2010, 435 s. ISBN 978-80-7367-679-7.
36. ZELINKOVÁ, Olga. 2003. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD*. 10., zcela přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 263 s. ISBN 80-717-8800-7.

• Internetové zdroje

1. Akreditované obory: Studijní program: Speciální pedagogika. In: *SPPG: katedra speciální pedagogiky PedF CUNI* [online]. 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://userweb.pedf.cuni.cz/ksppg/studium/noveobory.htm>
2. BALCAR, Jaroslav. Stanovy Asociace logopedů ve školství, o.s. In: *Asociace logopedů ve školství* [online]. 2010 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://alos.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=56

3. BIERNÁTOVÁ, Olga a Jan SKŮPA. 2011. *Bibliografické odkazy a citace dokumentů: dle ČSN ISO 690 (01 0197) platné od 1. dubna 2011*. Dostupné z: <http://www.citace.com/soubory/csniso690-interpretace.pdf>
4. Boloňský proces: Vytváření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. In: Boloňský proces [online]. 2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/>
5. *Brief presentations of partners*. CPLOL . NetQues [online]. 2011 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://www.netques.eu/?page_id=249
6. CCV PDF UP. LOGOPEDICKÝ ASISTENT: studium podle § 10 vyhlášky č. 317/2005 Sb. k prohlubování odborné kvalifikace [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://ccv.upol.cz/cz/rubriky/programy-celozivotniho-vzdelavani/>
7. CCV PDF UP. SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA PRO UČITELE MATEŘSKÝCH ŠKOL: studium podle § 2 vyhlášky č. 317/2005 Sb. ke splnění kvalifikačních předpokladů v oblasti speciálněpedagogických věd. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://ccv.upol.cz/cz/rubriky/programy-celozivotniho-vzdelavani/>.
8. CCV PDF UP. SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA PRO UČITELE, VYCHOVATELE A VÝCHOVNÉ PORADCE: studium podle § 10 vyhlášky č. 317/2005 Sb. k prohlubování odborné kvalifikace [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://ccv.upol.cz/cz/rubriky/programy-celozivotniho-vzdelavani
9. CCV PDF UP. SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA PRO VYCHOVATELE: studium podle § 2 vyhlášky č. 317/2005 Sb. ke splnění kvalifikačních předpokladů v oblasti speciálněpedagogických věd. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://ccv.upol.cz/cz/rubriky/programy-celozivotniho-vzdelavani/>.
10. CCV PDF UP. SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA PRO VÝCHOVNÉ PORADCE - DOPLŇUJÍCÍ MODUL - DOPLNĚNÍ KVALIFIKACE O SPECIÁLNĚPEDAGOGICKOU PROBLEMATIKU: studium podle § 10 vyhlášky č. 317/2005 Sb. k prohlubování odborné kvalifikace [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://ccv.upol.cz/cz/rubriky/programy-celozivotniho-vzdelavani/>
11. CCV PDF UP. SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA: studium podle § 2 vyhlášky č. 317/2005 Sb. ke splnění kvalifikačních předpokladů v oblasti speciálněpedagogických věd. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://ccv.upol.cz/cz/rubriky/programy-celozivotniho-vzdelavani/>.
12. CCV PDF UP. STUDIUM PRO VÝCHOVNÉ PORADCE: studium podle § 8 vyhlášky č. 317/2005 Sb. ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://ccv.upol.cz/cz/rubriky/programy-celozivotniho-vzdelavani/>
13. CCV PDF UP. UČITELSTVÍ pro MŠ: studium podle § 6 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 317/2005 Sb. k získání způsobilosti vykonávat přímou pedagogickou činnost na jiném druhu nebo na jiném stupni škol [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://ccv.upol.cz/cz/rubriky/programy-celozivotniho-vzdelavani/>
14. Definitions of Communication Disorders and Variations. In: ASHA: American Speech-Language-Hearing Association. [online]. 1993 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <http://www.asha.org/policy/RP1993-00208/>
15. Historie a současnost IPVZ. In: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/historie-a-soucasnost-ipvz.aspx>
16. Historie Boloňského procesu. Boloňský proces [online]. 2011 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/bolonsky-proces/historie-bolonskeho-procesu>
17. History. In: EHEA: The European Higher Education Area [online]. 2010 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=3>
18. How are speech and language therapists educated across Europe?. CPLOL. NetQues [online]. 2011 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://www.netques.eu/?page_id=39
19. KACHLÍK, Petr. Studijní program /obor Speciální pedagogika na Pedagogické fakultě MU [online]. 2010 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wsedu/index.php?p=koncepce-studia>

20. Katedra speciální pedagogiky a logopedie. In: *PdF UHK* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/pedagogicka-fakulta/katedry-a-ustavy/katedra-specialni-pedagogiky-a-logopedie/zakladni-informace/Stranky/default.aspx>
21. KLENKOVÁ, Jiřina a kol. *Standardy akreditační komise pro studijní program SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA* [online]. 2012 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://www.akreditacnikomise.cz/attachments/article/392/standardy_pro_spec_pedagogiku_2012.pdf
22. Koncepce studia speciální pedagogiky. In: *Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity* [online]. 2010 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wsedu/index.php?p=koncepce-studia>
23. KRPCOVÁ, Zlatuše. Akreditace pro navazující magisterský studijní program oboru Speciální pedagogika. In: *Ostravská univerzita v Ostravě* [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.osu.cz/index.php?id=11515>
24. MOSAZNÁ, Dana. Standardy pro studijní programy. In: *Akreditační komise Česká republika* [online]. 2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.akreditacnikomise.cz/cs/standardy-pro-posuzovani-zadosti/83-standardy-pro-studijni-programy.html>
25. Nabízené studijní obory pro přijímací řízení: Speciální pedagogika. In: *Ostravská univerzita v Ostravě* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.osu.cz/index.php?kategorie=34492&id=2915&obor=678>
26. O projektu. In: *Specifický výzkum - Poruchy autistického spektra: Analýza současného stavu poskytované péče v raném věku a logopedické intervence u osob s PAS* [online]. 2010 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.uss.upol.cz/poruchy-autistickeho-spektra/o-projektu.php>
27. Odpovědi na často kladené otázky: Nejčastější otázky týkající se vyhl.č. 185/2009 Sb. (informace MZ ČR). In: *Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/nelekarske-profese/odpovedi-na-casto-kladene-otazky.aspx>
28. Orofacial Myofunctional Disorder. In: *IAOM: The International Association of Orofacial Myology* [online]. 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.iaom.com/iaom/Patients/OrofacialMyofunctionalDisorder.aspx>
29. OSTRAVSKÁ UNIVERZITA – PEDAGOGICKÁ FAKULTA, CENTRUM DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ. *Informace o vzdělávacích programech a kurzech ve studijním roce 2014-2015*. 2014. Dostupné z: http://pdf.osu.cz/cdv/dokumenty/pg_kurzy-pdf.pdf
30. OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ. Portál Ostravské univerzity: Programy a obory [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: https://portal.osu.cz/wps/portal/!ut/p/b1/jY_NcolwFIWfpQ_QySUKxGUAlyClQIBCNo4i06pBqoNaeHrpz6btaL27O_N9Z85BEmU67mIEl6aGBJK7xWn9sqjX1W6hPn5pzO0BjR3P17XnAXXAG_okorqHoY87IPsBUG_YARNs8wnBQMw7_RF1-2YAQHSigUfdqWlwBwPt3efDlaPwn58iAf0535C3p6YWQWufk0bNeEyP4dJ3gtbisNaTFazeGpRS2ZWwDtH_or9u_oLuDHR7jRO3SrskBZh5IX-48BJd_9m-rl-bu_ynU_sM10A80R9vU4qKeOvRcHVkRCFXyrXqNlqXYVixMIH-PtbC9KWVSKFalgRp4aibKMkR0tT1oew4xRe33I2vwBIVlxFhixewZ6AVXsdUc!//dl4/d5/L0IDU0IKSmdwcGIRb0tVUW9LVVJnL29Ob2dBRUIRaGpFQ1VJZ0FNQUI5RkFNaHdVaF
31. PDF UHK. *Programy DVPP: Speciální pedagogika - logopedie* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/fakulty-a-pracoviste/pedagogicka-fakulta/centrum-celozivotniho-vzdelavani/centrum-celozivotniho-vzdelavani/programy-dvpp/Stranky/default.aspx>
32. Pracovní nabídky. In: *Ústav speciálněpedagogických studií* [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.uss.upol.cz/cz/studenty/nabidky/>
33. Praxe - pokyny kombinované studium. In: *Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity* [online]. 2010 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wsedu/index.php?p=praxe-pokyny-kombinovane>
34. Praxe - pokyny prezenční bakaláři - jednooborové. In: *Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity* [online]. 2010 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wsedu/index.php?p=praxe-pokyny-prezencni-bc-jednoobor>

35. Praxe - pokyny prezenční magistři - jednoobor. In: *Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity* [online]. 2010 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wsedu/index.php?p=praxe-pokyny-prezencni-mgr-jednoobor>
36. Praxe - pokyny prezenční studium. In: *Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity* [online]. 2010 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wsedu/index.php?p=praxe-pokyny-prezencni>
37. PROBLEMATIKA KRMENÍ U DĚTÍ RANÉHO VĚKU A JEHO VLIV NA ROZVOJ KOMUNIKAČNÍCH DOVEDNOSTÍ. In: *LSMS: Logopedická společnost Miloše Sováka* [online]. 2014 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.logopedicka-spolecnost.cz/cs/seminare/problematika-krmeni-u-deti-raneho-veku-a-jeho-vliv-na-rozvoj-komunikacnich-dovednosti> 56-12/
38. Profil pracoviště. In: *Centrum celoživotního vzdělávání PdF UP* [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://ccv.upol.cz/cz/rubriky/o-nas/obecne-informace/profil-pracoviste/>
39. PROGRAMY CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ. In: *Centrum celoživotního vzdělávání PdF UP* [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://ccv.upol.cz/cz/rubriky/programy-celozivotniho-vzdelavani/>
40. Předběžný seznam studijních programů a oborů otevíraných v akademickém roce 2013/2014. In: *Ústav speciálněpedagogických studií* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.uss.upol.cz/cz/studijni-informace/obory.php>
41. Přijímací řízení - Bakalářský studijní program. In: *Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity* [online]. 2010 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wsedu/index.php?p=prijimaci-izeni-bakalarsky-studijni-program>
42. Přijímací řízení - Navazující magisterské studium. In: *Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity* [online]. 2010 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wsedu/index.php?p=prijimaci-izeni-navazujici-mgr>
43. Přijímací řízení PdF. In: *PdF UHK* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/studium/prijimaci-izeni/pedagogicka-fakulta/zakladni-informace/Stranky/default.aspx>
44. ROUBÍČKOVÁ, Jaroslava. Dysfagie – poruchy polykání. In: *Asociace klinických logopedů České republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.klinickalogopedie.cz/index.php?pg=verejnost-co-je-to-dysfagie>
45. Sorbonne Joint Declaration: Joint declaration on harmonisation of the architecture of the European higher education system [online]. 1998 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/SORBONNE_DECLARATION1.pdf
46. Speciální pedagogika – logopedie. In: *Univerzita Hradec Králové* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/studium/prijimaci-izeni/pedagogicka-fakulta/Documents/2013-14/SLN.pdf>
47. Stanoviska MŠMT k zákonu o vysokých školách studijní programy, studium, formy studia, doba studia [online]. 2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://aplikace.msmt.cz/vysokeskoly/Legislativa/Stan_MSMT_k_zakonu_studium.htm
48. Studijní obory. In: *Fakulta zdravotnických věd* [online]. 2012 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.fzv.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/bakalarske-a-magisterske-studium/studijni-obory/>
49. Studijní obory. In: *Katedra aplikovaných pohybových aktivit* [online]. 2011 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://ftk.upol.cz/menu/struktura-ftk/katedry-a-institut/katedra-aplikovanych-pohybovych-aktivit/studium/studijni-obory/>
50. Studijní obory: Logopedie. In: *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. 2013 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/studijni-obory/obor/logopedie/>
51. Studijní obory: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a speciální pedagogika. In: *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. 2013 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/studijni-obory/obor/ucitelstvi-pro-1-stupeň-zš-a-speciální-pedagogika/>

[o-studium/studijni-obory/obor/ucitelstvi-pro-1-stupen-zs-a-specialni-pedagogika/](#)

52. Studijní program N7506: Speciální pedagogika: Studijní obor 7506T002: Speciální pedagogika. In: *Univerzita Karlova v Praze* [online]. 2013 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://userweb.pedf.cuni.cz/kch/karolinka/2013/ONSP13.html>
53. Studijní programy. In: *Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity* [online]. Brno, 2010 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wsedu/index.php?p=studijni-programy>
54. Terapeutické krmení. In: *Pomůcky logopedické pro děti a dospělé: formujeme jazyk* [online]. 2014 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.logopedicke.cz/terapeuticke-krmeni.html>
55. *The Bologna Declaration of 19 June 1999: Joint declaration of the European Ministers of Education* [online]. 1999 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/bologna_declaration.pdf
56. Učební plán: P-SPKB - Speciálně pedagogická péče o osoby s poruchami komunikace. In: *Univerzita Hradec Králové* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://hades.uhk.cz/fispublic/Student/UcebniPlan.asp?StudOborID1=P-SPKB>
57. Univerzita Hradec Králové – naše univerzita!. In: *Univerzita Hradec Králové* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/uhk-se-predstavuje/univerzita-hradec-kralove-nase-univerzita/Stranky/default.aspx>
58. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. *Portál: Informační systém Univerzity Palackého* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: portal.upol.cz
59. Vyhledávání studijních oborů: Speciálně pedagogická péče o osoby s poruchami komunikace (P-SPKB). In: *Univerzita Hradec Králové* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/studium/studijni-obory/standardni-studium/vyhledavani/Stranky/default.aspx>
60. Vyhledávání studijních oborů: Speciální pedagogika – logopedie (P-SLN). In: *Univerzita Hradec Králové* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/studium/studijni-obory/standardni-studium/vyhledavani/Stranky/default.aspx>

• Legislativní dokumenty a normy

1. **2S/2011.** *Prováděcí normy PdF UP: Směrnice ke státním závěrečným zkouškám na Pedagogické fakultě UP.* Olomouc: UP, 2011. Dostupné z: http://www.pdf.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF/prov-normy-dekana/2011/2S_2011_smernice_ke_szz_1.pdf
2. č.j. **14 712/2009-61.** *Metodické doporučení k zabezpečení logopedické péče ve školství.* Praha: MŠMT, 2009. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-doporuceni-k-zabezpeceni-logopedicke-pecce-ve>
3. **Č.j. MSMT-50027/2013-1.** *Standard studia k výkonu specializované činnosti speciálního pedagoga v oblasti školské logopedie.* Praha: MŠMT, 2013. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/standard-studia-k-vykonu-specializovanych-cinnosti?highlightWords=logopedie>
4. č.j. **MSMT-50027/2013-1.** *Standard studia k výkonu specializované činnosti speciálního pedagoga v oblasti školské logopedie.* Praha: MŠMT, 2013. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/standard-studia-k-vykonu-specializovanych-cinnosti?highlightWords=logopedie>
5. Česká republika. Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky **08/2011.** In: 2011. 2011. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik-c8/2011_5293_2162_11.html
6. Česká republika. Vyhláška č. **116/2011** Sb. kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. In: *Sbírka zákonů České republiky.* 2011. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vvyhlaska-c-116-2011-sb-kterou-se-meni-vyhlaska-c-72-2005-sb>
7. Česká republika. Vyhláška č. **147/2011** Sb. kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb. o

- vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-147-2011-sb-ktou-se-meni-vyhlaska-c-73-2005-sb>
8. Česká republika. Vyhláška č. **55/2011** Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odbor. pracovníků. In: 2011. 2011. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=73877&nr=55-2F2011&rpp=15#local-content>
 9. Česká republika. Vyhláška č. **72/2005** Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-72-2005-sb-1>.
 10. Česká republika. Vyhláška č. **73/2005** Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-73-2005-sb-1>.
 11. Česká republika. Zákon č. **111/1998** Sb. o vysokých školách. In: 1998. 1998. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=111-2F1998&rpp=15#seznam>
 12. Česká republika. Zákon č. **561/2004** Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>.
 13. Česká republika. Zákon č. **563/2004** Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: 2004. 2012. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>
 14. Česká republika. Zákon. č. **96/2004** Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních. In: 2004. 2004. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=57523&nr=96-2F2004&rpp=15#local-content>
 15. Standard kurzu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřeného na podporu přirozeného rozvoje řeči dětí – primární logopedickou prevenci. In: *MŠMT* [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/standard-kurzu-dalsiho-vzdelavani-pedagogickych-pracovniku>
- **Jiné**
 - o VITÁSKOVÁ, Kateřina. Téma: *Jedinečnost studijního oboru logopedie na UP Olomouc*. Osobní rozhovor. Olomouc, 16. 4. 2014 [nepublikováno].

Seznam příloh vázaných v práci

Příloha 1 - Dotazník pro studenty 1. strana

Příloha 2 - Dotazník pro studenty 2. strana

Příloha 3 - Úvodní strana dotazníku pro rodiče

Příloha 4 - Úvodní strana dotazníku pro logopedy

Příloha 5 - Osobní rozhovor s doc. Mgr. Kateřinou Vitáskovou, Ph.D. - *Jedinečnost studijního oboru logopedie na UP Olomouc* (16. 4. 2014)

Příloha 1 - Dotazník pro studenty 1. strana

Milí kolegové a kolegyně,

dovoluji mi, abych Vás oslovila s prosbou o spolupráci při vyplnění dotazníku pro moji diplomovou práci, jejímž cílem je analýza pohledu na aktuální stav studentských prací v oboru logopedie.

Vyplněné údaje jsou anonymní a budou sloužit pouze k účelům této práce.

Vybrané odpovědi označte prosím "kroužkem".

Děkujeme za spolupráci!

Lenka Čupková

studentka 3. ročníku Logopedie, UP Olomouce

Kontakt: cupkova.lenka@gmail.com

1. Jaký obor studujete?

- a) Logopedie (jednooborová)
- b) Učitelství (výběrová logopedie)

2. Jaký ročník studujete? (zakrąžkujte prosím)

1 2 3 4 5

3. Dosud absolvovanou praxi považují za:

- a) Naprosto dostatečnou.
- b) Spíše dostatečnou.
- c) K praxi zaujímám neutrální stanovisko.
- d) Spíše nedostatečnou.
- e) Naprosto nedostatečnou.
- f) Nevím (praxi jsem zatím neabsolvoval/a apod.).
- g) Jiný názor (uveďte prosím)

4. Napište prosím, co konkrétní vnímáte na absolvované praxi za pozitivní či negativní:

5. Celkově praxi pro můj obor hodnotím jako: zakrąžkujte prosím jednu z možností s ohledem na délku, rozsah, pestrost nabídky, vliv na osobní rozvoj a profesní přípravu.

- a) Naprosto dostatečnou.
- b) Spíše dostatečnou.
- c) K praxi zaujímám neutrální stanovisko.
- d) Spíše nedostatečnou.
- e) Naprosto nedostatečnou.
- f) Nevím (nemám informace o rozsahu praxe apod.).
- g) Mám jiný názor (uveďte prosím)

5. Zaregistrovala jste popř. jste po studentech logopedie zveřejněné na webových stránkách fakulty či jiných internetových stránkách, na místě školy nebo nabídkou pedagoga? (Příklad: Hledáme studenta pro x letou holčičku / maminka po CMP k provádění logopedických cvičení apod.)

- a) Ano
- b) Ne

6. Pokud ano, zaujala Vás tato nabídka?

- a) Ano, reagovala jsem na ni.
- b) Ano, ale nevyužila jsem ji.
- c) Ne.

7. Pokud ne, zaujala by Vás taková nabídka?

- a) Ano.
- b) Spíše ano.
- c) Nevím.
- d) Spíše ne.
- e) Ne.

8. Uvítala byste možnost zjišťovat dané informace na jednom k tomu určeném místě? (konkrétní webové adresy, nástěnky, pracovní, u konkrétního člověka apod.)

- a) Ano.
- b) Spíše ano.
- c) Nevím.
- d) Spíše ne.
- e) Ne.

Příloha 2 - Dotazník pro studenty 2. strana

12. Myslíte si, že může být daná aktivita přínosná?

- a) ano
- b) ne

13. Napište prosím proč ano či proč ne.

14. Uveďte prosím jakékoli další náměty, návrhy či připomínky

Následující otázky se vztahují k činnostem, která by měla být navržena v diplomové práci
(řekající se dané oblasti:

*Student logopedie bude mít možnost zaregistrovat se do databáze zájemců o poskytování individuální logopedické asistence. Tato databáze bude spravovat konkrétní osobu z univerzity (koordinátor). Věřitelnost bude mít možnost obrátit se na tuto konkrétní osobu prostřednictvím k tomu určené e-mailové adresy (formuláře na webu apod.) a žádat popřevku po studenovi pro svého rodinného příslušníka s narušenou komunikační schopností. Prakticky by tedy šlo o systematickou a cílenou kontaktní student LP - osoba (dět i dospělí) s NKS.
Návrh podrobných podrobností a fungování služby (supervize logopeda, dobrovolnost vs. příjmy atd.) bude v případě zájmu studentů a veřejnosti vystupem této diplomové práce.*

9. Uvítala byste zřízení této služby pro studenty a veřejnost?

- a) Ano.
- b) Spíše ano.
- c) Nevím.
- d) Spíše ne.
- e) Ne.

10. Využila byste tuto službu?

- a) Ano.
- b) Spíše ano.
- c) Nevím.
- d) Spíše ne.
- e) Ne.

11. Pokud ano, vyberte prosím podmínky, za kterých byste se do služby zapojila (možno označit více možností)

- a) Budu pod supervizi logopeda/odborníka.
- b) Budu mít k dispozici logopedické materiály pro asistenci.
- c) Asistence bude dobrovolná (neplacená).
- d) Asistence bude formou příjmy (placená).
- e) Asistence bude probíhat u klienta doma.
- f) Asistence bude probíhat v univerzitních prostorách.
- g) Budu moci využívat informace pro své seminární práce (logopedické zkoušky, testy...).
- h) Jiné (uveďte prosím)

Vělice děkujeme za Váš čas i ochotu při vyplňování dotazníku!

Příloha 3 - Úvodní strana dotazníku pro rodiče

LOGOPEDIE - Dotazník pro rodiče

Vážení rodiče,

dovolujeme si Vás požádat o vyplnění krátkého dotazníku, který poslouží ke zpracování diplomové práce.

Jeho vyplnění Vám nezabere déle než 10 minut.

Tématem diplomové práce je problematika logopedie a logopedické péče v Olomouckém kraji. Výstupem práce by měl být návrh služby určené právě Vám - rodičům dětí s řečovými obtížemi.

Nástin služby:

Rodiče dítěte s narušenou komunikační schopností (špatná artikulace některých hlásek, koktavost, vývojová dysfázie aj.) budou mít možnost prostřednictvím naší služby získat studenta oboru logopedie, který jim pomůže s reedukací. Při zmírňování či odstraňování narušené komunikační schopnosti není možné spoléhat pouze na pravidelné návštěvy logopeda. Stejně je pravidelné domácí procvičování. V dnešní hektické době je však mnohdy nadlidským úkolem si najít každý den na procvičování čas. Navíc jde o problematiku náročnou na studium. V neposlední řadě pak dítě může často spíše spolupracovat s třetí osobou raději než s rodičem. Získáte tak pomocníka, který se orientuje v problematice logopedické péče a student získá nejlepší formu praxe - individuální práci s klientem.

V několika následujících otázkách nám můžete pomoci zjistit, zda je o tuto službu zájem a nastavit její parametry.

Jedná se o druhou ze tří částí výzkumu - první fáze proběhla mezi studenty oboru logopedie a zjišťovala jejich zájem o zapojení. Následující a poslední fáze výzkumu bude probíhat mezi logopedy a klinickými logopedy v Olomouckém kraji. Budou seznámeni se zájmem studentů a případným zájmem rodičů a požádáni o vyjádření k případné spolupráci.

V případě jakýchkoliv otázek se na mne neváhejte obrátit - copkova.lenka@gmail.com

Děkujeme za Váš čas i ochotu!

Lenka Copková
studentka 4. ročníku oboru logopedie
Univerzita Palackého v Olomouci

[Pokračovat »](#)

Použití technologií
 Google Drive

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.
[Nahlásit zneužití](#) - [Smluvní podmínky služby](#) - [Další smluvní podmínky](#)

Příloha 4 - Úvodní strana dotazníku pro logopedy

Dotazník pro logopedy

Vážená paní logopedko, vážený pane logopede,

dovoluji se Vás požádat o vyplnění krátkého dotazníku, který poslouží ke zpracování diplomové práce.

Jeho vyplnění Vám nezabere déle než 10 minut.

Tématem diplomové práce je problematika logopedie a logopedické péče v Olomouckém kraji. Výstupem práce by měl být návrh služby určené rodičům dětí s řečovými obtížemi a potažmo i Vám, logopedům a klinickým logopedům.

.....

Nástin služby:

Zaznamenáváme zvýšenou poptávku po studentech logopedie ze strany rodičů i rodinných příslušníků dětí a osob s narušenou komunikační schopností (od dyslálií přes specifické poruchy učení, poruchy autistického spektra až po asistenci a cvičení u osob s dysartrií či afázií).

Veřejnost bude mít prostřednictvím naší služby možnost získat studenta oboru logopedie, který jim bude k dispozici.

Vycházíme jednak z poptávky po studentech jednak také z vlastní velmi kladné zkušenosti (autorka dotazníku sama od prvního roku studia pracuje individuálně s klienty s afázií, dysartrií, poruchami autistického spektra a dyslálií - pod dohledem odborníka a za výrazného vlastního samostudia).

Jsme si vědomi, že jsou diagnózy, u kterých jednoduše studenti intervenovat nemohou. Zároveň se však domníváme, že jsou klienti u kterých by student působit mohl a jeho působení by mohlo mít pozitivní psychologický efekt na terapii.

Dovoluji se zároveň podotknout, že pro Vás student může být také určitým přínosem (bude-li tvořit materiály, metodické listy, zároveň má přístup do univerzitní knihovny i k dalším zdrojům a nejnovějším informacím). Rozhodně nechápeme toto studentovo působení jako NAHRAZENÍ Vaší práce!

V několika následujících otázkách nám můžete pomoci zjistit, zda je o tuto službu zájem a nastavit její parametry.

.....

Jedná se o poslední ze tří částí výzkumu - první fáze proběhla mezi studenty oboru logopedie a učitelství s volitelnou logopedií a zjišťovala jejich zájem o zapojení. Druhá fáze zjišťovala zájem rodičů v Olomouckém kraji a tato poslední fáze výzkumu proběhne mezi logopedy a klinickými logopedy v Olomouckém kraji. Obě skupiny se k službě vyjádřily velmi pozitivně.

Díčí výsledky z předchozích fází jsou k nahlédnutí v elektronické formě. Celkové výsledky výzkumu budou k dispozici cca v polovině roku 2014.

Máte-li zájem o jejich zaslání, nebo máte jakékoliv další otázky k výzkumu, neváhejte se, prosím, obrátit na e-mailovou adresu copkova.lenka@email.com.

Děkujeme za Váš čas i ochotu!

Bc. Lenka Copková
studentka 4. ročníku oboru logopedie
Univerzita Palackého v Olomouci

Pokračovat »

14% dokončeno

Použití technologie Google Drive

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Nahlasit zneužití - Smluvní podmínky služby - Další smluvní podmínky

Paní docentko, chtěla bych se Vás zeptat, čím je studium logopedie v Olomouci jedinečné oproti jiným formám v České republice.

"Tak jedinečné je určitě tou délkou a tou strukturou, protože je to jediné magisterské studium, jednolitě, které se nedělí na strukturované - bakalářské a magisterské, ale je vlastně jenom magisterské, pětileté. Takže je to vlastně jediné, které je takto koncipováno v Čechách."

Z jakého důvodu tedy není nastrukturováno na "3+2"?

"Není to strukturováno proto, že v době, kdy se studium koncipovalo tak nebyla vůbec vyřešena otázka logopeda - bakaláře, absolventa. Ona v podstatě není vyřešená dodnes. Pro ten klinický rezort je vlastně bakalář pracovníkem, který není zařaditelný do systému dalšího vzdělávání a musí mít vlastně ten člověk, který pracuje ve zdravotnictví magisterskou zkoušku státní z logopedie a surdopedie."

Počítá se do budoucna s tím, že by se to nastrukturovalo?

"Hmm, nene, nepočítá...Ale to jsou takové věci, které jsou takové taktické to se jako moc, tady ty vize nesdělují. Protože to si každý hlídá, každá fakulta i pro akreditace a to jsou věci, které...zatím nezvažujeme."

Z jakého důvodu se měnila struktura studijního oboru - ve smyslu ze čtyřletého na pětiletý?

"Tam je logické zdůvodnění - protože ty poznatky, které v logopedii nabyly jsou vlastně takového charakteru, že se to nevleze do čtyřletého programu. A i ten model, že potom studenti odcházeli na dvouměsíční praxe ve čtvrtém ročníku a pak se vrátili, začal letní semestr a tam už byla krátká doba jenom na nějaké zopakování, doplnění a ten čtvrtý rok byl takový už hodně narušený tím, že se spousta předmětů neodučila už v plné míře, tak i to byl důvod. I vzhledem k tomu, že nabyly disciplíny lingvistické, nabyly disciplíny psychologické, nabyly disciplíny jako fyzioterapie, rehabilitace a další a změnil se systém praxí. Protože ty probíhají od prvního ročníku v podstatě na různých místech, nejenom na klinickém pracovišti, ale vlastně v sociálních službách, ve školských zařízeních, prostě v různých organizacích. Takže ta struktura je úplně jiná."

V roce 2015 nebo 2016 má probíhat reakreditace oborů na celé fakultě, takže se to, předpokládám, přirozeně dotkne i nového oboru.

"To je veřejně přístupné, všechny data od kdy do kdy platí akreditace. Na všech univerzitách, na všech fakultách jsou vždycky zveřejněné na stránkách té vysoké školy, to je povinná informace, kterou tam musí mít. Akreditace probíhají většinou v těch vlnách, po určitém období a musí vlastně dojít potom k té reakreditaci."

Děkuji za rozhovor!

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Lenka Copková
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	PhDr. Alena Říhová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Individuální podpora komunikační schopnosti jako možnost rozšíření přípravy studentů na výkon profese logopeda
Název v angličtině:	Individual communication-skills support as the opportunity to extend the students preparation for the profession of speech therapist.
Anotace práce:	Předkládaná diplomová práce se věnuje možnosti rozšíření studentské praxe o nepovinný individuální prvek. Je dělena na dvě hlavní části – teoretickou a výzkumnou. Teoretická část je dále rozdělena na tři kapitoly pojímající logopedii jako vědní obor, studijní obor a logopedii v praxi. Výzkumná část je rovněž dělena na tři kapitoly a reflektuje 3 fáze výzkumného šetření mezi studenty UP, veřejností a logopedy v Olomouckém kraji. Hlavní výzkumnou metodou všech tří fází byl dotazník.
Klíčová slova:	Logopedie, praxe, komunikační schopnost, narušená komunikační schopnost, studijní obor logopedie, Boloňský proces, NetQues, akreditace, logopedická intervence, logoped, klinický logoped, logopedický asistent.
Anotace v angličtině:	Presented diploma thesis deals with the possibility of extension of student practical training via voluntary individual element. It is divided into two main parts - theoretical and research part. The theoretical part is further divided into three chapters which deal with speech therapy as a scientific discipline, field of study (with an emphasis on practical training) and with speech therapy in practice. The research part is also divided into 3 chapters and reflects the 3 phases of the research among students of UP, the public and speech therapists in the Olomouc region. The main research method in all three phases was the questionnaire.
Klíčová slova v angličtině:	Speech therapy, practical training, communication ability, impaired communication ability, speech therapy study course, the Bologna process, NetQues, accreditation, speech therapy intervention, speech therapist, clinical speech therapist, speech therapy assistant.

Přílohy vázané v práci:	Dotazník pro studenty, Úvodní strana dotazníku pro rodiče, Úvodní strana dotazníku pro logopedy, Rozhovor s doc. Mgr. Kateřinou Vitáskovou, Ph.D. - Jedinečnost studijního oboru logopedie na UP Olomouc (16. 4. 2014), CD - text práce v PDF
Rozsah práce:	118 s. + 5 s. příloh
Jazyk práce:	čeština